

Ο ΠΑΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀρίστου Καμπάνη : Κλεψύδρα — *Τριστάνου* : Ὁ Ἀλαφροΐσκιωτος — *Παύλου Νιβάρνα* : Τὸ Θέατρο στοὺς ποιητάς. — *Σπήλιου Πασαγιάννη* : Ἡ Ταῦγέτα. — *Μίμη Λυμπεράκη* : Πεζὰ ποιήματα. — *Κ. Χρηστομάνου* : Τὰ τρία φίλια. — *Κ. Βάρναλη* : Στὴν ἀρχὴν τῆς κοριτσίστικης ἐλικιάς. — *Π. Χόρν* : Σκέψεις γιὰ τὸ θέατρο. — *Κνοντ Χάμσον* : Ἡ Πεῖνα μυθιστόρημα (μετάφρασις Σ. Ρ.). — *Α. Καμπάνη* : Ὀδύγη, Τραγοῦδι Εἰρηνικὸ (ποιήματα). — *W. B. Yeats* : Ὁ Σούλλιβαν Ρούα στὴ Μαρία Λόβελ (ποίημα) μετάφρασις *Μ. Λυμπεράκη*. — Σημειώματα (ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ μηνός).

ΑΘΗΝΑΙ

Αἱ ἐπιστολαὶ διευθύνονται : Πρὸς τὸν κ. ΑΡΙΣΤΟΝ ΚΑΠΑΝΗΝ

33 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 33

ΕΚΔΟΤΗΣ Γ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

1909

Ο ΠΑΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
35 ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΟΔΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ 35

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΡΙΣΤΟΣ ΚΑΜΠΑΝΗΣ

Συνδρομή ἐνὸς ἔτους διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν δραχ. 10

» » » » Ἐξωτερικὸν φρ. χρ. 12

Αἱ συνδρομαὶ εἶναι προπληρωτέαι. Πᾶσα ἀποδείξις πληρωμῆς συνδρομητοῦ εἰς «τὸν Πᾶνα» φέρει ἀπαραιτήτως τὴν ὑπογραφήν τοῦ Διευθυντοῦ.

Ο «ΣΩΤΗΡ» ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ

ΚΛΙΝΙΚΗ
Θ. Δ. ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ-ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΥ-ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΟΥ

Εἰς εὐάερον καὶ πάλλευρον μέγαρον τῆς οδοῦ Πατησίων ἀριθ. 94.

Τμῆμα ἐσωτερικῶν ἀσθενῶν

Εἰς τὴν Κλινικὴν γίνονται δεκτοὶ μόνον οἱ πάσχοντες ἐκ χειρουργικῶν καὶ γυναικολογικῶν νοσημάτων. Ἡ δαπάνη συντηρήσεως Ἀγ. θέσεως δραχ. 12 τὴν ἡμέραν, Βασ. θέσεως 10 δραχ., Γγ. θέσεως 8 δραχ. Οὐδενμία ἄλλη δαπάνη ὑποχρεωτική.

Εἰς τὴν Κλινικὴν κοιτηρίσθαι τμῆμα ἀπέρων δραχ. 5 μόνον τὴν ἡμέραν. Οἱ ἀποροὶ χειρουργοῦνται δωρεάν.

Τμῆμα ἐξωτερικῶν ἀσθενῶν

Ἐξετάζονται καθ' ἐκάστην 5—6

Οἱ ἀποροὶ δωρεάν ἐκάστην Δευτέραν καὶ Παρασκευὴν ὥρα 5—6 μ. μ.

ΑΝΑΤΟΛΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΖΩΗΣ
ΕΔΡΑ—ΑΘΗΝΑΙ
ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΕΤΑΙΡΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ
ΔΡΑΧ. 2,000,000

Ο ΠΑΝ

ΕΤΟΣ Α'—ΤΕΥΧΟΣ 4

5

ΜΑΡΤΙΟΣ 1909

ΚΛΕΨΥΔΡΑ

Τὰ πολιτικὰ γεγονότα τοῦ τελευταίου μηνὸς εἶναι φύσεως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον κωμικοτραγικῆς. Μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ κ. Γούναρη —μίαν παραίτησιν ἀληθινὰ φιλότιμον ἢ κουτοπόνηρος ἐξέγευσις τῶν διευθυνόντων τὰ ποιμνία τῶν συντεχνιῶν φαίνεται ὅτι κλονίζει τὸ κυβερνητικὸν ἀκάτιον, τὸ ὁποῖον μολονότι ἀπελευθερώθη ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ εὐγλώττου παραιτηθέντος ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, δὲν κατώρθωνεν ἐν τούτοις νὰ γελάσῃ τὴν τρικυμίαν, ἐσωτερικὴν ἅμα καὶ ἐξωτερικὴν. Καὶ θὰ ἔχανεν ἀσφαλῶς τὴν κυβέρνησιν ὁ κ. Θεοτόκης διὰ τὴν ἀσυγχώρητην ἐπιπολαιότητα, μὲ τὴν ὁποίαν ἐχειρίσθη τὸ ζήτημα τοῦ τελώνου Πειραιῶς, ὅπου κατώρθωσε νὰ ἐκθέσῃ ἀσυνέτως τὸ γόητρον τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας, ἂν ὁ κληθεὶς νὰ σχηματίσῃ Κυβέρνησιν κ. Δ. Ράλλης δὲν ἀπέροριπτε τὴν Βασιλικὴν πρότασιν κρίνων ἐπιζημίαν τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς εἰς στιγμὴν ὅπου τὸ Κρητικὸν ζήτημα κινδυνεύει νὰ πολεσθῇ.

Πράγματι ἡ διάλυσις τῆς ἐδῶ Βουλῆς θὰ εἶχε φυσικὸν ἐπακολούθημα νέας Κρητικὰς ἐκλογὰς καὶ τότε θὰ εὐρισκόμεθα πρὸ τοῦ διλήμματος νὰ δεχθῶμεν ἢ νὰ μὴ δεχθῶμεν τοὺς Κρητικοὺς βουλευτὰς εἰς τὴν ἰδικὴν μας Βουλὴν. Δεχόμενοι αὐτοὺς θὰ ἐξετιθέμεθα ἴσως εἰς φανεράν ἔχθραν πρὸς τὴν γειτονικὴν αὐτοκρατορίαν. Ἄρνούμενοι νὰ τοὺς δεχθῶμεν θὰ εὐρισκόμεθα πρὸ ἐξεγέρσεως τῆς κοινῆς γνώμης, ἢ ὁποία οὔτε διπλωματίαν γνωρίζει, οὔτε ἐπιφυλάξεις. Ἡ δὲ Κρητικὴ ἐκτελέστικη ἐπιτροπὴ καὶ ἂν ἤθελε δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ σταματήσῃ τὰς ἐκεῖ ἐκλογὰς. Ὁ κ. Ράλλης τὴν φορὰν αὐτὴν ἐφανερῶς ἐμφορούμενος ἀπὸ πατριωτισμὸν ἀσυνήθη εἰς ἀρχηγὸν κόμματος. Καὶ ὑπέικων εἰς τὴν ἀνάγκην

ἀφῆκε τὴν Θεοτοκικὴν Κυβέρνησιν νὰ πάσῃ προϋπολογισμὸν ἀμαρτωλὸν «ἐν μιᾷ νυκτὶ καὶ μόνῃ» παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τοῦ κ. Ἀθ. Εὐταξία, τὸν ὁποῖον εἶχε τὴν εὐτυχίαν νὰ ποκτῆσῃ ἐκ νέου τὸ Ἑλληνικὸν Κοινοβούλιον.

Πράγματι ὁ προϋπολογισμὸς ποῦ ἔφερεν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς ὁ κ. Λ. Καλογερόπουλος, ἕνας προϋπολογισμὸς «ἐν βίᾳ» καὶ ἐκ τῶν «ἐνόνητων», παιδαριώδης καὶ αὐτό, ἦτον κατὰ πολὺ κατώτερος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ κ. Γούναρη. Ὁ κ. Γούναρης μολονότι ἱεροκρυφίως κάπως εἶχε τὴν τόλμην νὰ ζητήσῃ τὴν φορολογίαν τοῦ εἰσοδήματος καὶ ἀπαρχὴν ἀντικαταστάσεως τῶν ἐμμέσων φόρων δι' ἀμέσων. Αἱ σοσιαλιστικαὶ βάσεις τῆς ἰδεολογίας τοῦ κ. Γούναρη ἀπῆρσαν εἰς τὴν Βουλὴν, ἣ ὁποία συνίσταται ἀπὸ ὅλους σχεδὸν τοὺς κεφαλαιοκράτας Ἑλληνας. Καὶ τοιοῦτοτρόπως ὁ Χαλκιδεὺς ἱερεὺς τῆς ῥουτίνας «ἀντιστάσεως μὴ οὔσης» μὴ δυναμένης νὰ ὑπάρξῃ, ἐπῆρε τὸν προϋπολογισμὸν, τὸν ὁποῖον ἄλλοτε ὁ κ. Ράλλης παρωμοίασε πρὸς ἀρτοκλασίαν.

Ἄλλ' ἡ Θεοτοκικὴ Κυβέρνησις, ἣ ἐπανελθοῦσα εἰς τὴν ἀρχὴν, δὲν ἐλπίζομεν, πρὸς τὸ καλὸν τοῦ τόπου, νὰ εἶναι μακροχρονία. Οὐδέποτε ἄλλοτε εἶδαμεν κυβερνήτην τόσον ἄλλοπρόσαλλον, τόσον μακιαβελλικόν, θυσιάζοντα τὰ πάντα εἰς τὴν ἀρχομανίαν του. Ὁ κ. Γ. Θεοτόκης δὲν πιστεύομεν νὰ ἔχῃ τὴν φιλοδοξίαν νὰ κλείσῃ τὸ πολιτικὸν του στάδιον μὲ τὴν διενέργησιν πολιτικῆς τινος ἀτυχίας, ὁμοίας πρὸς τὴν Δηλιγιαννικὴν τοῦ 97. Ἔχομεν τὸ θάρρος νὰ πιστεύωμεν.

Τὰ τελευταῖα γεγονότα τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ εὐκόλως ἐξηγούμενα, οὔτε ἀπὸ τὰ εὐκόλως ἐννοούμενά μάλιστα ἀπὸ ἀνθρώπους ὄχι ἐγγὺς πρὸς τὴν κατάστασιν εὐρισκομένους. Ἡ μεταπολίτευσις τοῦ παρελθόντος θέρους φαίνεται ὅτι δὲν ὑπῆρξε κίνημα λαοῦ, ἀλλὰ κίνημα μιᾶς ομάδος ἀρχούσης καὶ ἐπιβαλλομένης διὰ τῆς βίας. Ὑπῆρξε κίνημα καθαρῶς στρατιωτικόν. Ὁ στρατὸς εἶναι ὁ ἐγκέφαλος τοῦ Τουρκικοῦ κράτους. Ἀλλὰ παρὰ τὸν ἐγκέφαλον, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι οὔτε κἀν πρῶτης ποιότητος, ὑπάρχει καὶ τὸ ὑπόλοιπον σῶμα. Δὲν ἠξεύρω ἂν τὸ τελευταῖον κίνημα, τοῦ ὁποῖου θῦμα ἔγεινεν ἕνας ὑπουργὸς καὶ τὸ ὁποῖον κατέρριψεν ἕνα Βεζύρην καὶ ἕνα Πρόεδρον Βουλῆς

ἦτο κίνημα λελογισμένον, ἂν ἦτο κίνημα πρὸς ἐπαναφορὰν τῆς ἀπολυταρχίας, ἢ κίνημα πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὴν δεσποτείαν τοῦ κομιτάτου, ἢ κίνημα πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὰ σφωβιστικὴν πολιτείαν τοῦ Χιλμῆ-πασσᾶ. Ἄν ἦτο κίνημα λαϊκόν. Ἡ κίνημα ἐκ τῶν ἄνω, ἀπὸ τὸν ἐστεμμένον κακοῦργον. Ὅπωςδῆποτε: καθὼς ἐλέχθη «Finis Poloniae» θὰ εἴπωμεν ἴσως καὶ «τέλος Τουρκικοῦ Εὐρωπαϊκοῦ κράτους», ἂν τὸ φιλελεύθερον καθεστῶς, ἕνα μετρίως λογικὸν πατριωτικὸν ἄμα καὶ φιλελεύθερον καθεστῶς, δὲν παγιωθῆ εἰς τὴν φιλικὴν γειτονικὴν ἐπικράτειαν.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΚΑΜΠΑΝΗΣ

Ο ΑΛΑΦΡΟΗΣΚΙΩΤΟΣ

(Ἐντυπώσεις ἀναγνώστου)

Ἐγινε πλέον ἢ φανερόν, ἐδῶ καὶ κάμποσα χρόνια, πῶς ἡ Νεοελληνικὴ ποιησις ἀκολουθεῖ ἀναγκαστικὰ τὰ χνάρια ποῦ ἐχάραξεν ἡ Ἑπτανησιωτικὴ παράδοσις τόσον εἰς τὴν μορφήν τῆς σημερινῆς ποιητικῆς γλώσσης ὅσον καὶ εἰς τὴν μεταχείρισιν τοῦ ἀναγκαίου πνευματικοῦ ὕλικου. Εἶνε ὁμοίως ἐπίσης φανερόν ὅτι ὁ δρόμος ποῦ ἀκολουθεῖ τὸ Νεοελληνικὸν πνεῦμα, εἰς τὰς λυρικὰς τοῦλάχιστον ἐκδηλώσεις του, ἐπροχώρησε χωρὶς νὰ σημειώσῃ κανένα προφανῆ σταθμόν. Εἰς τὸν ἰπαθῆ παρατηρητὴν κάμνει τὴν ἐντύπωσιν ποῦ θὰ ἔκαμνεν ἕνα διστακτικὸν μᾶλλον ψάξιμο παρὰ ἕνα ὑπολογισμένον δρόμος.

Κανεὶς βέβαια δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ ἁρνηθῆ τὴν ἐξαιρετικὴν ἐργασία τοῦ κ. Παλαμᾶ, ἀλλὰ καὶ κανεὶς δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ μᾶς πείσῃ ὅτι ἡ ἐργασία αὐτὴ ἐστάθη ἐξαιρετικὰ γόνιμος εἰς καταφανῆ καρπόν. Ἡ Ἑπτανησιωτικὴ παράδοσις γεννημένη κυρίως ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν ποιητικὴν δημιουργίαν τοῦ Σολωμοῦ καὶ ξελαγαρισμένη ἀπὸ λυρικώτατον κριτικὸν πνεῦμα τοῦ Ἰακώβου Πολυλά, δὲν ἐπλουτίσθη καθόλου ἀπὸ τὴν σύγχρονον ποιητικὴν παραγωγὴν μὲ νέαν σπορὰν ποῦ νὰ γονιμοποιήσῃ τὴν ἐπίδρασίν της. Μᾶς ἐχρειάζετο οὕτως ἀπαραιτήτως ἕνας νέος ποιητῆς ποῦ νὰ χρησιμεύσῃ κυρίως ἄφ' ἑνὸς μὲν ὡς κριτικὸς κυρωτῆς τῆς Ἑπτανησιωτικῆς παραδόσεως καὶ ἄφ' ἑτέρου ὡς συμπλιωτῆς τῶν ἀπαιτήσεων ποῦ δημιουργοῦν τὰ ξενικὰ πνευματικὰ ρεύματα μὲ τὴν ἐντελῶς σύγχρονον αἴσθησιν τοῦ

λυρισμού του δημοτικού τραγουδιού. 'Ο πεθητός σταθμός εις τὸ ἄκαρπον μέχρι τοῦδε ψάξιμο θὰ ἐτίθετο ἀπὸ τὸν ἀναμενόμενον νέον ποιητὴν.

Κατὰ μίαν θεωρίαν, ἀρκετὰ πιθανήν, μοναδικὸν ἔργον τοῦ καλλιτέχνου εἶνε ἡ μετάπλασις τοῦ ἀντικειμενικοῦ ὕλικου ἐπὶ τῇ βάσει ἐντελῶς ὑποκειμενικῶν μεθόδων. Τὸ ὕλικόν παραμένει ἀπὸ κτίσεως κόσμου πάντοτε τὸ αὐτό, μόνον αἱ μέθοδοι μεταλλάσσουσιν ἐκάστοτε. Τὸ πολῦτιμον βιβλίον τοῦ κ. Σικελιανοῦ εἶνε θετικὸν δεῖγμα μιᾶς ἐξαιρέτου καλλιτεχνικῆς μεθόδου.

Μία ἐνατένισις τῆς φύσεως, χωρὶς καμμίαν λύσιν συνεχείας καὶ ἕνας ἀπείρως εὐγενικὸς δραματισμὸς ἀπὸ τὸν πλούσιον ἐσωτερικὸν κόσμον τοῦ ποιητοῦ, ἀποτελοῦν τὴν λυρικὴν βᾶσιν τοῦ ὕψηλου ἔργου. Θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ «'Αλαφροήσκιωτος» εἶνε σειρὰ λυρικῶν ἀποσπασμάτων, τὰ ὅποια παρὰ τὴν ἀξιοθαύμαστον ἐσωτερικὴν τῶν ἐνότητων, φαίνονται εἰς ἡμᾶς ὡς τμήματα γιγαντιαίου ἔργου, ὑπερέτερου τῆς αἰσθήσεως ἡμῶν, τὸ ὅποιον ὁ ποιητὴς ἴσως ἀπὸ ὑπερβολικὴν φιλαρέσκειαν, δὲν ἠθέλησε νὰ μᾶς χαρίσῃ ἀκέραιον. Ἡ ἀντίληψις αὕτη ἐνδεχόμενον νὰ προέρχεται ἀπὸ ἀνικανότητα τῆς αἰσθήσεώς μας, μιᾶς αἰσθήσεως τόσοσιν συγχρόνου καὶ τόσοσιν κοσμικῆς, ποῦ κουρασμένη καὶ πνευστιῶσα ἀπὸ τοὺς ὑποβλητικὸς δραματισμοὺς τῆς, ἀδυνατεῖ νὰ ἐνστερνισθῇ τὸ μεγαλοπρεπές, ρωμαλέον, λαμπρόχρον καὶ ἀπείρως εὐγενικὸν ἀκρόαμα.

Τόσων ὁ «'Αλαφροήσκιωτος» ὅσον καὶ αἱ «'ἰ αψφίδαι τοῦ Ἴονίου» δὲν ἐπιδέχονται καμμίαν ἀνάλυσιν. Ὁ ἀναγνώστης ποῦ θὰ ἐπεθύμει νὰ μεταδώσῃ λεπτομερῶς τὰς ἐντυπώσεις αὐτοῦ, ἤθελεν ἀναλάβει ἐντελῶς ἀχάριστον ἔργον. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βιβλίου, παραμένει ἐν ἡμῖν μία συγκεχυμένη ἀνάμνησις ἐνὸς καταπληκτικοῦ δράματος. Κατέχει ἡμᾶς τὸ φοβερὸν ἐπαίσθημα μιᾶς εὐτυχίας ποῦ παρήλθεν ἀνεπιστρεπτεῖ. Κατὰ θεῖαν συγκατάβασιν συνεκρατήσαμεν ἐπ' ἐλάχιστον χρονικὸν διάστημα ἐν ἀπείρως ὠραῖον δράμα, τοῦ ὁποίου ἡ τραγικὴ καλλονὴ ἐπλήρωσεν ὅλην τὴν ὑπαρξίν μας. Ἀμυδρῶς ἐνθυμούμεθα τὸν τερατώδη καὶ δαιμονικὸν θόρυβον τῶν κυμάτων τοῦ ὠκεανοῦ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὁποίων οἱ ἄφροὶ ἐπεκάθηον ὡς διαρκῶς ἀνανεούμενοι φλόγες.

Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀποφεύγομεν, ὡσὰν ἀπὸ μυστικὴν δεισιδαιμονίαν νὰ ἀναπολήσωμεν τὰς λεπτομερείας τοῦ φευγαλέου δράματος. Ἡ ἀρχαϊκὴ ἀντίληψις τοῦ Μύθου, τῆς ὁποίας τὴν πρωτογενῆ ἐλικρίνειαν οὕτε νὰ διαισθανθῶμεν οὕτε νὰ μαντεύσωμεν δυνάμεθα, δὲν ἀνερευνᾷ τὰς πηγὰς τοῦ ποταμοῦ. Ἄγνοεῖ πόθεν ἐκκινεῖ τὸ ἡχηρὸν καὶ ἀείρουν βεῦμα. Ἀρνεῖται νὰ κατανοήσῃ τὸ πεπερασμένον τῆς ὄχτης αὐτοῦ. Δημιουργεῖ οὕτω κατ' ἀνάγκην μίαν θεότητα, τῆς ὁποίας ἡ σύλληψις ἀναδίδεται αὐτομάτως ἀπὸ τὴν καρδίαν αὐτὴν τοῦ μυστηρίου.

Διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἔργου τοῦ ὁ ποιητὴς τοῦ «'Αλαφροήσκιωτου» συνήθραιοσεν ἐπιμελῶς τὸ πλέον πολῦτιμον ὕλικόν. Μὲ τὴν πλέον ἐπιδεξίαν χεῖρα, σύμ-

φωνα μὲ τὴν σοφὴν του μέθοδον, τῆς ὁποίας αὐτὸς μόνον κατέχει τὸ μυστικόν, ἀνῶρθωσεν ὕψηλὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα. Δι' ἡμᾶς τὰ ἔχνη τὰ προδίδοντα τὰς λεπτομερείας τῆς κατασκευῆς δὲν ὑπάρχουν. Ἡ μεταξὺ τοῦ ποιητοῦ καὶ τοῦ ἀναγνώστου ἀπόστασις εἶνε πολὺ μακρὰ. Σκεφθῆτε ὅτι ὁ ποιητὴς κατέβαλε πάντα κόπον διὰ νὰ τὴν ἐπιμηκύνῃ περισσότερον. Ὁμοιάζομεν οὕτως πρὸς τοὺς θεατὰς λαμπροτάτης θεατρικῆς φαντασμαγορίας, οἱ ὅποιοι πίπτουν, ἐκουσίως, θύματα τῆς τεχνικωτέρας προοπτικῆς. Ἀναμένουν οὕτω ἀγωνιωδῶς τὸ ἄσμα τῶν ἐαρινῶν πουλιῶν νὰ ἀναδοθῇ ἀπὸ τὸ τεχνητὸν ἔαρ τῶν ζωγραφισμένων παρασκηνίων. Φαίνεται οὕτω ὅτι ἡ μεγάλη νίκη κατεκτήθη. Ἐχετε τὴν ιδέαν ὅτι εἶνε διαφορετικὸς ὁ προσορισμὸς τῆς Τέχνης;

ΤΡΙΣΤΑΝΟΣ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΟΥΣ ΠΟΙΗΤΑΣ

Τὸ χρώμα ἐνὸς λουλουδιοῦ μπορεῖ νὰ γίνῃ θέμα μιᾶς τραγωδίας.

Θακάρ Θυάιλδ

Ὁ Ἴταλὸς Μπρούνο Βιλλανόβα Δ' Ἀρδέγι μᾶς ἔδωκε τελευταῖα ἕναν τόμο, ἀφιερωμένον στὸ Νεὸ Ἰδεαλιστικὸν Θέατρο. Ἀνάμεσα στὰ θεατρικὰ φανερῶματα τοῦ καιροῦ μας, ὁ κριτικὸς σταματᾷ ἐιδικότερα σ' ἐκεῖνα, ποῦ δίνουν τὴν ἐλπίδα ἐνὸς μελλοντικοῦ θεάτρου, ποῦ δὲν θὰ εἶναι πιά μία ἐκθεσι μόνον ἀπὸ γεγονότα καὶ κινήματα ἀνθρώπινα τῆς καθημερινῆς ζωῆς, χωρὶς καμμιά θέλησι γιὰ ἕνα ἰδεαλιστικὸ πέταγμα ψηλότερα ἀπὸ τὴ χαμηλὴ ἀτμοσφαιρα τῆς ζωῆς. Ὁ κριτικὸς, περιορίζοντας τὴ μελάνη του κυρίως στὸ Ἴταλικὸν θέατρο, μὲ τὴν κατάταξι καὶ τὸν προσδιορισμὸ τῶν νέων ποιητῶν ποῦ ἐξετάζει, μᾶς δίδει μιὰ ιδέα τῆς θεατρικῆς αἰσθητικῆς του καὶ τῆς θέσεως τοῦ ἔργου του. Ἔτσι γι' αὐτὸν ὁ Μποῦτι ἀντιπροσωπεῖ τὸ θέατρο τῶν ἰδεῶν, ὁ Μπράκκο τὸ θέατρο τῆς σκέψεως, ὁ Κυρέλ τὸ θέατρο τῆς πίστεως, ὁ Συρέ τὸ θέατρο τῆς ψυχῆς κτλ. Τὸ ἔργο τοῦ Ἰταλοῦ κριτικοῦ εἶναι μιὰ διαμαρτυρία γιὰ τὸ ξέπεσμα τοῦ σημερινοῦ θεάτρου, γιὰ τὴν διομηχανικὴν του ἐκμετάλλευσιν, γιὰ τὴν ὑποταγὴν του στὰ πρόστυχα γούστα τοῦ μεγάλου κοινοῦ καὶ συγχρόνως νοσταλγία, ποῦ ἄρχισε νὰ γενικεῖται ἀνάμεσα στὰ ἐκλεκτὰ πνεύματα, γιὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς θεατρικῆς τέχνης σ' ἕναν ἀριστοκρατικώτερον κύκλον ζωῆς καὶ τὴν ἀπόδοσιν τῆς λειτουργίας του σ' ἐκεῖνους ποῦ δικαιοματικῶς τοὺς ἀνήκει—ποιοὺς ἄλλους;—τοὺς ποιητὰς.

* *

*

Γιατί είναι βέβαιο δυστυχώς πώς το θέατρο ξέφυγε τα τελευταία χρόνια απ' τα χέρια των ποιητών. Λιγότεροι είναι στην παγκόσμια σκηνή σήμερα εκείνοι που αξία ζυγώνουν τη θυμέλη, προικισμένοι με τα θεία δώρα της ποιήσεως και ντυμένοι το σεμνό σχήμα της ανώτερης αυτής ιερωσύνης. Το θέατρο παραδόθηκε, ρυμουλκημένο από τα κάθε λογής γούστα του κοινού, σε κατασκευαστές δραμάτων, που το μόνο τους τάλαντο είναι μια επιτηδειότης σκηνική, μια χαμηλή αντίληψις των συνθηκών της σκηνής, μια εδύφια στην ταπεινωτική αντιγραφή ανθρώπων και πραγμάτων απ' την τρεχούμενη ζωή, με λίγα λόγια μια χυδαία μύησις στο σκηνικό επάγγελμα, που για να το διδαχθή κανένας δε χρειάζεται, όπως σε κάθε άλλο επάγγελμα, παρά λίγη επιμονή, λίγη καλή θέλησις, λίγη στοιχειώδης αντίληψις και πρό πάντων μία απουσία κάθε ιδιοτρόπου δαιμονίου και κάθε ανυπότακτης κ' ευγενικής όρμης.

Έτσι σε όλα τα είδη της τέχνης ή απομάκρυνσις από τις μεγάλες κι' αληθινές πηγές της εμπνεύσεως, που χαρακτηρίζουν τόσο τα πρωτογενή φαινόμενα των λαών, όσο και τα πιο τέλεια ανθίσματα των μεγάλων πολιτισμών, δημιουργήσε μερικά είδη, που τα πολλαπλασίασε και τα πλήθυνε απ' το ένα μέρος ή βιομηχανία και από τ' άλλο ο έρασιτεχνισμός, δυο μεγάλες πηγές των καιρών μας. Τα είδη αυτά που έχουν όλα τα εξωτερικά γνωρίσματα της τέχνης, και της τέχνης έργα δεν είναι, τα είδη αυτά που πηγάζουν είτε απ' την άθελη παρεξήγησι είτε απ' τη θεληματική της παραγνώρισι του Ώραίου, και που ανακατεύονται τόσο πυκνά με την αληθινή των βλάστησι, ώστε να καταντούν δυσκολοξεχώριστα στα μάτια των αστών, νομίζω πως έπρεπε να ξεχωρισθούν μ' ένα ιδιαίτερο όνομα, που δεν το βρίκανε ως τώρα. Να τα πη κανείς κακότεχνα ή άτεχνα ή ελαττωματικά δεν τα χαρακτηρίζει, αφού μάλιστα κάποτε είνε τέλεια το είδος τους. Έπειτα ως μὴν ξεχνάμε πως είναι κι' έργα μ' ευγενική σύλληψι και άλλο τόσο ευγενικό σχέδιο, έργα ποιητών και μεγάλων κάποτε ποιητών, γονατισμένα συχνά στην τεχνική τους εκδήλωσι, είναι κι' αδυναμίες αξίες προσοχής, που δε θα μπορούσε να τις κρίνη κανένας με το ίδιο μέτρο, που κρίνει τις επιτυχίες των άλλων. Τώχρ καταλάβει αυτό, θεατρικός κριτικός, προσεκτικός στα ευγενικά φαινόμενα των νέων, ο κακοθανατισμένος Κατούλ Μανδές, που πάντα ξεχώριζε τη φύσι των έργων και την ποιότητα της εμπνεύσεως ακόμα κι' όταν βρισκότανε μπροστά σε κάποιες τεχνικές αδυναμίες. Αυτό που έκανε ο εδουνειδής και καλόγνωμος Γάλλος κριτικός είναι καθήκον κάθε κριτικής φωτισμένης και τίμιας. Μα για να το κατορθώση πρέπει να ξεχωρίση όριστικά τα έργα των σαρλατάνων, των βιομηχάνων και των έμμεταλλευτών απ' τα έργα των ποιητών μικρών ή μεγάλων. Έτσι λοιπόν θα ήθελα να ξεχωρίσω με μίαν έτικέττα τα πρώτα απ' τα δεύτερα. Και θα τα ονόμαζα, με την ιδέα πως πλατύτερα κι' επιστημονικώτερα τα ξεχωρίζει, παρατεχνικά είδη, σε μιά παρασιτική χλωρίδα που φυτρώνει στον ευγενικό κι' ανθισμένον κάμπο της τέχνης.

Τα «παρατεχνικά είδη» τούτα, αν βρίσκονται άφθονα και σε όλες τις άλλες τέχνες, κι' απ' την τέχνη του λόγου στ' μυθιστόρημα, στο διήγημα, στην ποίησι, δεν υπάρχει αμφιβολία πως αφθονώτερα βρίσκονται, για λόγους ευκολονόητους, στο θέατρο. Το θέατρο του καιρού μας, ακόμα και στα μεγάλα ευρωπαϊκά κέν-

τρα, είναι πλημμυρισμένο απ' την παρασιτικήν αυτή χλωρίδα. Τα εκλεκτά πνεύματα μπροστά στην κατάσταση αυτήν ύψώνουν τώρα θαρραλέα τη διαμαρτυρία τους, οι λιγόφυχοι βλέπουν στο φαινόμενο μιά παρακμή της τέχνης. Όμως ή τέχνη ποτέ δεν γερνάει και ποτέ δεν παρακμάζει κι' όταν μέσα στην κοινωνικήν επικράτησι των παρατεχνικών ειδών, ο αιώνας μας έχει να δείξη έναν Ίψεν, έναν Χάουπμαν, έναν Στρίντμπεργ, έναν Όσκαρ Ουάιλντ, έναν Σόου τώρα τελευταία, κανένας δεν μπορεί να μιλήση για παρακμή. Το ξεχώρισμα που ζητώ και που φαίνεται δύσκολο μέσα στην σύγχυσι της σύγχρονης ζωής, θα το κάμη μιά μέρα ή Ιστορία. Και ο αιώνας μας τότε θα σώση την τιμή του μπροστά στις γενεές που έρχονται κατόπι μας.

* *

Στην Ελλάδα, τόπο μικρό, ανήξερο, απολίτιστον ακόμα κι' απροσανατόλιστο στα μεγάλα φιλοσοφικά και καλλιτεχνικά προβλήματα της εποχής, περισσότερο παρά σε κάθε άλλον τόπο, το ξεχώρισμα τούτο είναι απαραίτητο. Το θέατρο μας δεν είνε τόσο ένα θέατρο πρωτογενές, όσο ένα θέατρο παραστρατισμένο. Και ο Λέσσιγκ, λέει στην «Αμβούργεια Δραματοουργία» του, πως ευκολώτερο είναι να δημιουργηθή ένα θέατρο από το τίποτα, παρά ένα παραστρατισμένο θέατρο να βρῆ τον ίσιο δρόμο.

Όστερα από ψυχρές κλασικές και ρομαντικές απομιμήσεις, που για μόνο γνώρισμα της ψυχρής τους κατασκευής, θα έφθανε ή σχολαστική τους γλωσσική έκφρασις, ύστερα από μερικές ψεύτικες και αναισθητες αντιγραφές της αγροτικής ζωής, όπου μιά ξερή ρεαλιστική ήθογραφία έγινε φροντίδα και μέλημα αποκλειστικό συγγραφέων, χωρίς κανένα δημιουργικό τάλαντο και καμμιά ψυχικήν έξαρσι, ύστερ' απ' την επιδρομή όλων των ξένων σκηνικών τεχνουργημάτων της ρουτίνας και της συνταγής, ύστερ' από το ανθισμα όλων των ελαφρών ειδών, που πλημμύρισαν την Ελληνική σκηνή, ανακατωμένα στενά με τα έργα της ξένης και εντοπίας τέχνης, κάποιες τίμιες προσπάθειες, πολύ αξιοπαρατήρητες, φανερώθηκαν τα τελευταία χρόνια από μέρος λίγων εκλεκτών. Δεν είναι ή στιγμή τώρα να αναφέρω ονόματα. Όμως το θεατρικό αυτό ξημέρωμα μοιάζει τουλάχιστον σαν ξημέρωμα—πνίγεται μέσα στην καταχνιά, που αναδίνεται απ' την αναθυμίασι των βάλτων μιάς έθνικής συνειδήσεως που λιμνάζει απελπιστικά.

Το κοινό, κάτω από βάνασες επιρροές, δημοσιογραφικές και κοινωνικές, βρίσκεται ακόμα χωρίς οδηγό και χωρίς καμμίαν ώρισμένη κατεύθυνσι. Δόγματα παράξενα κυκλοφορούν στην ήθικην ατμόσφαιρα του τόπου, βγαλμένα σαν κανόνες όρθοδοξίας απ' τα χειρότερα φαινόμενα των «παρατεχνικών ειδών», που μας έρχονται με βάναση δόξα απ' την Ευρώπη. Προλήψεις βασιλεύουν απ' άκρη σ' άκρη. Σε μιά συνέντευξί του, ύστερ' απ' την παράστασι κάποιου έργου του, ο Όσκαρ Ουάιλντ, είνε σ' έναν Άγγλο δημοσιογράφο, πως ή επιτυχία ενός καλού έργου στο θέατρο, δεν είναι επιτυχία του ποιητού, που στέκει αδιάφορος για είδη αυτά της επιτυχίας, αλλά επιτυχία του κοινού, που μόρεσε να αισθανθή το καλό έργο και να ύψωθή μαζί με τον ποιητή του. «Το κοινό είχε μιά μεγάλη επιτυχία στο έργο μου αυτό» είνε. Όμως εδώ υπάρχουν—περισσότερο απ' τον άλλο κόσμο—οικτρές αποτυχίες του κοινού, αποτυχίες αξίες για ένα αντίστροφο μαξιλά-

ρωμα απ' τή σκηνή προς τήν πλατεία, που κρίνονται σαν επιτυχίες και σαν τίτλοι των συγγραφέων.

Και δεν μπορούσε να είναι αλλιώς. Σε τόπον που ακούσθηκε το παράξενο δόγμα πως «άλλο πράμα τέχνη κι' άλλο θέατρο» τίποτε δεν είναι ανεξήγητο. Η δραματική τέχνη για τήν αντίληψη των πολλών, περιωρίσθηκε στην περιφημη «γνώσι τής σκηνής», μιὰ γνώσι που ο ίδιος ο Ουάιλντ παρομοιάζει απάνω—κάτω με τήν γνώσι του μαραγκού τής σκηνής, στη γοργή και κινηματογραφική κίνησι των προσώπων απάνω στη σκηνή, στα θεατρικά ξαφνίσματα, στα σκηνικά κόλπα, στα εύκολα απρόοπτα, σε καθετί που αποτελεί ένα επάγγελμα ευκολοδίδακτο και που δεν απαιτεί κανένα τάλαντο για να μαθευθῆ, παρά μιὰ κοινή έπιτηδειότητα και αρκετή δόσι από ασυνειδησία κι' άναξιοπρέπεια. Δε θέλω μ' αυτά να ρνηθῶ τάληθινά σκηνικά προσόντα, που απαιτεί ένα θεατρικό έργο, για λόγους οργανικής ανάγκης του είδους (στη μορφολογία τής τέχνης κάθε είδος έχει τον απαραίτητο οργανισμό του όπως κάθε άλλο αρμονικό πλάσμα), μα δεν μπορώ να παραδεχθῶ πως μιὰ απομίμησι τεχνητή ένδς οργανισμοῦ, χωρίς ψυχή και χωρίς ζωικό κύταρο, μπορεί ναποτελέσει ένα ζωντανό πλάσμα. Από τήν ώμορφη κούκλα ζῆ πάντα περισσότερο ή πιό άσχημη παιδούλα.

Ακολουθώντας το δρόμο που φέρνει στην επιτυχία πολύ σπάνια βρίσκει ο καλλιτέχνης το δρόμο που φέρνει προς τήν τέχνη. Στο θέατρο ακόμα περισσότερο από κάθε άλλο είδος. Το κοινό που μαζεύεται νακούση ένα έργο ζητεί τις περισσότερες φορές μιάν εύκολη και άκοπη συγκοινωνία με τήν ψυχή του ποιητού. Και για τήν επιτύχη ο ποιητής—αν μοναχός του σκοπός είναι αυτός—πρέπει νανεβάσει απάνω στην σκηνή τους τύπους, τα αισθήματα, τα κινήματα, τις ιδέες που είναι περισσότερα γνώριμα και περισσότερο συνηθισμένα. Έτσι οι περισσότεροι τεχνίτες παρακινούνται στην αντικαλλιτεχνική μέθοδο να αντιγράφουν τα κοινότερα φαινόμενα τήν γύρω τους ζωής, αντί να ναντλοῦνε τήν τέχνη τους από τον μέσα τους κόσμο. Το φαινέρωμα μιὰς εξαιρετικής και σπάνιας ψυχής απάνω στο σανίδι τής σκηνής, κινδυνεύει να περάσει γι' άπίθανο και ψεύτικο. Οι ζωγραφίες των παθών που δεν τρέχανε στους δρόμους μα που κινούν κάποτε μιάν εξαιρετικήν φύσι και δίνουν το μέτρο μιὰς ανώτερης ζωής δε βρίσκουν απήχησι στο μεγάλο κοινό, που ζῆ με συνταγές όπως με συνταγές δημιουργούν αι χαϊδεμένοι του τεχνίτες. Η ζωή που κινείται αρμονικά και φαίνεται στα μάτια του όχλου σα μιὰ ζωή στερεμένη από ενέργεια και κίνησι. Είναι τάχα υποχρεωμένος ο τεχνίτης να ρνηθῆ τήν ευγενικιάν αυτή ζωή και να ρπάξει τα πιό συνθηματικά της φαινόμενα για να φανῆ πιό κοντά στην αλήθεια και στην πραγματικότητα; Θα ήτανε ταπεινωτικό γι' αυτόν. Για τον ποιητήν μιὰ αλήθεια υπάρχει μονάχα και μιὰ πραγματικότης. Η αλήθεια κ' ή πραγματικότης του μέσα του κόσμου. Φανερόνοντας τήν πραγματικότητα αυτή αν δε συγκοινωνήση με τις χιλιάδες των ψυχών του είνε αδιάφορο. Του φθάνει να συγκοινωνήση με λίγες ψυχές που μοιάζουνε τή δική του. Αν οι ψυχές αυτές πληθύνουν τόσο το καλύτερο. Ο ποιητής δεν θα το λογαριάσει δική του επιτυχία, θα το λογαριάσει «μιὰ επιτυχία του κοινού»

* *

Τις μεγάλες αυτές επιτυχίες τις γνώρισε ο Αθηναϊκός δήμος, στην εποχή που οι μεγαλύτεροι ποιηται βασίλευαν στο θέατρο. στην εποχή που ή πιό άριστοκρατική τέχνη έγινε μαζί και ή πιό δημοκρατική, γιατί το ιδανικό του ποιητού συναντήθηκε μαζί με το ιδανικό του κοινού, βαδίζοντας σε δυο διαφορετικούς δρόμους. Το θέατρο σε όλες τις μεγάλες εποχές υπήρξε κτήμα και ιερό των ποιητών. Κανένας συρμός, καμμία βιομηχανία, κανένα μέσο δεν θα μπόρεση να τους βγάλη από το ιερό τους για να εγκαταστήσει μέσα του τους κατασκευαστάς δραμάτων. Αυτά θα ακολουθήσουν πάντα το δρόμο που τους δείχνει το «δαιμόνιον», το δρόμο που τους φέρνει στην παράδεισο τής τέχνης. Γιατί οι ποιηται είναι υποχρεωμένοι να μη γνωρίζουν άλλον δρόμο απ' αυτόν. Οι δρόμοι που φέρνουν την επιτυχία δεν είναι για τα βασιλικά τους βήματα. Όταν το κοινό, ακολουθώντας τα δικά του μονοπάτια, συναντηθῆ μαζί τους στην ψυλή βουνοκορφή το κοινό ως χειροκρότηση τον έαυτο του κι' ως γιορτάση τή μεγάλη επιτυχία. Γιατί ή επιτυχία αυτή δεν είναι, όπως είπεν ο μάγος τής «Σαλώμης», επιτυχία του ποιητού, είναι επιτυχία δική του. Η δόξα του ποιητού «ούκ έστιν εκ του κόσμου τούτου».

Φρεατίδα 7 Μαγτίου 1909

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΤΑ ΎΓΕΤΑ

ΣΤΟΝ ΑΓΓΕΛΟΝ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΝ — ΤΟ ΧΑΙΡΕ

Στην αποδεικνίην ήσυχία, ώ αγαθή Ταυγέτα, γνωστικά ρυθμίζεις τα βήματά μου. Έδώ αρχίζει ο δρόμος που φέρει προς τήν κορυφή.

Ο κριός βαδίζει εμπρός συλλογιστικά και ακολουθεί το λευκόμαλλον κοπάδι. Σοφά βλέπω τα κινήματά τους. Η γαλήνη φωτίζει τα κεφάλια, και των δένδρων τα πολύμορφα σχήματα φαίνονται ως να νοιώθουν το ήρεμον πλήθος όπου διαβαίνει.

«Ω Ταυγέτα, ποιον αρμόνισμα είνε στα ιερά δάση, για να συγκαλή τις γαλήνιες πνοές, να εύρουν εκεί τή ζωή τής άθανασίας; Σοφός πιστικός εγώ, έζησα τα όράματα τής αποκάλυψης σου. Μέσα στους βωμούς, ύψωμένους από πίστη και αγάπη στις διάφανες κορυφές σου. Έκει ή ζωή μου αρμονίσθη στην πλαστικήν όμορφιά, όπου αιώνια εργάζεται τής σοφίας σου ή θέληση, ώ θεά.

Ἐγεννήθηκα ὅπου ἡ ὀρμή σου ὁμορφαίνει τὰ πλάσματα, ὦ Ταῦγέτα, ἀπὸ μάνα Λάκαινα, καὶ τὸ πρῶτο φίλημά της στὸ μέτωπό μου σφραγίδα ἐχάραξεν, ὅπως στήν ψυχολόγον σπηλιά τοῦ Ταινάρου χαράζει στήν πέτραν τὸ πολυκαιρινὸ τοῦ νεροῦ δάκρυ, ἀθάνατης πηγῆς.

Ἐβύζαξα τὸ χυμὸ τῶν μαστῶν της ἀπὸ πλήθια ἀγαθὰ μεσιτωμένον, ὅτι ἐπάτεχε ἡ Λάκαινα τὴ σοφὴ ἐπιστήμη τῆς μέλισσας, ὥστε, νὰ συνάζῃ τὰ βάλσαμα πλούσια γιὰ τὴν τροφή μου.

Καὶ ὅταν ὠρίμασε ἐντός μου ὁ σπόρος τῆς θέλησής της, ἦλθε μιὰ νύχτα ἀπὸ τῶν δασῶν σου τὰ βάρη, ὦ θεά, καὶ κρατῶντας στὰ χέρια πολυκέφαλα φείδια διάγραφε γλυφές στὸν αἰθέρα. Καὶ ὅπως δὲν ἐγνώριζα τῶν θεῶν τὰ νοήματα, ἔτσι τὸ φόβο δὲν εἶδεν ὁ νοῦς μου, καὶ τὰ φείδια χαρούμενος ἀδραξα, καὶ τὰ ἐπλεξα γύρω στὸν λαμὸν ὡς πλοκάμους.

Καὶ ἐνθους ἡ μάνα ὡς ἀνάβλεπεν, ἀνεσήκωσε ἐπάνω τὰ χέρια, καὶ τὰ μύρα μου ἀνάδωσε, τῶν βαθῶν μυστικῶν τὰ γοητεύματα γιὰ νὰ κατέχω.

Τὴν ἀγκαλιά της μοῦ ἀνοίξεν. Ἐφάνη ὡς ν' ἀπλώθη τῶν δασῶν ἡ φωνὴ στήν ψυχὴ μου.

Ἀπὸ τότε ἀγρυπνοῦσε ἡ ζωὴ μου, καὶ τὸν ἦπνο ἐκείνη μοῦ ἔφερε, ὅταν, κατεβαίνοντας τὶς πηγές τῶν νερῶν ἐδροσίζοταν, καὶ τὰ χέρια της μάρμαρο ἀπίθωνε, στὸ σκληρὸ μέτωπό μου, γιὰ νὰ μὲ ὑπνώσῃ.

Ὅταν ἐξυπνοῦσα τὰ μάτια μου ἀνοίγονταν πάντοτε ἐπάνω στὸ στοιχεῖο φωτιᾶς, ἀναμμένης ἀπὸ ἐλάτης κορμὸ περιούσιο. Εἶχα ἐντός μου φωτεινὸ ἓνα ξύπνημα, καὶ ὁ ὕπνος στὸν νοῦ μου ἐκυμαίνοταν, ὡς ἀνέες αὐγῆς νὰ μοῦ ἔφερε γιὰ νὰ γνωρίσω.

Καὶ ἔτσι ἔφευγε ἡ νύχτα χιονερὴ στὰ χαράμματα, ὅπως συλλογιστικὴ τὴ φωτιὰν ἄφινε ἡ μάνα, καὶ ἔπαινε τὸ αὐγινὸ χαράμερι στήν ὄψη, τὶς ὑστερινές σκιές στὸ κορμί, γιὰ νὰ βυθισθῇ στὸ θαῦμα τῶν νερῶν καὶ τῶν δένδρων.

Ἐβλεπα τὰ ὄραματα μου, γνώριμο κόσμος, ὅπου ἐπέρασεν ἄλλοτε ἀπὸ τὴ ζωὴ μου, ὅπως ὅταν ἦθελα, φιλικῶν πουλιῶν τὰ λαλήματα νὰ ξεδιαλύνω. Ἐβανα τὴν ἀπαλάμη στὰ μάτια ἀναμένοντις ἀποκαλυπτικὸ μῆνυμα πάντοτε, ὅτι ἄρχιζα προσδοκία νὰ νοιώθω, καὶ γαλήνευα ὅπως στήν ἀρχὴ χαρούμενου ὄνειρου.

Μιὰ νύχτα, ὅταν ὁ νοῦς μου ἐκλείσει ἐντός του τ' ἀστέρια, καὶ τὸ κορμὶ ἀποκοιμήθῃ στῆς μάνας τ' ἀλύγιστα γόνατα, αἰσθανόμουν στήθια καὶ μέτωπο τερπνὰ εὐωδιασμένα, ἀπὸ τῆς θεϊκῆς γυναίκας τὴν πνοὴ καὶ τὰ μύρα τοῦ κόρφου της. Ἄνοιξα ὡς ἀν φύλλα κρίνου τὰ βλέφαρα, τὶ μοῦ ἐφάνη ὅτι φωνὴ μ' ἐκαλοῦσε· καὶ εἶδα τὰ ἰδικά της κρεμάμενα ἀκόιμητα, ὡς σὲ ἄβυσσο σκοταδερὴ φέγγουν τὰ μάτια τῆς γλαύκας, τὰ ἀβασίλευτα.

Ἐσηκώθη ὡς ἀν με ὀργῇ. Ἄναψε δάδα, καὶ ἀνοίγοντας φωτεινὸ δρόμο ἐμπρός της, ἐγύριζε κατὰ με τὸ κεφάλι, ξαφνισμένη, ὡς ἀν πρώτη φορὰ νὰ με ἀντίκρυζε ὄρατον. Στὰ σοφὰ βήματά της ἐβάδιζα, καὶ εὔρισκα, τὸν πρῶτο ρυθμὸ τῶν δικῶν μου.

Τέτοιον, ὦ θεά, εἶνε τὸ ἰνδαλμα τῆς ἀνέσπερης, ὅταν, στήν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ σου προβάλλει, Ἡμέρας, τὸ πρῶτο πετραδί τοῦ πέλλου της ἀνασηκῶντας, τὸν Ἐωσφόρον.

Ἄπλωσε τὴν ἀπαλάμη στὸν ἀργὸ κρουνοῦ, ἐπῆρε τῆς σοφίας τὸ νόημα στὸ κίνημά της. Τὸ ἀργασμένο της χέρι ἐδέχτο τὸ νερὸ μὲ σταθερὸ θέλημα, καὶ ὡς νὰ ἐκρουσταλλώθῃ ἐκεῖ τοῦ καιροῦ τὸ ὑπόμονο δούλεμα, νὰ ποτισθῶ μοῦ ἔδωσε, κρατηροπότερο πελεκημένο ἀπὸ τὰ στοιχεῖα.

Ἄσχυρα τὸ κεφάλι, μὲ βαθυνόητο ὄρνεο ὅμοια, ὅταν τὸ προλάβει τὸ φῶς τῆς ἡμέρας στήν πεδιάδα, καὶ ἀγρυπνεῖ στὸ δένδρον, ὅτι τὸ φῶς τοῦ σκλαβώνει τὴν ἐλευθερία, καὶ τοῦ στερεῦει τὸ πάθος τοῦ σκοταδιοῦ, ὅπου ζῆ φωτισμένο ἀπὸ φῶς ἰδικό του.

Στὸ μέτωπό της προγονικὴ ὀργὴ νὰ ἐκφράζεται εἶδα, καὶ τὸ νερὸ μέσα στὰ χέρια της δυνατὰ, ἔπαινε βάλσαμη οὐσία.

«Νὰ μὴ πιστέψῃς ἐδῶ στὴ ζωὴ σου, ὅτι σοῦ εἶναι βοηθὸς ἄλλος, πιστός, παρὰ τὸ γνωστικόν σου· τὸ μέστωμα σου κυβέρνα, καὶ μάθε νὰ νοιώθῃς τοὺς λιγόλογους μύθους, τῆς θεᾶς τὰ πλαγέματα, ὅπου εἶναι ψηφιά βουλήσῃς γραμμένα σὲ αἰώνιες πλάκες».

Καὶ ἔχασα τὸ ὄραμα τῆς θεϊκῆς γυναίκας.

Ἄναζητοῦσα νὰ εἶρω στὸ νοῦ μου ποιά ζωὴ μοῦ ἀφίνει τὸ πλαστικὸ κῶμα τῆς σκέψῃς, ὡς ἀν βάπτισμα τῶν ἀνοιγμένων ματιῶν στὰ κρεμάμενα μέσα νερά.

Καὶ ὡς ἀν νὰ ἠχοῦσε ὁ λόγος μέσα στὸ ἄντρον μοῦ ἐφάνη ἄνοιξα τὰ σπλάχνα καὶ τὸ νοῦ πρὸς τὸ νόημα του· ὅταν, ὕστερα ἀπὸ τόσο διάστημα ὅσο κρατεῖ τὸ ῥοδόφυλλο βαριά σταλαματιά, ἔπεσε στὸ νερὸ ἡ φωνὴ της.

Εἶδα τὴν πολύμορφη Μάνα ψηλὰ σηκωμένα τὰ μάτια καὶ σφιγμένα τὰ χεῖλη. Μοῦ ἔφερε κλάδο κέδρου, τὴν ἀγκαλιά της μοῦ ἀνοίξε, γιὰ νὰ θυμηθῶ τὸ γαῖα ὅπου ἐβύζαξα, τὰ μυστικὰ τῆς χαρᾶς της.

Ἄνέβαινε τὴν ἄλλη κορυφὴ μὲ θεὰν ὅμοια.

Ἔτσι καὶ σύ, ὦ Ταῦγέτα, ἐρημικὴ πηγὴ θὰ ἐδιάβαινες. Τὸ κεφάλι θὰ ἐκράτει ψηλά. Θὰ ἔλεγες τὸ μῦθό σου σὲ ἓνα κίνημα, καὶ θ' ἀνέβαινες ἠρωϊκὴ στῆς χαρᾶς τὴν κορυφὴ.

Τὴν αὐγὴ, ὅταν τὸ ὀρθρινὸν ἄστρον ἐπήγαινε, ὡς ἀν μάτι λουμένο στὸ γλαυκὸ, νὰ καθίση στήν κορυφὴ, ἡ χαρὰ μου ἦταν ὅμοια μὲ τῶν αὐγινῶν πουλιῶν τὰ λαλήματα. Τὴν ἡμέρα μου ἄρχιζα πρὶν ἢ νύχτα σαλέψῃ στὰ δάση τὸ ὕστερονό της τὸ γέλιο. Ἐκοίταζα τὸ κορμὶ μου γνωστικὰ στὶς πηγές· στὰ δένδρα τὸ ἀδέλφωνα μὲ ὀρμὴ μέσα στὰ ἄλση τὸ κνηγοῦσα ὡς ἀγρίμι· τὸ πλάγιαζα ἐλεύθερο στὸ γλοερὸ βράχο· καὶ ἐμέστωνεν ὡς καρπὸς τῆς κορυφῆς, ὅπου ὁ ἴδιος θὰ τὸν ἐχαιρόμουν.

Σὲ κάθε πνοὴ γύρω ἀπὸ τὸ κορμὶ δυνάμεις δουλεύανε, καὶ ὡς θεριστῆς ἐθέριζα ἀκέριες γιὰ τὴ ζωὴ μου.

Διαλογιζόμουν στὸ βῆμα τὸ σταθερὸ· ἐχαιρόμουν στὸ γλιγῶρο. Ἀρμονιζόμουν στὸ κίνημα τοῦ σαθαριοῦ· ἰσοζύγιαζα τὸ κορμὶ στοὺς ἀνέμους· καὶ ὅταν ἔβγαινα ἀπὸ τὰ νερά, ἐκαθόμουν στὸν κορμὸ σύρριζα δένδρου, καὶ ὅμοια μὲ φύλλωμα φωτεινὸ τὸ ἀστέρωμα ἐτρεμόλαιπε ἐντός μου. Τὸ μανδύα τοῦ ὄνειρου μοῦ ἔφερε τότε ἡ γαλήνη νὰ μὲ καλύψῃ, μετὰ τὸν ἀγῶνα. Ἀπὸ βλεφάρου ὡς

ψυχῆς κι' ἀπὸ πνοῆς ὡς τὸ αἷμα, κερδισμένο καὶ τῶναιρο, μοῦ ἀνοίγει τοῦ ἥρωα τὴν ἀκοίμητη φλόγα. Καὶ τότε, σὲ δροσισμένα κλαδιὰ πεύκου ἢ ἐλάτου τὸ κεφάλι θ' ἀπίθωνα, ὅπως σὲ δίσκο σκαλισμένον ἀπὸ τὴς Νύμφης, ὑπερούσιο δῶρο νὰ τὸ προσφέρω στὴ Θεὰ Ταῦγέτα.

Ἐκάθιζα σιμὰ στὴν πηγὴ, κι' ὁ συλλογισμὸς ἀκολουθοῦσε τὰ νοήματα τῆς, ὅπου ἀπὸ τῆς μεγάλης κορυφῆς τὸ καθαρὸ χιόνι ἐκατέβαινε, ὡς τὸ δάκρυ τῆς χαρᾶς σου, ὦ Ταῦγέτα.

Στὰ κρεμάμενα νερὰ τῶν ἐγκρεμῶν ἐμνήθηκα πάλε στὴν πλαστικότητα, καὶ ἐπικαλοῦσα στὶς πολύμορφες ὥρες, νὰ μοῦ ἔρχονται πελεκήματα καὶ ἀναξυπνήματα ὡσὰν ἀπὸ τὰ χέρια σου κι' ἀπὸ τὴ θέληση σου, ὦ θεά. Ὅτι ἡ ἀγάπη σου εἶνε πολύμορφη, ὡσὰν τὸ δρολάπι, ὅπου ἄνεμος, καὶ βροχὴ καὶ χαλάζι σείουν καὶ δέρονται τὰ δάση, καὶ ὅταν εὐροῦν ἔτοιμο τὸ κορμὶ μου στὴν κορυφὴ τὸ περιχύνουν μὲ τὰ καλά, ὅσα ἐσὺ μοῦ ἐσύναξες ἀπὸ τὰ στοιχεῖα. Καὶ πῶς τότε ἡ ψυχὴ μου λαχταρίζει τὰ φτερά, ὅπως τὸ πουλὶ στὴν ἀπόβροχην ἀγαλλίαση του.

Ἐγνώριζα σοφὰ νὰ διατρέχω στὰ πολύτροφα ἄλση, νέα μονοπάτια ζητῶντας· κάτεχα νὰ βρῶσκω λιθάρια ἄρμωστά, μὲ τὴν σφεντόνα νὰ τὰ σφεντονίζω, μιὰ χαρὰ νὰ εὐφραίνομαι ἐπιτυχίας.

Ἔτσι ἔμαθα νὰ μὴ χαίρομαι ὅταν ἐγεύομαι ἀναπάντεχο καρπὸ, γιατί δὲν τὸν ἐζήτησε τὸ κορμὶ βασανίζοντας.

Καὶ ἡ πείνα μου εἶταν ἐλαφρά, γιατί ἤξερα νὰ βρῶσκω εὐκόλα τὸ χορτασμὸ τῆς. Ὅταν ἐγεύομαι τὸ γλωρὸ δείπνο μου, ζητοῦσα πάντα μιὰ νέα δοκιμὴ στὴ γεύση. Καὶ ὅπως αἰσθανόμουν νὰ μὲ κατέχει, νὰ μὲ ζῆ, καὶ ὁμορφαίνει, καὶ στὸν ὕπνο μου ἀκόμη, ὅ,τι στὴν ἡμέρα μου ἐδοκίμασα, ἔτσι καὶ τὴν οὐσία τοῦ δείπνου μου πολύμορφη ἤθελα.

Γιατί καὶ κυβερνοῦσα μὲ μύριες τέχνες τὴς αἰσθήσεις μου, καὶ γιατί εἶναι πλήθια τὰ ἀγαθὰ ὅπου κατέχουν, γιὰ τὸν ἄνθρωπον ἄγνωστα, ὅταν ἄσοφος εἶναι, ὦ Ταῦγέτα. Ὅμοια ἐργαζόμουν μιὰ τέχνη πολύμορφη, γιὰ νὰ αἰσθανθῶ τὰ βαθύβουλα μυστικὰ τῶν πλασμάτων, καὶ ἀκολουθοῦσα μὲ ἀβλεφάριστα μάτια τὰ μονοπάτια ἄφωνα ἀγνάγια γνωστικά, γιατί ἀντάμα ἐβάδιζε ὁ πόθος τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς φρονιμάδας· γιατί καὶ τὸ βράχο ἐγὼ ἐβλεπα ὡσὰν ἀπολίθωμα σοφῆς ιδέας. Καὶ σὲ νέες δοκιμὲς ὕψωσα τὴν ψυχὴ μου.

Μὲ κλειστὰ μάτια ἐφερόμουν, τί ἀκολουθοῦσα τὴν ἐσώτερη γνώση μου· κυρίως τὴ δύναμη ν' ἀπολαβαίνω τὸ κίνδυνο ὅπως παιγνίδι, ὅ,τι δὲν ἐγνώρισα φόβο παρὰ τὴ χαρὰ σὲ κάθε ζωῆς ἐκφραστῆ.

Ἀποφασιστικὰ ἐπρόβαινα τρέχοντας πρὸς τὸν ἐγκρεμὸ τῆς ἀβύσσου μὲ κλεισμένα τὰ μάτια· ἐλάβαινα τὴ λαχτάρια τοῦ ἀγνώστου, ὅπως ἐγνώριζα τὴς σιωπῆς τῆς νύχτας πόσο γνωστικὰ καὶ καθάρια ἐμιλοῦσαν στὶς ἀποκαλύψεις τῶν ὄντων μου. Ἀλλὰ κάτεχα τὸ γνώριμο πνεῦμα τοῦ ἀνέμου, ποῦ ἀπὸ τὴν ἀβύσσο παγερώτερος ἔρχονταν, καὶ στὰ χεῖλη τοῦ ἐγκρεμοῦ ἀντίκοβα μὲ τὸ δρόμο.

Αἰσθανόμουν τότε τὴν λύπη ὅπου ἡ ψυχὴ μου ἐνοιωθεν, ὅταν, τοῦ ἀρχισμένου ὄντινι οὐδὲν πόθος δὲν ἔφερε ὡς εὐχόταν, τὸ ἐντός μου ἀγαθὸ καὶ ἤρεμο πνεῦμα τῆς τραγωδίας. Καὶ ἄκουσα τὴν ἠρωϊκὴ φωνὴ νὰ μὲ καλῆ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ἀβύσσου, ὅπου ἐβραθαθρόνταν σὲ μυριόμορφη μουσικὴ ἢ βοῆ τῶν δασῶν.

Ἀνατίναζα ὡς χαιτὴ πολύδρομου ἀλόγου τὰ μαλλιά, στὴ βροχὴν ὅταν μ' ἔδερνε μὲ χρυσὰ βέλη, ὅπως ὁ βορέας σείει τὸν κέδρο. Καὶ ἐπόθουνα τότε φτερὰ περισσότερο, παρὰ ὅταν ὁ φλογερὸς μ' ἔδερνε ἥλιος τῆς κορυφῆς, καὶ τὸ πνεῦμα ἔφευγε φτερωτὸν πρὸς τὰ ὕψη, ἀθάμβωτο.

Καὶ μόλον ποῦ ἐπίστευα ὅτι στὸ πέταμα, ἄλλη δὲν θὰ ἀπολάβαινα ἀπολαβὴν ἰσχυρότερη ἀπὸ ἐκείνη, ὅπου ἐδοκίμαζα σύμφυχα, στοὺς κρουνοὺς, ὅταν τὸ κορμὶ καὶ ἡ ψυχὴ ἐπετοῦσαν τῶν νερῶν τοῦ ἐγκρεμοῦ, ὡστόσον ἐπόθουνα τὸ ἀνάερο πλέξιμον, ὡς τοῦ νοῦ μου λαχτάραν ὑπέρτατη.

Ἄλλοτε πάλιν, ὅτε πηγὲς ἐφερόμουν τρεχούμενες, καὶ ἔλουζα πλαγιαστὰ τὸ κορμὶ, ὡς νὰ ζητοῦσα νὰ ὑπνώσω ἐκεῖ τὴ ζωὴ μου τὸν ὕπνο αἰώνιο. Ἀνασηκνόμενον νεόπλαστος, καὶ τὰ νερὰ ὡς ὑδροχόες ἐκρούνευαν, ἀπὸ μαλλιά, καὶ λαιμὸ καὶ τοὺς ὄμους.

Καὶ τὸ κεφάλι ἰσοδύναμα ἐρύθμιζα πρὸς τῶν ἀνέμων τὰ ρεύματα, ὡσὰν φεῖδι ὅπου ἡ δίψα τὸ ἐφλόγιζε, καὶ τὸ στόμα κρατεῖ ἀνοιχτὸ πρὸς τὰ ὕψη.

Στὸν ἐγκρεμὸ ἀπὸ θάμβος ἄν κοιτάζε, πρὸς ἐμὲ, βαθυνόητος τράγος, ξάφνου μ' ἄδραξε ὁ πόθος νὰ κάτεχα τὴ σοφὴ του μανία, νὰ στεριώνη τὸ σῶμα στὴν ἄβυσσο.

Καὶ νὰ ἐσκιοτοῦσα στὰ βράχια γλυμμένα, ἀπὸ τῶν κοπαδιῶν τὸ προαιώνιο πέραςμα, καὶ νὰ στὰ κλαδιὰ ἐγλυστροῦσα τὴ σάρκα, ὅτε μαλλὶ ἀφιμένο προβάτου στὰ φύλλα εὐῶδα ὡς κρῖνο.

Στὸ γλωρὸ χόρτον ἐπλάγιαζα πνέοντας δρόσο καὶ μῦρο.

Ὅμοια καὶ ὁ ὕπνος εὐῶδιαζε ἀργὰ τὴν ἐσπέρα, ὅταν τ' ἄστρα ἐβλεφάριζαν φῶς στὸν ἀνοιχτὸ διάπλατα νοῦ μου, καὶ τὰ ὄνειρα ὡς σειστὰ περιβόλια μοῦ ἀνοίγονταν.

Καὶ ὅμοια τῆς πείνας ὁ δεῖπνος ἐργάζεται πολὺγευστὴ καὶ πολυούσια γεύση ὡς νὰ εἶναι ἀπὸ πλούσια ἐδέσματα, καὶ ἄς εἶναι τὸ νόστιμο κριθαρένιο ψωμὶ καὶ τὸ ἄγριο μέλι.

Καὶ ἐγλυψα καλάμι κάποτε. Βέβαιος στὸ ρυθμὸ του τὸ ἔφερα τεχνικὰ πρὸς τὰ χεῖλη.

Μοῦ ἔδωσε τοὺς ρυθμοὺς τοῦ δάσους στῶν ἀνέμων τὰ πνεύματα ρυθμισμένους ἐπῆρα τὰ φοικιάσματα τοῦ καλαμῶνα ὡς πολὺπνευστον ὄργανο, τὸ σιγαλὸ θρόν τῶν σαθωτῶν φύλλων. Ὅτι κατέχεται ἁρμονικὰ σὲ μίαν πολυστέλεχη φυλὴ καὶ πηγάζει ἀπὸ μιὰ νερομάνα.

* *

Ὁ Ταῦγέτα! Ποῖο ὄργανο ἠχοῦσε στὰ μέλη τῆς δασικῆς πολιτείας, ὅταν γυμνὸς στὸν ἀπάνεμο βράχο, ὡσὰν νὰ ἤθελα τὸν κοσμογονικὸ θεὸ νὰ ἀκούσω, καὶ ἀνάλλε με τὸ πάθος τοῦ ἠρωϊσμοῦ; Ὅμοια καὶ ὅταν γαλήνιος ἀνάβλεπα τᾶστρα νὰ συχνοβλέπουν με στὴν κορυφὴ τῆς βαθιᾶς νύχτας;

Καὶ δράμοντας ἀπὸ κύκλο σὲ κύκλο μιὰ νύχτα ἐκνήγησα ἓνα παράδοξο ὄργιο, τὸ ἄδραξα, τὸ ἐσφιξα στὰ στήθια. Μὲ ἄγγιζεν ἡ ἀνυπόταχτη λαχτάρια του καὶ ἐνοιωθα τὸν πόνο τοῦ σκλαβωμοῦ του. Μὰ τὸ ἐκράτησα στὰ χέρια καὶ ἐπλάγηθηκα ὅλη νύχτα χαρούμενος.

Ἦ ἀδελφικὸ πούλι, τῆς θεᾶς γλανκομάτας, μοῦ ἀνοιξες μίαν αὐγινή ὅπως στὸ νοῦ μου ἰδῶ τὸ φῶς τῆς σοφίας.

....Καὶ ὅπως ἀκουσα τὸ πέρασμα τῆς οὐμίχλης γαλανῆς.— Ὅπως εἶδα ξάστερα στὴ βαθιὰ νύχτα τὸ πέρασμα τῶν συλλογιστικῶν πουλιῶν—

Ἦ ὅπως ἀπλωσα γνώριμο χέρι στὴ σπαθιά τῆς ἀστραπῆς.— Ἔτσι καὶ μίαν αὐγὴ χιονερὴ ἀκουσα ἀνεβαίνοντας τὸ διαμάντι τῆς κορυφῆς, τὴ φτερούγα του πλάι μου, τὸν ἀετό, φαειρὸ κίνημα αἰθέρας ζωῆς, νὰ μὲ ἀφίνει ἀπαρηγόρητο. Δὲν ἐφθανα παρὰ ὡσὰν σχῆμα νοητὸ τῆ χαρὰ τοῦ δράματος του καὶ γιὰ ἀκολουθοῦσα τὸ λογισμό μου, ὅπως τὸ μερμηγγι μετὰ ἀπόβροχην, ἠλιόλουστην ἡμέρα, τὸν ἰδιοχάραχτο δρόμο του.

Καὶ ἀπὸ τὴ φωτιά ὅπου ἐκράτει πάντοτε προσανάμματα, ὡσὰν νὰ ἐκαίονταν ἐμπρὸς σὲ κρατῆρα, ἔπαιρνα τὸ ἥρωϊκὸ πῦρ σὲ δάδαν. Διατρέχοντας τὰ δάση ὡς Πυροφόρος, ἀνακαλοῦσα τὰ πλήθη τῶν μυστηρίων, νὰ ἀνοιχθοῦν στὰ νερόφωτα τῶν πηγῶν βάθῃ, στὰ πηγάδια τῶν κρίων, ὅτε ἐκαθρέφτιζα τὴν ἀσβυστη δάδα τῆς ψυχῆς μου. Καὶ στὸ φωτεινὸ μου δρόμο ἐπάγων ἀπὸ ἀναμονή. Καὶ ἔβλεπα τὰ πουλιὰ θαμπωμένα μὲ κύταζαν, καὶ ἀπόμειναν ἀκίνητα στὴν ἀποκάλυψη μου, βαλσαμωμένα. Ἐκάθιζα τότε στὴν κορυφή, καὶ ἀνοίγονταν πρὸς τὰ πόμακρο πέλαγα ὁ νοῦς μου, καὶ τ' ἀγύριστα ταξείδια ἐπόθουνε ἡ ψυχὴ.

«Ἦξέρεις, ἐσύ, ὦ Ταυγέτα, νὰ πλάθεις μὲ τὴν βούληση, ὅτι ἐγὼ μὲ τὸ νοῦν, καὶ νὰ γνῶθω τὰ ἀναγλυμμένα σου ὑπόμονα γράμματα, στὰ μέτωπα τῶν πλακῶν ποῦ ἐκρέμασαν οἱ θεοὶ σὲ κορυφές.

«Εἶμαι ὁ ἐργάτης μιᾶς ἐκλεχτῆς φυλῆς. Ἐφώτισες εὐγενικὰ κινήματα στὴν ψυχὴ μου, καὶ ἡ ὁμορφιά σου κυριαρχεῖ ρυθμὸς ἀπόλυτος στὴ ζωὴ μου, ὅτι εἶναι πολύμορφη καὶ πολυέκφραστη ὡς οἱ κρατῆρες, καὶ ὡς οἱ μῦθοι λαῶν ἥρωϊκῶν καὶ ἀγαθῶν.

«Μοῦ ἀνοιξες ὡς ῥεῖθρα ποταμῶν τὶς πηγές τῶν νοημάτων σου, καὶ τὴ γαλήνη τῶν μυστηρίων σου μοῦ ἔφερες μέσα στὸ νοῦ μου ὡσὰν ἡ μελισσομάνα τὶς ἱερὲς μέλισσες στὸ δένδρον ἀνθόβολο. Ἀπὸ τὸ δένδρον ἀνθόβολο νέες ἐπήρα φωνές, καὶ νέον ἐσκάλισα ὄργανο, γιὰ νὰ ἀρμονίσω.

«Προφητικὰ τὰ στήθια μου ἀνοίξα στοὺς ἀνέμους καὶ στὴ βοή τῶν νερῶν καὶ δασῶν ἀνεβαίνοντας τὶς ἀφταστες σάλες σου, ἄφισα τὰ γαλανὰ σου ἀστράματα νὰ μοῦ χαϊδεύουν τὰ ὠραῖα τῆς νιότης μαλλιά, ὅπως οἱ ἑαρινὲς αὔρες, ὡσὰν ἀπὸ φῶς πλεγμένες, ἀγγίζουν τῶν δένδρων τῆς κορυφῆς, καὶ φεύγουν ἀγαπημένες.

«Ἐκράταις, ὦ Ταυγέτα, πολυκέφαλα φεῖδια στὰ χέρια, καὶ ἐχάραζες κυκλωτὰ σχήματα στὸν αἰθέρα, γιὰ νὰ μοῦ ἀποκαλύψῃς τὰ μυστήρια πόσον ἀπλὰ καὶ εὐκολοσίμωτα εἶναι, ὅταν μὲ ἔμαθες νὰ γητεύω καὶ νὰ πλάθω τὴ ζωὴ, ὡσὰν τὴν πολύστομη μυθικὴ λαγίνα, ὅπου στὰ γλυφτά τῆς ἀνάγλυφα τὸ μυστικὸ χεῖλος τεχνικὰ ἔχει κρυμμένον, ὅτε τὰ μνημένα χεῖλη γνωρίζουν τὸ ἀθάνατο νερὸ γιὰ νὰ πίνουν.

«Καὶ ὄνειρευόμουν τὰ κύματα πάντοτε, καὶ τῶν πελάγων τὶς ἀκοίμητες πνοές, γιὰ τὸ ὅπως στὰ βουγὰ ἔμαθα νὰ ἐξαφανίζω στὸ αἷμα μου τὸ κέντρομα τῶν

φαρμακερῶν ἐρπετῶν, ἔτσι καὶ ὁ πόθος μου γιὰ τὰ στοιχεῖα δὲν ἄφισα στὰ σύγνεφα νὰ πνιγῇ, παρὰ ἤθελα νὰ τὸν βαλσαμώσῃ ὠκεανός.

«Ἦ Θεά, βάλε τὸ χέρι στὸ μέτωπο μου, γιὰ νὰ μοῦ φέρεις τὸ σκληρὸ καὶ μακρυνὸ ὕπνο, ὅτι τοὺς κύκλους σου ἐπέρασα, καὶ στὸ φῶς εἶμαι.

«Πρὶν νὰ γνωρίσω τὰ βήματα σου, ὦ Ταυγέτα, ἔτρεχα ὅμοια μὲ Σάτυρον στοὺς δρυμοὺς μέσα, καὶ ἐστεκόμουν ὡς δρυαδικὸς θεὸς ξαφνισμένος στὰ φανερώματά σου, ὅταν νεύοντας πρὸς τὶς κορυφές ἔφευγες, ἀφίνοντάς μου μίαν εἰκόνα σου ἀκέριαν σὲ κάθε τῆς ζωῆς ἀποκάλυψη. Καὶ μνημένος, ἔτρωγα τὸν ξερὸ καρπὸ τῆς νηστείας.

«Καὶ ἦταν νύχτα, ὅταν σὲ εἶδα νὰ ὑψώνεσαι ὅμοια μὲ ἔφηβον ὠραῖο πρὸς τὴ μεγάλη κορυφή, καὶ στὸ πνεῦμα μου ἡ μετέωρη γαλήνη σου φωτεινὴ ἀποκάθισεν, ὅπως ὅταν ὁ αὐγερινὸς καθίζει στὸ γαλανὸ βουνό, δῶρο χαρᾶς στὶς ψυχές ὅπου ἤξέρουν νὰ κρατοῦν τὰ μάτια ἀνοιχτά πρὸς τὸ φῶς σου.

«Προσεχτικὸς ἀγκάλιαζα ἓνα κλάδον, ὡσὰν Μαινάδα τὸν ἐρωτικὸ καρπὸ μέσα στὸ ἄλσος, καὶ κατεβαίνοντας στὸ ῥεῦμα τοῦ ὄυακα, ἀκολουθοῦσα τὸ μυστικὸ σκοπὸ τοῦ ὄνειρου μου.

«Ἐφερα τότε στὸ σῶμα τὸ βαθύτατο ὄγος τῆς δημιουργίας, ἐτοιμασμένο ἀπὸ τὴ θέληση σου, προβοδισμένο ἀπὸ τὸ φῶς μου.

«Καὶ ἦταν λίθινη ἡ κλίνη μου, στεφανωμένη μὲ δάδες καὶ ἀρώματα, καὶ ἤχους ὡς θάλαμος νυφικὸς τὰ δάση ἀνάτρεμαν, στὸν ἐπιθάλαμον ἕμνο τῶν Νυμφῶν. Ὅμοια καὶ οἱ Σπαρτιάτιδες ἐτραγουδοῦσαν στὴ θύρα τοῦ ξανθοῦ βασιλέα τὸν ἴδιο σκοπὸ αἰώνιον, σταθερὸ, καὶ ἡ βασίλισσα πεντάμορφη ἔγινε στὴν ἀρμονία του, ὦ Ταυγέτα!

ΣΠΗΛΙΟΣ Γ. ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΟ ΤΟΠΕΙΟ

Μὲ τὰ σκοτεινὰ πλατάνια καὶ τὸν ἐρημικὸ δρόμο στὸ βάθος, μὲ τὶς σπηλιές ποῦ φωλιάζουν ἀητοὶ καὶ γεράκια, στὰ ὀλόρθα πλάγια τοῦ χωρισμένου σὲ δυὸ βουνοῦ, εἶναι τὸ πέρασμα τῆς Κλεισοῦρας. Τὸ χειμωνιάτικο σούρωμα ἀπλώνει τὰ βαρεῖα σύγνεφα, ποῦ ὄλο καὶ χαμηλώνουν ἀπάνωθὲ τῆς, φαίνονται πῶς θὰ χυθοῦν στὸ στενόμακρο χάσμα ἡ γαλήνη τῆς ὥρας ἀπόλυτη. Καμμιά πνοὴ δὲν ταράζει τὰ κουρασμένα ἀπ' τὶς τρικυμίες κλαριά τῆς λαγγαδιάς· τ' ἀγρίμια τρυπῶνουν στὶς μονιές τους, πνεύματα κι' αὐτὰ στὴ μοναξιά.

Καταμεσὶς τῆς στράτας ποῦ περνᾷ τὴν Κλεισοῦρα, τὸ παλῆο χάνι. Ἦ ἀνοικτὴ θολωτὴ του πόρτα, δείχνει τὸ ἐσωτερικὸ. Μιὰ γρηῃ μὲ σκελετωμένα δαχτύλια γένθει στὴ ρόκα τῆς, κουνώντας μὲ τὸ σάλεμα τοῦ χεριοῦ, ρυθμικὰ κι' παράξενα, τ' ἀσκητικὸ τῆς κεφάλι· πλάι τῆς, τὸ λιγὸφωτο λυχνάρι. Κ' ἡ φλόγα τοῦ λυχνarioῦ καὶ τὸ γηρασμένο κορμὶ σιγοτρέμουν, σὰν νὰ τὰ ριπίξῃ κάποια πνοὴ, ἐπιμένοντας νὰ σβυστοῦν. Μπρὸς στὸ τζάκι· ποῦναι στὸ βάθος τῆς μεγάλης ἐμπατῆς, ἓνας γέρος κοντόχοντρος, ἀναταράζει τὰ κούτσουρα ποῦ καπνίζουν. Τ' ἀπάνω μέρος τοῦ χανιοῦ, μισορεπωμένο. Κι' ἔμωξ ἐδῶ μιὰ φορὰ, τὸν καιρὸ ποῦ ἀκοπο ἦταν τὸ διάδα, ποῦ περνοῦσαν, ὄλο καὶ περνοῦσαν πρᾶματευτάδες, ἀγωγιάτες, στρατο-

κόποι, πηγαίνοντας στα πέρα παραλίμνεια χωριά, πλήθιο έτρεχε τὸ κρασί και τὸ αἷμα.

Πιὸ ἀπάνω, καταμεσὶς τοῦ βουνοῦ, στὴ σπηλιὰ μέσα, ἀχνοτρέμει τὸ φῶς τοῦ έρμοκλήσου· κ' εἶναι σὰ μιὰ λαμπερὴ σταγόνα, ποὺ λίγο κρατιέται και θὰ πέσει, σὰν τὶς καθάρειες σταλαματιές ποὺ ἀργοσταλάζουν ἀπ' τ' ἀκροβοῦνι, στὴν πηγὴ τῆς Παναγιᾶς τοῦ έρμοκλήσου. Ένας καλόγερος, μ' ὀλόμαυρα βαθουλά μάτια και μὲ σκαμμένα μάγουλα, σέρνει κάθε δειλινὸ τὰ γηρασμένα νειᾶτα του, ἀπ' τὸ κατηφορικὸ, στενὸ μονοπάτι, παγαίνοντας στὸ παληὸ χάνι. Έκει ἡ γρηᾶ πάντα γνέθει στὴ ρόκα τῆς· ὁ γέρος, τοῦ μολογᾶει τὰ περασμένα του ποῦ και στὸν ἴδιο φαίνονται πειᾶ, σὰν παραμύθια· ἡ γρηᾶ ἀκούοντας, κουνάει συχνότερα τὸ τρεμάμενο κεφάλι· ὁ καλόγερος μ' ἀπονεκρωμένα τὰ βαθουλά μάτια, κάπου, κάπου ἀπὸ βαθειὰ ἀναστενάξει, ἀναμετρώντας κι' αὐτὸς τ' ἀόριστα περασμένα σου, — και πάλι πέρνει τὸ μονοπάτι σιωπηλός. Σὲ λίγο μιὰν ἄρρωστη και ραγισμένη καμπάνα ἀπλώνει τὸ κλάμα τῆς, ποὺ χίλιες φορές ξαναλένε, οἱ ἀντίλαλοι τῶν σπηλιῶν και τῶν ψηλωμάτων, μέσ' στὴν ἀπέραντη μοναξιά. Κ' εἶν' ἡ ζωὴ του και τὸ φῶς, ποῦ τὴ συντροφεύει· ἐκεῖ ψηλά, σὰν δυὸ σταλαματιές και σὰν δυὸ δάκρυα ἔτοιμα νὰ κυλήσουν στὸ γκρεμνὸ.

ΣΕ ΚΑΠΟΙΟ ΝΗΣΙ

Σὲ κάποιο νησί, ποῦναι στὸ τέλος μιᾶς θάλασσας ποὺ φέρνει στὴ Βενετιᾶ, παντοῦ θὰ ἴδῃς ἐλιές ἀδερφωμένες μὲ κυπαρίσσα. Έλιές παμπάλαιες, μὲ τοὺς κορμούς φαγωμένους, σοφὰ, περίτεχνα σκαλισμένους, ἀπ' τὸν ἀφθαστο τεχνίτη τὸ χρόνο. Θυμίζουν βράχους, ποῦ σὲ κάποια ἀζύγωτα ἀκρογιάλια, ὀρθώνονται, ἀφάνταστες ἀρχιτεκτονικές, σχήματα πολύμορφα, ποῦ δούλεψαν οἱ θυμοὶ και τὰ χάρδια τῆς θάλασσας. Κυπαρίσσα, ποῦ μόνον ἡ μεγάλη τρικυμία γέρνει τους τὴν κορφή πρὸς τὴ γῆς, θυμίζει τους τὴ γῆς, ἐνῶ αὐτὰ ἔχουν λησμονηθῆ πρὸς τὰ οὐράνια. Κυπαρίσσα στοὺς κάμπους, στῶν λόφων τὶς ὀλοφώτεινες κορφές, στὰ βουνὰ πάνω, κι' ἀκόμα και σὲ κείνο τὸ βράχο μὲ τὸ βενετοσάνικο κάστρο, ὑψώνονται ἱερατικά, ξεχωριστὰ αὐτὰ, σὰν προσφορὸς πρὸς τ' ἀλαργινὰ χάνη, στοὺς φωτόκοσμοις, κ' ἔχουν κᾶτι ἀπ' τὴν ἀνθρώπινη πεθύμια μας, ποὺ μακριὰ και πιὸ πέρα θέλει νὰ ἴδῃ και ποῦ γιὰ πάντα τὴν σφραγίζουν μὲ τὶς ῥίξες τους, στοὺς τάφους μας.

Ὁ δρόμος πρὸς τὸ χωριὸ μὲ τὸ θερησκευτικὸ ὄνομα, περνᾶει ἀνάμεσα ἀπὸ δυὸ πάρκα. Τὰ πάρκα φράζουν χαμηλοὶ μαυροπράσινοι τοῖχοι, μὲ χαντάκια μπρὸς τους, γιομάτα σαπισμένα φύλλα. Τὴ θλιβερὴ γραμμὴ τῶν τοίχων, στολίζει μὲ τὴ χαρὰ τῆς και τὴ ζωηρότη τῆς, μιὰ ἀδιάκοπη γιρλάντα, ἀπὸ φουντωτὲς ὀλόανθες ἀγριοτριανταφυλλιές. Ἀπ' τὴ μιὰ μεριὰ τοῦ δρόμου φαίνεται μέσ' ἀπ' τὶς δενδροσειρές, μιὰ λίμνη, μὲ τὶς ἀχυρένιες πελάδες τῶν ψαράδων· μακρύτερα, τ' ἀχνογάλαζα βουνά, μ' ἄσπρα σπιτάκια στὰ πλάγια τους. Ἀπ' τὴν ἄλλη, σὰν ἀπὸ μιὰν ἀδειανὴ στέρνα ποὺ βαθειὰ τῆς θρηνοῦν οἱ ἀνεμοὶ, ἀνεβαίνει τὸ βουγγητὸ τοῦ πελάου. Μέσ' ἀπ' τὶς λεπτοῦφραντες νταντέλλες τῶν ἀνθῶν και τῶν φύλλων, σὰς εἶδα γοργὰ νὰ περνᾶτε μεγάλα καρᾶδια, μ' ἀπλωμένα ὀλα σας τὰ πανιά, ἕνα ὄραμα πίσω ἀπ' τὰ δέντρα, ἐνῶ ἡ χωριατοπούλα διαβαίνοντας τραγοῦδαγε τὸ παράπονὸ τῆς μαζί μὲ τὰ πουλιά.

ΜΙΜΗΣ ΛΥΜΠΕΡΑΚΗΣ

Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ ΤΑ ΤΡΙΑ ΦΙΛΙΑ

ΤΡΑΓΙΚΗ ΣΟΝΑΤΑ ΣΕ ΤΡΙΑ ΜΕΡΗ

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

(Finale)

Μιὰ μικρὴ σάλα, κομπᾶ ἐπιπλωμένη· modern style ἀγγλικὸ· τὰ ἐπιπλα ὀλα πολὺ καινούργια, σὰν τώρα δὲ ἀκκουμπισμένα στὴ θέση τους—ὅπως στὰ νέα σπιτικά. Δυὸ πόρτες μὲ βαρειές πράσινες βελουδένιες πορτιέρες· ἡ μιὰ στὴ μέση τοῦ βᾶθους πρὸς τὸ διάδρομο τῆς εἰσόδου, ἡ ἄλλη δεξιὰ πρὸς τὴν κρεββατοκάμαρη. Ἀριστερὰ ἕνα μεγάλο παράθυρο ποὺ βλέπει σὲ κῆπο· φαίνονται οἱ κορυφές τῶν δένδρων ποὺ χρυσίζουν—εἶναι δειλινὸ. Μπροστὰ στὸ παράθυρο ἕνα γραφεῖο γυναικεῖο ἄσπρο λακέ, στρωμένο μὲ πράσινο μεταξωτὸ ἀνοιχτόχρωμο και μιὰ πολυθρόνισα ὀμοια. Παρακεῖ ἕνα παραβᾶν μὲ τετράγωνα κρυστάλλα, τὸ κάτω μέρος ντυμένο και αὐτὸ μὲ ὕφασμα πράσινο μεταξωτὸ πιετωτὸ, μὲ θέσεις γιὰ φωτογραφίες. Στὴ σκηνὴ ἔμπρός, πρὸς τὴ μέση και λοξά, μιὰ σαίξ-λόγκ και κοντὰ ἕνα ταμπουρὲ ἀπὸ ξύλο κόκκινο μὲ πόδια λεονταριοῦ και μ' ἀνάγλυφα ἀπὸ μπροῦντζο χρυσομένο, και τὰ δυὸ ρυθμοῦ empire, ντυμένα μὲ δαμάσκο μεταξωτὸ ἄσπρο και πράσινο ριγωτὸ· πολλὰ προσκέφαλα ἀπὸ ἀτλάξι λίμπερτυ πολύχρωμα, σὰν ἀνθισμένα, μὲ φαρμαπαλλάδες ἀπὸ μουσελίνα. Ένα δέρμα ἄσπρης ἀρκούδας χᾶμο μπροστὰ στὴ σαίξ-λόγκ. Ἀριστερὰ, μετὰ τὸ παράθυρο, ἕνα ἄνοιγμα πρὸς τὸ συνεχόμενο «Γραφεῖο», ποὺ χωρίζει μὲ μιὰ μεγάλη πορτιέρα ντραπαρισμένη ἀπὸ τὸ ταβάνι ὡς κάτω, κι αὐτὴ ἀπὸ τὸ ἴδιο ἄσπρο και πράσινο ριγωτὸ ὕφασμα· φαίνεται ὀλόκληρο τὸ τραπέζι τοῦ γραφεῖου τοποθετημένο λοξά, μπροστὰ σ' ἕνα παράθυρο ποὺ βλέπει κι αὐτὸ στὸν κῆπο, μ' ἀπάνω διάφορα χαρτιά και μικροπράματα καλλιτεχνικά και μιὰ λάμπρα ἀσημένια μ' ἀμπαζοῦρ πράσινο μεταξωτὸ μὲ φράνζα πράσινη χάντρινη· πιὸ

πίσω ἡ βιβλιοθήκη κ' ἔξω-ἔξω στὴν ἄκρη τοῦ ἀνοίγματος, γυρισμένο πρὸς τὴ σκηνὴ, ἕνα μικρὸ ἐπιπλο καρυδένιο νέου ρυθμοῦ, σὰν ἐρμάρι, μὲ διάφορα κουφώματα και σεράκια μὲ μπροῦντζινες κλειδωνιές κι ἀπάνω σ' αὐτὸ μιὰ πορτομὴ μαρμαρίνη φυσικοῦ μεγέθους τῆς Μόννα-Λίζας, κομμένη ἴσια στὴ βάση, ὅπως συνειθιζότανε στὴν Ἰταλικὴ Ἀναγέννηση. Τὰ ἄλλα ἐπιπλα στὴν κυρίως σκηνὴ εἶναι λιγοστὰ και βαλμένα ἀριά· ἕνας καναπὲς ἀπὸ λεπτογυρισμένο ξύλο κόκκινο λουστράτο, ντυμένος μὲ βελβετινα πράσινη μὲ δυὸ καρέκλες ὀμοιες κ' ἕνα τραπεζάκι στὸ πλάι πρὸς τὸν δεξιὸ τοῖχο. Ἀκριβῶς ἀπέναντι, στὸν ἀριστερὸ τοῖχο, ἕνα μεγάλο ἀγγλικὸ τζάκι μαζί μὲ καθρέπτη ἀπὸ ξύλο σκαλιστὸ, ἕνα δέρμα λύκου στρωμένο μπροστὰ στὸ μπροῦντζινο περιβάξι, δυὸ καρέκλες ὀρθόρραχες ἀπὸ τὶς δυὸ μεριές, και λοξὰ μπροστὰ στὸ ἄνοιγμα τοῦ τζακιοῦ μιὰ βαθειὰ πολυθρόνα ἀπὸ ψῆθα πράσινη μὲ προσκέφαλα ἀνοιχτόχρωμα κλαδοτά. Στὸ βᾶθος, μεταξὺ τῆς πόρτας τῆς κρεββατοκάμαρης και τῆς μεσιανῆς, ἕνα ἐπιπλο μισὸ-κομμὸ μισὸ-βιβλιοθήκη μ' ἑταξέρες και θέσεις και κουφώματα, γεμάτο πᾶτα ἀρχαῖα και κομποτεχνήματα. Μιὰ καρεκλίτσα κοντὰ. Ἄλλη μιὰ καρεκλίτσα κ' ἕνα τραπεζάκι μπροστὰ στὸ παράθυρο μ' ἕνα πανεράκι ἐργοχειροῦ. Στὸ γυναικεῖο γραφεῖο και στὰ τραπεζάκια καθὼς κι ἀπάνω στὸ τζάκι ἀκακίες ἄσπρες και τριαντάφυλλα σὲ μικρὰ βάζα—ὀλα μαρμαμένα...

Ὅταν ἀνοίγῃ ἡ αὐλαία, μένει ἡ σκηνὴ λίγη ὄρα ἀδειανή. Ἐπειτα ἀνασκηκώνεται ἡ πορτιέρα τῆς κρεββατοκάμαρης και βγαίνει ὁ ΠΑΤΡΟΣ και πίσω του ὁ ΦΑΙΔΗΣ, ποὺ μὲ προφύλαξη ξανακατεβάζει τὴν κουρτίνα. Προχωροῦν κ' οἱ δυὸ μὲ ἀργὰ βήματα πρὸς

την έξοδο: ὁ γιατρός συμμενόμενος καὶ σοβαρός, ὁ Φαίδης μὲ μόλις συγκρατημένη νευρική ταραχή. Στὴν έξοδο γυρίζει ὁ γιατρός πρὸς τὸν Φαίδην καὶ κοινοστούεται μισοκρυμμένος ἀπὸ τὴν πτυχὴ τῆς πορτιέρας, μὲ φανερὴ στενοχωρία, σὰ νὰ περιμένη κάτι—μὴν ἐρώτηση. Ὁ γιατρός φορεῖ σταχτιά ρεδιγκότα: ὁ Φαίδης μὴν ἐλαφρὴ καλοκαιρινὴ ἐνδυμασία—πολιτικά. Ἡ θέσις τῶν δυὸ στὴν πόρτα τῆς ἐξόδου κάνει ὥστε ἡ φωνὴ τους νὰκούγεται ἀπὸ τὸ κοινὸ ἀντικρὺ, ὅχι ὁμῶς τόσο καθαρὰ καὶ ἀπὸ τὰ πλάγια ἐπάνω στὴ σκηνή, ἐπειδὴ τὴν ἀποσβῆνει τὸ βαρὺ παραπέτασμα δεξιὰ καὶ ἀριστερά.

ΦΑΙΔΗΣ, μ' ἀγωνία, ἀλλὰ καὶ μὲ κάποιον φῶς ἐλπίδος στὴ φωνή του.— Λοιπὸν, γιατρέ μου; Πέστε μου! Δὲν εἴσθε εὐχαριστημένος σήμερα; Δὲ σὰς φαίνεται πολὺ καλύτερα σήμερα; Τὸ λέει καὶ μόνη τῆς. Θέλει ὅλη τὴν ὥρα νὰ μιλή! Εἶναι πολὺ πρὸς ζωήν, πρὸς— (Τὰ μάτια του σταματοῦν ἀπάνω στὸ σοβαρὸ βλέμμα τοῦ γιατροῦ καὶ ἡ φωνὴ του κόβεται διαμιάς· ἔπειτα πάλι πρὸς ἄτονα καὶ ἀβέβαια.) ..δὲν ἔβηξε σχεδὸν διόλου, ἀπ' τὸ βράδυ...

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ, μὲ ἥσυχη θλίψη, σηκώνοντας καὶ ἀφήνοντας νὰ καταπέσουν τὰ χέρια του βαριά.— Θὰ σὰς πῶ! Πρέπει νὰ σὰς τὸ πῶ! (Σηκώνει πάλι τὰ χέρια καὶ διορθώνει τὰ γυαλιά του γιὰ νὰ βρῆ καιρὸ καὶ λέξεις.)—ὅσο καὶ νὰ μοῦ ἔρχεται δύσκολο...

ΦΑΙΔΗΣ.—Τί εἶναι, Θεέ μου! Δὲν μπορεῖτε νὰ πῆτε, ὅτι εἶναι χειρότερα ἀπὸ χθὲς καὶ προχθὲς—(Κομπιάζει ἀπὸ ἕνα βάρος πρὸς πέφτει ἔξαφνα στὴ γλώσσα του.).. ὅτι.. φοβεῖσθε τίποτα.. γιὰ τὴν ὥρα—ἀφοῦ φαίνεται καλύτερα...

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ.—Τὸ κακὸ δυστυχῶς προχωρεῖ μὲ ἄλλατα... Αὐτὸ πρὸς βλέπετε σήμερα εἶναι μὴν ὑπερδιέγερσις τοῦ νευρικοῦ συστήματος—πολὺ κακὸν σύμπτωμα!—(Μὲ κάποιον κόπο.)..εἶναι μὴν τελευταία ἀγαλαμπὴ τῶν ζωϊκῶν δυνάμεων(Χαμηλώνει λίγο τὴ φωνή του.)—ὅπως μὴν φλόγα πρὸς μεγαλώνει γιὰ νὰ σβῆσῃ γιὰ πάντα... (Κυττάζει μὲ συμπάθεια τὸν Φαί-

δη πρὸς ἀπόμεινε κόκκαλο, σὰ νὰ τὸν χτύπησεν ἕνα ρόπαλο κατακέφαλα, καὶ προσβλέπει τὸν γιατρὸ μὲ μάτια πρὸς εἶναι ἄλλοῦ καὶ δὲν ἐννοοῦν· ἔπειτα μαλακώνοντας ἀκόμη περισσότερο τὴ φωνή του, μὲ μὴν θλιμμένη γλυκύτητα.) Μὰς φεύγει! μὰς φεύγει ἡ ἀγαπητὴ μας ἡ Δόρα... Πρέπει νὰ δεῖξετε θάρρος—μ' ἀκούτε; Νὰ σφίξετε τὴν καρδιά σας! Εἴσθε ἄνδρας καὶ στρατιώτης...

Στὸ ἀναμεταξὺ ἡ πορτιέρα τῆς κρεββατοκάμαρης πάλι ἀνασηκώνεται καὶ φαίνεται ἡ ΔΟΡΑ: ἄσπρη σὰ χαρτί, μὲ μάτια γυαλιστερά, μὲ δυὸ κατακόκκινους λεκέδες στὰ μάγουλα κάτω ἀπ' τὰ μάτια, μὲ τὰ πολλὰ ξανθὰ μαλλιά τῆς μαλακὰ ἀνασηκωμένα στὴν κορφή σὰν ἕνα κύμα ἀπὸ χλωμὸ χρυσάφι πρὸς ἀγκάλιασε τὸ κεφάλι τῆς καὶ κρατιέται ἐκεῖ καὶ δὲ χύνεται φορεῖ μὴν ἄσπρη ρόμπα ὅλο νταντέλλες, πρὸς περιχύνεται μὲ τὴν πουπουλένια ἀπαλωσύνη ἑνὸς ἀφοῦ στὸ λιγνὸ κορμὶ τῆς, στολισμένη παντοῦ μὲ κορδελλίτσες ροῦ πολλὴ ἀνοιχτὸ σὰν ξέχρωμα τριαντάφυλλα ξεφυλλισμένα. Μὲ τὸ ἕνα χέρι τῆς, τὸ ἀδυνατισμένο, γυμνὸ ἴσαμε τὸν ἄγκωνα ἀπὸ τὸ πεσμένο πλατὺ μανίκι, ἀναβαστᾷ μὲ κόπο τὴ βαρεῖα κορτίνα, μὲ τὸ ἄλλο πιάνεται ἀπὸ τὸ κλειστὸ θυρόφυλλο γιὰ νὰ μὴν πέσῃ. Κυττάζει κρυφὰ μ' ἀνησυχία πρὸς τὴν πόρτα τῆς ἐξόδου, ὅπου στέκονται οἱ δυὸ ἄνδρες—χωρὶς νὰ μποροῦν νὰ τὴν ἴδω, ἐπειδὴ ὁ Φαίδης τῆς γυρίζει τὴν πλάτη, ἐνῶ ὁ γιατρός βρισκεται μὲσα στὸ ἀνοιγμα τῆς πόρτας, μισοσκεπασμένος καὶ ἀπὸ τὸ παραπέτασμα. Κρυφακούει...

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ, σὲ λίγο, μὲ ἕνα ὕψος παρηγορητικῆς φιλοσοφίας, σὰ νὰ μιλή πρὸς τὸν ἑαυτὸ του.—...Αὐτὴ εἶναι ἡ ζωὴ! Ἔρχεται γιὰ νὰ φύγῃ!...Γιατί ἔρχεται; πρὸς πηγαίνει;—(Στῆματᾷ· ἔπειτα σὰ νὰπαντᾷ σὲ μὴν ἐρώτηση, πρὸς αἰσθάνεται τὴ φρίκη τῆς χωρὶς νὰ τὴν ἐκστομίση ὁ Φαίδης—μὲ κόπο.).. δὲν πιστεύω περισσότερο.. ἀπὸ μὴν ἑβδομάδα! ἀλλὰ ἡμπορεῖ καὶ νὰργήσῃ..ὡς τρεῖς μῆνες—τὸ πολὺ... Ἐλπίς—(Κίνημα πάλι τῶν χειρῶν ἀπελπιστικὸ—σιγαλά.) καμμία!—(Σὲ λίγο πάλι χαμηλοφώνως.) ..προτιμότερον τὸ πρῶτον καὶ γι' αὐτὴν καὶ γιὰ σὰς...

ΦΑΙΔΗΣ, ξεσπᾷ σὲ μὴν πνιγμένη φωνή.— Γιατρέ! γιατρέ!—γιατί;—

Πιάνει τὸ κεφάλι του μὲ τὰ δυὸ του χέρια.

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ, τοῦ κατεβάζει τὰ χέρια μὲ στοργή, ἀλλὰ καὶ μ' ἀποφασιστικότητα καὶ τὰ κρατεῖ σφιχτὰ μέσα στὰ δικά του, σὰ νὰ ἤθελε νὰ τοῦ διοχετεύσῃ τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς του.—Θάρρος, παιδί μου! Θάρρος! *Ἦτον σχεδὸν ἀναπόφρευκτον, μοιραῖον! πάντοτε ἦτον ἀδύνατη..ἔπειτα ἡ οἰκογενειακὴ προδιάθεσις!—Νὰ ἔξακολουθήσῃ πρὸς τὸ παρὸν ὅσα ἔχω γράψει...Προπάντων ὁμῶς νὰ μὴν ἐννοήσῃ τίποτε—τὴν κατάστασιν τῆς..(Δυνατώτερα.) νὰ φαίνεσθε χαρούμενος γιὰ νὰ τῆς κάμετε χαρὴν, νὰντῆ πεποιθήσῃ, ὅτι πρᾶγματι ἔκαλυτέρευσε, ὅπως νομίζει. Κάμετέ τῆς ὅλα τὰ χατίρια. Ὅ,τι καὶ ἂν ἐπιθυμήσῃ. Μὴν τῆς ἀρνήσθε τίποτα! Δὲν πρέπει νὰ ταραχθῆ... (Σφίγγει πάλι τὰ χέρια τοῦ Φαίδη.) Χαίρετε!

Συγκινημένος γυρίζει ἀπότομα καὶ βγαίνει ἔξω.

ΦΑΙΔΗΣ, μένει μὴν στιγμὴ ἀποσβολωμένος· ἔπειτα κάνει νὰ τρέξῃ πίσω του, ξεφωνίζοντας σὰν ἀπομέσα του.— Δὲν εἶναι δυνατόν! Γιατρέ! Δὲν εἶναι δυνατόν!

Πέφτει μ' ὅλο του τὸ κορμὶ ἀπάνω στὴν πόρτα, σὰ νὰ τοῦ ἦρθε σκοτοδίνη, μὲ τὸ κεφάλι γεμισμένο ἀπάνω στὸ μπράτσο του, τὸ τετωμένο καθὼς συγκρατιέται ἀπ' τὸ θυρόφυλλο...

*Ὅλον αὐτὸν τὸν καιρὸ ἡ ΔΟΡΑ, μισοκρυμμένη ἀπὸ τὴν πορτιέρα, προσπαθεῖ νὰκούσῃ. Τὸ πρόσωπό τῆς, τὸ ἄσπρη σὰ χαρτί, τσαλακώνεται πότε-πότε ἀπὸ ἀγωνία. Τὰ μάτια τῆς ἀνοίγουν διάπλατα σὰν ἄνθη στὸ σκοτάδι ἀπὸ κάποια σκέψη φριχτὴ πρὸς τῆς σκεπάζει τὸ νοῦ μὲ μαύρα φτερά. Ρίχνει τὸ κεφάλι τῆς πίσω καὶ εἶναι ἔτοιμη νὰ πέσῃ, ὅπως ἕνα λουλοῦδι τσακισμένο πρὸς μόλις συγκρατιέται ἀπὸ μὴν πράσινη ἴνα κ' ἕνας κακὸς ἄνεμος τὸ συνταράξει. Μόλις φεύγει ὁ γιατρός καὶ βλέπει τὸν Φαίδην νὰ πέφτῃ ἀπάνω στὸ θυρόφυλλο, μαζεύει μ' ἀπάνταστη προσπάθεια ὅλες τῆς δυνάμεις τῆς, χύνει ἀπὸ κάποια κρυφὴ καὶ ἀστέρευτη πηγὴ τῆς ψυχῆς τῆς ἕνα χαμόγελο παιδικὸ στὸ πρόσωπό τῆς τὸ χαρτένιο μὲ τὰ δυὸ κόκκινα ἄνθη στὰ μαγουλάκια, μὲ τὰ μάτια ὑπέμετρα μεγαλωμένα πρὸς λάμπουν μέσα ἀπὸ ἕνα ἥσιο, καὶ προχωρεῖ μὲ βήματα ἀέρινα, σὰ φυσημένο πού-

πουλο, πρὸς τὸν Φαίδην. Μόλις φθάνει κοντὰ του, σταματᾷ διαμιάς καὶ σφίγγει μὲ τὰ δυὸ τῆς τὰ χέρια τὸ στήθος τῆς κάτω ἀπ' τὸ λαιμό· ἔπειτα παίρνει πάλι δύναμη, τεντώνεται ὅλη στίς μύτες τῶν ποδιῶν ὅσο μπορεῖ πρὸς ψηλά, σηκώνει τὰ χέρια, γυμνά ὡς τοὺς ἄγκωνες μέσ' ἀπ' τὰ πλατεῖα νταντελένια μανίκια, κρῖνα μέσ' ἀπ' τὰ χιόνια, καὶ τοῦ πιάνει ἀποπίσω τὰ μάτια, φωνάζοντας του τραγουδιστὰ: «Κοῦ—κοῦ!»...

ΦΑΙΔΗΣ, ἀνατηδᾷ τρομαγμένος, κατὰ χλωμος.— Δόρα! τί κάνεις ἐδῶ; Πῶς μὲ τρώμαξες! (Βάζει τὸ χέρι του νὰ τὴν ὑποβασιάξῃ—προσπαθώντας νὰ ἡσυχάσῃ καὶ νὰ γλυκάνῃ τὴ φωνή του.) Γιατί νὰ σηκώθῃς, ψυχὴ μου; Δὲν τὸ ξέρεις, ὅτι δὲν πρέπει νὰ κουράζεσαι; τὸ διάταξε ὁ γιατρός...

ΔΟΡΑ, σὰ νὰ φτερουγίξῃ κάτι μέσα τῆς.—Τί ἔχεις ἐσύ; Πῶς εἴσαι ἔτσι χλωμός, Φαίδην!

ΦΑΙΔΗΣ, πασχίζοντας νὰ φανῆ ἀφελής.—Τρώμαξα πρὸς σὲ εἶδα ἔτσι ἔξαφνα μπροστὰ μου!—σὲ νόμιζα μέσα, ξατλωμένη στὸν καναπέ σου...

ΔΟΡΑ.—Μὰ γὰρ ἦσουν πεσμένος στὴν πόρτα;

ΦΑΙΔΗΣ.—Μοῦ ἦρθε σὰ μὴν ζάλη.. τὴ στιγμὴ πρὸς χαίρειτοῦσα τὸ γιὰ τρὸ—θὰ ἦναι ἀπὸ τὴν ἀϋπνία...

ΔΟΡΑ, μὲ ὑποψία.—Τί σοῦ εἶπε ὁ γιατρός γιὰ μένα; (Ξαφνικὰ χαρούμενα.) Δὲ μὲ ἦρε πολὺ καλύτερα σήμερα;

ΦΑΙΔΗΣ, μὲ ὅλη τὴν προσπάθεια νὰ δεῖξῃ χαρὰ, ἄτονα.—Ναί, ναί, πολὺ καλύτερα... (Τὸ γυρίζει στὸ σοβαρό.) Μὰ μποροῦσες νὰ περιμένῃς ὡς πρὸς νὰ γυρῶ.. γὰρ σὲ πάρω ἀγκαλιά... (Μὲ ψευτομάλωμα, χαδεύοντας τὰ μαλλιά τῆς.) Ἄταχτό μου!... (Κάπως παραξενεμένος.) Καὶ πρὸς ἦτον ἡ Ρόζα; πῶς σὲ ἄφησε μονάχη σου;

ΔΟΡΑ, ἐξημμένη.—Τὴν ἔστειλα κάτω, νὰ μοῦ γυαλίσῃ τὰ γοβάκια μου, ὅλα μου τὰ γοβάκια: θέλω νὰ ἦναι ἔτοιμα γιὰ ὅταν θὰ βγοῦμε ἔξω.. αὔριο μεθαύ-

ριο... (Βιαστικά.) Ἀφοῦ θὰ γίνω καλὰ σὲ λίγες μέρες !... Ἄχ, δὲν ξέρεις.. αἰσθάνομαι τόσο καλὰ σήμερα ! ἔχω μιὰ δύναμη ἀλλοιώτικη ! Κύτταξε τὰ μάγουλά μου: καῖν,καῖν... (Κάνει νὰ τοῦ ξεφύγη.) Νά! ἔλα πιάσε με !...

ΦΑΙΔΗΣ, τὴν προφταίνει μὲς τὰ χέρια του πρὶν νὰ σωριασθῇ χάμω καὶ τὴ σφίγγει στὴν ἀγκαλιά του γιὰ νὰ τὴν υποστηρίξει καὶ γιὰ νὰ κρύψει ὁ ἴδιος τὴ συγκίνησή του. — Νάι, θὰ γίνης καλὰ, Δόρα μου, γλυκειά μου. Ἐλα τώρα νὰ σὲ πάω στὴ σαίξ-λόγκ σου. Δὲν κάνει νὰ στέκεσαι τόση ὥρα ὀρθή ! Θὰ χαλάσωμε πάλι ὅ,τι κάναμε.. — ὁ γιατρός...

Τὴν παίρνει ἀνασηκωτὰ στὰ χέρια καὶ τὴν πηγαίνει στὴ σαίξ-λόγκ καὶ τὴς κάνει μιὰ φωλιά μὲς τὴν ἀγκαλιά του.

ΔΟΡΑ, βαστώντας ἀκόμα τὰ μπράτσα της γύρω στὸ λαμὸ του, μ' ἐπιτηδευμένη ἀφέλεια. — Νάι ! ὁ γιατρός, ὁ γιατρός... Κάνεις πὼς δὲν τὸ ξέρεις ; Δὲν τὸν ἄκουσα ἐγὼ τὸν γιατρὸ πὸν σοῦ ἔλεγε στὴν πόρτα : « Σὲ μιὰ βδομάδα — σὲ τρεῖς μῆνες τὸ πολὺ » ; .. θὰ ἦμαι ἐντελῶς καλὰ ! (Μὲ σημασία.) — αὐτὸ δὲν ἐννοοῦσε ; .. καὶ σὲ μιὰ βδομάδα θὰ βγαίνω κιόλας ἔξω ..

ΦΑΙΔΗΣ, παγωμένος. — Τὸ ἄκουσες ! — (Διαμιάς, δὴθεν ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἀπὸ χαρᾶς.) Νάι, Δόρα μου : ἔτσι εἶπε ! ἔτσι εἶπε !

Τοῦ ξεφεύγει ἓνας λυγμὸς καὶ κρύβει τὸ κεφάλι του στὸ στήθος της.

ΔΟΡΑ. — Τί σκύβεις ἔτσι ; στάσου νὰ δῶ τὸ πρόσωπό σου ! Γιατί κλαῖς ; —

ΦΑΙΔΗΣ, στὴν ἴδια θέση. — Ἄφησέ με λιγάκι ! — εἶναι ἀπ' τὴ χαρᾶ.. εἶχα τόσο τρομάξει μαζί σου... (Ἡ Δόρα τὸν κυττάζει μὲ μάτια σὰ σβυσιμένα, καθὼς ἔχει σκυμμένο τὸ σγουρό του κεφάλι. — Ἐξαφνα ἡ ἴδια ἀστραπὴ τῆς φρίκης σάν πρωτότερα ξαναπερνᾷ πάνω στὸ πρόσωπό της. Ὁ Φαίδης σὲ λίγο σηκώνει πάλι τὸ κεφάλι μ' ἓνα χαμόγελο εὐτυχίας βαλμένο στὰ χεῖλη του, κλείνοντας τὰ μάτια του γιὰ νὰ μὴ φανῇ ἡ ἀπελπισία τους.) Τώρα πὸν ξέρω, ὅτι θὰ γί-

νης γλήγορα καλὰ, μοῦ φαίνεται πὼς ξαναγεννιέμαι στὴ ζωὴ !

ΔΟΡΑ, μὲ σιγαλὴ φωνὴ πὸν τρέμει ἀπ' τὴ λύπη. — Φαίδη μου ! Φαίδη μου !.. μ' ἀγαπᾷς λοιπὸν πολὺ, μ' ἀγαπᾷς ἀκόμη — ἢ μόνο μὲ λυπᾷσαι ; (Κρύβει τὸ πρόσωπο στὰ χέρια της καὶ μένει λίγο ἔτσι μὲσα σ' ἓναν ἠδονικὸ ναρκωμό... Ἐνα ξαφνικὸ ἀνατριχίασμα τινάζει τὸ χρυσὸ της κεφάλι καὶ ὄλο της τὸ κορμί, σὰ νὰ φερούργισε ἀπὸ πάνω της ἓνα ρῆγος ἀπελπισίας... Συμπλέκει τὰ χέρια κάτω ἀπ' τὸ σαγόνι της καὶ σηκώνει τὸ πρόσωπο πρὸς τὸν Φαίδη.) Ἄκουσε Φαίδη !

Θὰ ἤθελα νὰ πέθαινα σήμερα — νά, τώρα δά.. ἔτσι ἔξαφνα — τώρα καθὼς εἶμαι ἓνα κουβαράκι μὲσα στὴν ἀγάπη σου, σὰ μὲσα σὲ μιὰ φωλιά — ἀκούς Φαίδη ; σήμερα ! πρὶν μοῦ φάῃ ἡ ἀρρώστια ὅλη τὴν ὀμορφιά μου καὶ τὰ νιάτα μου ! — γιατί θέλω νὰ μ' ἀγαπᾷς πάντα ἔτσι, ὅπως τώρα — καὶ ὅταν πιά δὲ θᾶμαι — —

ΦΑΙΔΗΣ. — Τί εἶναι αὐτὰ πὸν λές, Δόρα ! Μὴ μιλεῖς τόσο πολὺ, σ' ἐξορκίζω...

ΔΟΡΑ. — Ἐξέρεις, Φαίδη, οἱ δυὸ οἱ ἀδελφίτσες μου, πὸν τις ἔχασα ὅταν ἦμουν μικρή, βασανίστηκαν τόσο πολὺ — ἔγιναν ἀγνώριστες !.. καὶ δὲν μπορῶ πιά νὰ τις θυμηθῶ ἀλλοῶς : τὰ ὠραῖα τους πρόσωπα καὶ τὰ χρυσὰ τους τὰ μαλλιά ἔσβησαν ἀπ' τὸ μυαλό μου καὶ ὅλη ἡ ζωὴ πὸν ζήσαμε μαζί καὶ ὅλα τὰ γέλοια χάθηκαν καὶ δὲν ἔμειναν παρὰ κάτι φριχτὲς μάζες λυπημένες...

ΦΑΙΔΗΣ, μὲ φωνὴ βαρεῖα πὸν μόλις σέρνεται. — Ντοντό μου ! Νὰ τὰ ξεχάσης ὅλα αὐτὰ γιὰ πάντα. Σήμερα πρέπει νὰ ἦμαστε χαρούμενοι. Νά, κύτταξε, ἐγὼ κλαίω ἀπ' τὴ χαρᾶ μου !..

ΔΟΡΑ, σὰ νὰ τὸ λέη κάποιου ἄλλου. — « Σὲ τρεῖς μῆνες τὸ πολὺ » θὰ ἦμαι ἐντελῶς καλὰ ! — ἔ, Φαίδη ; .. (Μὲ ξαφνικὸ πάθος.) Φαίδη ! θέλω νὰ μὲ θυμᾶσαι ὅπως εἶμαι τώρα ! — γιατί δὲ θᾶχω ἄλλο μὲ τί

νὰ πολεμήσω !.. (Απελπισμένα.) γιατί δὲ θᾶχω ἄλλο ! — —

ΦΑΙΔΗΣ, χωρὶς νὰ καταλαβαίνει. — .. μὲ τί νὰ πολεμήσης...

ΔΟΡΑ, μὲ νευρικὴ ἔξαψη πὸν ὀλοένα αὐξάνει. — .. θέλω νὰ ἦμαι πάντα κοντά σου, μὲς τὴν ψυχὴ σου, ὅπως ἦμουν ὅταν μὲ πρωτογνώρισες — θυμᾶσαι ; — .. κείνο τὸ βράδυ.. στὸ φράχτη τοῦ Παρθενωγαγείου.. πὸν ἦρθες μὲ τὸ λογο καὶ σκαρφάλωσες κλεφτὰ μὲσα στὰ βᾶτα.. καὶ μὲ σήκωσες ψηλά, μὲς' ἀπ' τὰγκάθια, ὡς ἀπάνω στὸ στήθος σου, στὰ χεῖλια σου πὸν ἔκλαιγαν !.. Τὸ πρόσωπό σου ἔφεγγε στὸ φῶς τῆς σελήνης σάν τοῦ ἀρχάγγελου Γαβριήλ.. κ' ἐγὼ.. αἰσθανόμενον πὼς λιποθυμοῦσα ἀπὸ τρομάρα κ' εὐτυχία !..

ΦΑΙΔΗΣ, μὲ κλειστὰ μάτια, σὰ νὰ ἦναι σ' ἄλλον κόσμο. — .. Ἠσύχασε, Δόρα μου ! ἦσύχασε !

ΔΟΡΑ. — Πές μου, Φαίδη, ἐγὼ πὼς ἦμουν τότε ; πὼς σοῦ φάνηκα ; θυμᾶσαι πὸν εἶδαμε σὲ μιὰ ἔκθεση στὴ Βιέννη μιὰν εἰκόνα ἐνὸς μεγάλου ζωγράφου : ἦτον ὁ ἴδιος ὁ φράχτης μας κ' ἐμεῖς οἱ δυὸ μαζί, ὅπως ἐκεῖνο τὸ βράδυ, καὶ ἀποπᾶνω ἀπ' τὰ κεφάλια μας, μὲς' ἀπὸ τὸν ἀγνὸ τοῦ φεγγαριοῦ, μᾶς κύτταζαν κάτι μάζες φριχτὲς καὶ λυπημένες...

ΦΑΙΔΗΣ, νευριασμένος. — Μὴ βασανίζεσαι, πουλί μου, μὲ τέτοιες φαντασίες ! — νά, κ' ἐμένα μὲ βασανίζεις ! — ἀλήθεια σοῦ λέω..

ΔΟΡΑ. — Γιατί σὲ βασανίζω ; Θέλω νὰ μοῦτ' ὀπῆς, Φαίδη ! — τί αἰσθάνθηκες τότε ; ..

ΦΑΙΔΗΣ, βιαστικά, δείχνοντας πάθος. — Νά, ὅ,τι καὶ τώρα πὸν σὲ κρατῶ στὴν ἀγκαλιά μου — ὀλόδική μου, γιὰ πάντα..

ΔΟΡΑ, σὰ νὰ ἐξακολουθῇ τὴ σκέψη της. — .. κ' ἔπειτα πέρασε ἡ Λιάνα ἀπὸ

κοντὰ μας, σὰ μιὰν ἄσπρη ἀχτίδα πὸν εἶχε πέσει ἀπ' τὴ σελήνη καὶ περπατοῦσε στὸ χῶμα — θυμᾶσαι.. τὴν εἶχα βάλει νὰ προσέχη μὴν ἔρθη κανεὶς καὶ μᾶς πιᾶση — ἦτον ἡ μόνη ἐμπιστευμένη μου ! (Ξαφνικά.) Σ' ἄρρεσε ἡ Λιάνα τότε, Φαίδη ; (Ὁ Φαίδης κάνει ἓνα κίνημα... Ἡ Δόρα τὸν σφίγγει δυνατώτερα στὴν ἀγκαλιά της σὰ γιὰ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ φύγῃ.) Στάσου, στάσου !.. κ' ἔκλαιγε ἡ Λιάνα, ἔκλαιγε — θυμᾶσαι πὼς ἔκλαιγε !.. ξέρεις γιατί ἔκλαιγε ;.. Κ' ἐγὼ ἔτρεξα καὶ τὴν πῆρα ἀπ' τὸ χέρι καὶ τὴν ἔφερα κοντὰ σου καὶ σοῦπα σταῦτι νὰ τῆς δώσης καὶ αὐτηνῆς ἓνα φιλάκι γιὰ νὰ μὴν κλαίῃ... (Ἀναγελά.) Μὰ αὐτὴ σοῦ ξέφυγε ἀπὸ μὲς' ἀπ' τὰ χέρια σου !.. (Μὲ ἀφελῆ θαυμασμό.) Τί ὠραία πὸν ἦτον ἡ Λιάνα ἀπὸ τότε ! — ἔ, Φαίδη ; (Ὁ Φαίδης ταραγμένος σιωπᾷ — Ἡ Δόρα ἐπίμονα.) Φαίδη, πές μου, δὲν ἦτον πάρα πολὺ ὠραία ἡ Λιάνα ; — θυμᾶσαι στὸ γάμο μας πὸν φοροῦσε ρόζ ; ..

ΦΑΙΔΗΣ. — Δὲν τὴν πρόσεξα καθόλου..

ΔΟΡΑ. — Πὼς ! — ἀφοῦ σὲ πῆγα ἐγὼ κοντὰ της, πὸν κρυβότανε πίσω ἀπ' τις ἄλλες, ἐπιτηδες γιὰ νὰ τὴν εὐχαριστήσωμε ! — σ' αὐτὴ δὲ χρεωστούσαμε τὴν εὐτυχία μας ; .. καὶ πάλι δὲ θέλησε νὰ τὴν φιλήσης !..

ΦΑΙΔΗΣ, ξεσπώντας. — Μὰ Δόρα μου ἄφησέ τα τώρα αὐτὰ τὰ παλιά ! — οἱ ἀναμνήσεις πάντα συγκινοῦν : εἶσαι πολὺ ταραγμένη σήμερα.. πρέπει νὰ παύσης νὰ μιλής — νὰ μὴ σοῦρθῃ πυρετός !.. Νὰ σοῦ φέρω τίς σταγόνες σου ;

ΔΟΡΑ. — Ὅχι, ὄχι !.. δὲ μοῦ χρειάζονται πιά γιατρικά.. (Ὅσο πάει περισσότερο ἐξημμένη σὰ νὰ μεθᾷ μὲ τὴν ὀμλία της.) ἐνόσφ παίρνω γιατρικά, θὰ ἦμαι πάντα ἄρρωστη κ' ἐγὼ βιάζομαι νὰ γίνω γλήγορα καλὰ.. Εἶμαι χαρούμενη, γιατί αἰσθάνομαι πὼς ἔχω ζωὴ μὲσα μου, πολλὴ ζωὴ — αὐτὸ εἶναι ὄλο !.. Θέλω νὰ κάνω-

με από τώρα τα σχέδια μας, Φαίδη, για όταν θα ήμαι πιό δυνατή—λιγάκι μόνο περισσότερο από σήμερα!...Θα πάμε ταξίδι στην Εύρωπη—ξ, Φαίδη; κι αμέσως μάλιστα. Έτσι κ' έτσι ο θεϊός δὲ θα γυρίση ἀπ' τὴν Πόλη παρὰ τὸ Σεπτέμβριο...Νὰ πάμε στὰ ἴδια μέρη πού ἤμαστε στὸ ταξίδι τοῦ γάμου μας. Θέλω νὰ τὰ ξαναἰδῶ ὅλα! Πρῶτα-πρῶτα στὴ Βενετία μὲ τὶς γκόντολες πού γλιστροῦν ἀπάνω στὰ κοιμισμένα τὰ νερὰ σὰν ὄνειρα: δὲ μοιάζουν μαῦρα νεκροκρέββατα, Φαίδη;—μέσα ὅμως ἔχουν λουλούδια, ζωντανὰ λουλούδια: αὐτοὶ πού εἶναι μέσα εἶναι σὰ λουλούδια πού τραγουδοῦν σιγὰ-σιγὰ καὶ πεθαίνουν ἀπ' τὴν πολλή τους εὐτυχία τραγουδιστά... Κ' ἐγὼ θὰ ἤμαι ξαπλωμένη στὴν ἀγκαλιά σου: νά, ὅπως τώρα, μὲ τὸ κεφάλι μου ἀγκουμπισμένο στὴν καρδιά σου.. κι ὅταν θὰ περνοῦμε κοντὰ ἀπὸ κανένα παλάτι πεθαμένο θάκοῦμε στὰ μαρμαρένια του σκαλοπάτια τὸ νερὸ νὰ παραμιλῇ σὰ μέσα σ' ὄνειρο...(Ζωηρότερα, σχεδὸν χαρούμενα.) Κ' ἔπειτα θὰ ξυπνήσωμε κ' ἐμεῖς ἀπ' αὐτὸ τὸ ὄνειρο καὶ διαμῆς θὰ βρεθοῦμε στὸ Παρίσι καὶ θὰ ἤμαστε σὰ δυὸ κόκκινα κομματάκια κομφετι μέσα σ' ἕναν ἀνεμοστρόβιλο ἀπὸ μουσική..καὶ θὰ πετοῦμε ὅπου θὰ μᾶς σέρνη ἢ χαρὰ καὶ τὸ τραγοῦδι.. κι ὅσο περισσότερο μᾶς παραδέρνη ἢ χαρὰ τῆς ζωῆς, τόσο πιό σφιχτὰ ἀγκαλιασμένοι θὰ πετοῦμε... Καὶ τὸ βράδυ ἀργὰ θὰ γυρίζομε στὸ ξενοδοχεῖο μας μέσα στὸ σκοτεινὸ κουπέ, στριμωγμένοι ὁ ἕνας ἀπάνω στὸν ἄλλον σὰ δυὸ πουλάκια στὴ φολιά τους καὶ γύρω μας θὰ βουίξῃ μιὰ θάλασσα ἀπὸ φῶς...

ΦΑΙΔΗΣ, μόλις συγκρατώντας τὴν ταραχή του.— Έτσι θὰ γίνουν ὅλα, Ντοντό μου, ὅπως τὰ λές καὶ πιό ὠραῖα ἀκόμη, ἀλλὰ πρῶτα νὰ γίνῃς καλά, ἐντελῶς καλά καὶ γι' αὐτὸ—

Ἀποστρέφει τὸ πρόσωπό του γιὰ νὰ μὴν ἰδῇ τὴν συγκίνησή του ἢ Δόρα.

ΔΟΡΑ, μὲ προσποιητὴ ἀφέλεια.—Μὰ δὲ θὰ βαρεθῆς στὸ τέλος, ὅλη τὴν ὥρα μαζί μου; ἐνῶ θὰ βλέπῃς τόσες ὠραῖες γυναῖκες γύρω σου—πολὺ πιό ὠραῖες ἀπὸ μένα...(Διαμῆς χτυπητά.) Ἄς πάρωμε καλύτερα μαζί μας καὶ τὴ Λιάνα! (Τὸν κυτιάζει κατάματα.) Θὰ ἦναι πιό διασκεδαστικὸ...Θυμᾶσαι πού τῆς στέλναμε πάντα κάρτες ἀπὸ κάθε μέρος πού βρισκόμαστε; Ἔτσι θὰ βγοῦμε κι ἀπ' αὐτὸν τὸν μπελᾶ...

ΦΑΙΔΗΣ, γιὰ νὰ ξεφύγῃ.— Μὴ μιλῆς πιά, Δόρα μου, ψυχὴ μου!—ξεκουράσου λίγο! ξεκουράσου...

ΔΟΡΑ.—Γιατί δὲ μὲ φιλεῖς λοιπὸν νὰ σωπάσω;—ἄλλες φορές, μόλις ἀνοιγα τὸ στόμα μου νὰ σοῦ πῶ τίποτα, μοῦ τῶκλεινες μ' ἕνα φιλί καὶ τότε δὲ μὲ πείραζε καὶ νὰ μιλοῦσα! (Ὁ Φαίδης τὴ φιλεῖ στὸ μέτωπο καὶ στὸ στόμα, ἀργὰ, θρησκευτικά... Ἡ Δόρα κλείνει τὰ μάτια της ἐνόσω τὴ φιλεῖ καὶ ἀναπνέει βαθιά, μὲ τὸ στόμα μισόσχιστο ἀπὸ μῆς παραδείσιας ἡδονῆς ὀδύνη... Ἐξαφνα ἀνασηκώνεται στοὺς ἄγκωνες καὶ τὸν κυτιάζει ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς της... Ἐμπιστευτικά.) Φαίδη, γιὰ πές μου, δὲ σοῦ φαίνεται κ' ἐσένα περιεργο τὸ φέροισιμο τῆς Λιάνας; ..ἀπ' τὴν ἡμέρα, ξέρεις, πού τῆς δώσαμε τὸ μενταλιόν (Τὸν κυτιάζει ἀλλόκοτα.)—θυμᾶσαι;—εἶναι ἀγνώριστη...Θέλει χίλια παρακάλια γιὰ νάρθη νὰ μὲ ἰδῇ—ἐνῶ ξέρεи, ὅτι εἶμαι πολὺ ἄρρωστη..κι ὅλο προφάσεις βρίσκει γιὰ νὰ ξεφύγῃ γλήγορα—ἀν τύχη κ' εἶσαι ἐδῶ γιὰτὶ ἔρχεται σχεδὸν πάντα τὶς ὥρες πού λείπεις: δὲν τὸ παρατήρησες; μὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν παρατήρησες ὅτι ἀλλάζει χίλια χρώματα, ὅτι δὲν μπορεῖ νὰνοῖξῃ τὸ στόμα της..κάθε τόσο θαρρεῖς πὼς θὰ λιποθυμήσῃ... Ἄ! βέβαια, ἐσὺ κάνεις πὼς βλέπεις ἄλλου, μιλεῖς ἔξαφνα δυνατώτερα σὰ νὰ θέλῃς νὰ δυναμώσῃς τὴ φωνή

σου πού τρέμει: τὴν ἀκούω ἐγὼ, τὴν ἀκούω!—θέλεις νὰ διώξῃς τὴ σιωπὴ πού πέφτει σὰ σύννεφο σὶς ψυχές μας, σκύβεις χωρὶς αἰτία ἐπάνω μου καὶ μὲ σφίγγεις μέσα στὰ χέρια σου πού μὲ πονοῦν!..(Ἐξαλλῆ.)ἀλλὰ τὸ πρόσωπό σου εἶναι φωτισμένο ἀλλοιώτικα, τὰ μάτια σου δὲ μὲ κυτιάζουν πιὰ βαθιά, κάνουν νὰ ξεφύγουν γιὰ νὰ δοῦν ἄλλου—

Ἡ φωνὴ της σακίζει—Γέρνει πίσω λαχανιασμένη.

ΦΑΙΔΗΣ, κατάχλωμος, τρομαγμένος.— Τ' εἶν αὐτὰ πού λές; θέλεις νὰ μὲ λυπήσῃς—Δόρα!...

ΔΟΡΑ, σὰ νὰ σκέπτεται μεγαλοφῶνως—ἀργὰ καὶ κουρασμένα—Ναί—ἔχεις δίκαιο! Ἐγὼ εἶμαι πάντα ἄρρωστη, ἐνῶ ἐσὺ εἶσαι τόσο δυνατὸς καὶ ὠραῖος κ' ἐκείνη εἶναι ἡ ζωὴ καὶ ἡ ὁμορφιά! Τί φταῖτ' ἐσεῖς γι' αὐτὸ! (Ἐξαφνα ἀκάθεκτη, μὲ καινούργια φλόγα πάθους—πλέκοντας τὰ δυὸ της χέρια σὰ στεφάνι στοὺς ὤμους του.) Φαίδη! θέλω νὰ μοῦ τὸ πῆς!

ΦΑΙΔΗΣ, ἀνήσυχος.—.. νὰ σοῦ τὸ πῶ; Τί νὰ σοῦ πῶ!

ΔΟΡΑ.—Ναί, νὰ μοῦ τὸ πῆς! (Μ' ἐπιμονή, ὅσο πάει πιό ἔξαλλῆ.) νὰ μοῦ τὸ πῆς! νὰ μοῦ τὸ πῆς!—θὰ μὲ κάνῃς εὐτυχισμένη! Πρέπει νὰ μοῦ κάνῃς αὐτὴν τὴν τελευταία χάρη—στὴ ζητῶ ἀπ' τὴν ἀγάπη μας, ἀπ' τὴν ἀγάπη πού μοῦ εἶχες.. Ἄν δὲ μοῦ τὸ πῆς, θὰ βασανίζομαι περισσότερο! Ἄλλὰ μὴ μοῦ πῆς ψέμματα, μὴ μοῦ πῆς πὼς «ὄχι», μὴ μοῦ πῆς, ὅτι ἔχω λάθος! Θὰ λυπηθῶ περισσότερο, νὰ τὸ ξέρῃς, πού θὰ σ' ἀφήσω μονάχο, χωρὶς ἀγάπη: (Τονίζει μὲ σημασία τὶς λέξεις.) «Σὲ τρεῖς μῆνες τὸ πολὺ..ἢ καὶ σὲ μιὰ ἐβδομάδα!»—Ἄχ, Φαίδη! Φαίδη!—

Πέφτει μὲ τὸ πρόσωπο στὸ στήθος τοῦ Φαίδη, σὰ νὰ ἤθελε ἐκεῖ νὰ ναυαγήσῃ κάτω ἀπ' τὸ κῆμα τῆς ἀπελπισίας της.

ΦΑΙΔΗΣ, σὰ χαμένος ἀπ' τὴν τρο-

μάρα του.—Τί ἄκουσες; πές μου! τί ἄκουσες; σοῦ ὀρκίζομαι—Ντοντό μου!...

ΔΟΡΑ, σηκώνοντας πάλι τὸ κεφάλι, μὲ στὸ βλέμμα καὶ στὴ φωνὴ της τὴν ἀγωνία νὰ ἰδῇ τί θὰ πῆ ἐκεῖνος.—..Ὅλα!—

ΦΑΙΔΗΣ, κλονίζεται.. προσπαθεῖ νὰ γίνῃ κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του· μὲ ψεύτικη πεποίθησι.— Δόρα, σοῦ ὀρκίζομαι!(Σφίγγει τὸ πρόσωπό του μὲ τὰ χέρια του μ' ἕνα σπασμωδικὸ κίνημα τοῦ κεφαλιοῦ καὶ τῶν ὤμων σὰν ἀπὸ μιὰ σκέπη ἀφόρητη.) Δόρα! αὐτὸ πού ζητεῖς ἀπὸ μένα εἶναι ἕνα.. ψέμμα—εἶναι ἀνώτερο τῶν δυνάμεων μου...

ΔΟΡΑ.—Ποῦ εἶναι τὸ ψέμμα: αὐτὸ πού μοῦ λές τώρα;...

ΦΑΙΔΗΣ, βασανισμένα, μὲ κόπο.— Ὅχι, ὄχι! αὐτὸ πού θέλεις ἐσὺ νὰ σοῦ πῶ...

ΔΟΡΑ: ἐκείνη ἢ ἴδια ἀστραπὴ τῆς φριχτῆς κατανοήσεως περνᾷ στὸ πρόσωπό της ἔπειτα, συμμαζεύοντας ὅλη της τὴ δύναμη, ἔξαφνα παιχιδιάρικα.—.. Ψέμματα σοῦ εἶπα! ψέμματα! Δὲν ἄκουσα τίποτα! Ἄκουσα μόνο πὼς θὰ γίνω καλά—νά, αὐτὸ μόνο ἄκουσα! Ἡθελα νὰ σὲ τρομάξω λιγάκι..νὰ δῶ ἂν μ' ἀγαπᾷς.. (Μὲ κόπο).. νὰ δῶ ἂν μ' ἀγαπᾷς ἀκόμη... Ὡ! τί εὐτυχῆς πού εἶμαι τώρα!...

Πέφτει ἐξαντλημένη στὴν ἀγκαλιά του...

ΦΑΙΔΗΣ, χαδεύει τὰ μαλλιά της, συγκινημένος.— Ντοντό μου! ἠσύχασε! Γιατί εἶσαι τόσο κακὴ; γιατί θέλεις νὰ μὲ βασανίζῃς;.. ἠσύχασε τώρα, Ντοντό! ἠσύχασε λιγάκι!...

ΔΟΡΑ, μὲ καινούργια ὀρμή.— Ναί, ἀλλὰ γράψε τῆς Λιάνας νὰ ἔρθῃ! Θέλω νὰ τὴν ἰδῶ σήμερα! τώρα!—νὰ μὲ δῇ αὐτὴ, ὅτι ἤμαι καλά—ποῖς ξέρεи ἂν καὶ αὐριο θὰ ἤμαι τόσο καλά!..νὰ τῆς πούμε πὼς φεύγομε, πὼς πάμε ταξίδι—νὰ τὴν ἀποχαιρετήσωμε...

ΦΑΙΔΗΣ, ἀνατηδᾷ μὲ ἀποφασιστικὸτητα.— Ἄ, ὄχι, ὄχι! αὐτὸ θὰ ἦτον τρέλα! Γιὰ νὰ ταραχθῆς πάλι;—μάλιστα

μέ τις ιδέες πού ἔχεις : αὐτό δὲ θὰ τὸ ἐπιτρέψω ποτέ !...

ΔΟΡΑ, μὲ δυνατὰ γέλοια νευρικά.— Βλέπεις!.. φοβᾶσαι μὴν τῆς πῶ, ὅτι τὴν ἀγαπᾷς!—θέλω νὰ πεισθῶ μόνη μου, ὅτι ἀγαπίσατε ! (Τὸ γράζει σὲ τόνο ἐρωτηματικό.)—αὐτὸ δὲ νομίζεις; (Τὸν ἀγκαλιάζει μ' ἕνα λυγμό.).. Ὁχι, ὄχι! σὲ πιστεύω—θέλω μόνο νὰ τὴν ἔχω κοντά μου, τώρα πού εἶμαι τόσο εὐτυχῆς, ἀφοῦ τῆς χρεωστῶ τὴν εὐτυχία μου...

ΦΑΙΔΗΣ, σὲ μαύρη ἀπόγνωση.— Καλὰ, ἀφοῦ τὸ θέλεις: θὰ πεισθῆς μόνη σου—γιὰ τὸ ἐναντίο!...

ΔΟΡΑ : μιὰ ἀχτίνα χαρᾶς φωτίζει γιὰ μιὰ στιγμή τὸ πρόσωπό της μ' ἀσημένια φωνή.— Ἀλήθεια λές; (Ἐπειτα πάλι κοινεῖ τὸ κεφάλι της μ' ἀπογοήτευση—σιγά, σχεδὸν μέσα της.) Καὶ νὰ ἦτον, τί ὠφελεῖ πιά!— (Μ' ἔξαρση σχεδὸν ἄγρια.) Νὰ μοῦ ὑποσχεθῆς μόνο νὰ μ' ἀγαπήσης λίγο ἀκόμη, ὅσο θὰ μοῦ φθάσῃ γιὰ νὰ ζήσω λίγον καιρό—ὦ ! λίγες ὥρες μονάχα.. ἀλλὰ μ' ὅλη τὴν ἀγάπη σου, μ' ὅσην ἔχεις μέσα σου : μονάχα ἐμένα ! Μὴ μοῦ τὸ ἀρνηθῆς αὐτό !... (Ἦσυχη πάλι.) Ἐλα γράψε τώρα ! Στάσου, θέλω νὰ γράψω μόνη μου !... (Σηκώνεται διαμιάς, πρὶν προφθάσῃ ὁ Φαίδης νὰ τὴν ἐμποδίσῃ, καὶ προχωρεῖ, ταλαντευόμενη σὰ μιὰ φλόγα πού σαλεύει στὸν ἄνεμο, πρὸς τὸ γραφεῖο της. Ὁ Φαίδης τρέχει καὶ τὴν ὑποβοηθεῖ. Ἡ Δόρα δοκιμάζει νὰ καθήσῃ καινὰ πᾶρη τὴν πέννα.).. Ὁχι, δὲν μπορῶ—τρέμουν τὰ γόνατά μου καὶ τὰ χέρια μου.. ἀπὸ τὴν χαρὰ μου πού θὰ δῶ τὴν Λιάνα ! .. Γράψε της ἐσύ, Φαίδη!— γράψε της ἔτσι: Ὑπαγορεύει πεσμένη στὴν πολυθρόνισσα τοῦ γραφείου. Ὁ Φαίδης, κοντά της ὀρθός, γράφει.

« Ἀγαπητὴ Λιάνα !

Ἐλα ! Ἡ Δόρα μου κ' ἐγὼ σὲ περιμένουμε γιὰ νὰ συμμερισθῆς τὴν εὐτυχία μας. Ἐλα ἀμέσως !—Καλὰ δὲν εἶναι ἔτσι ;

Ὁ Φαίδης γιὰ νὰ κρύψῃ τὴν ταραχὴ του, τρέχει πρὸς τὸ κουδοῦνι καὶ κουδονίζει.

ΔΟΡΑ.— Ὁχι, ὄχι! νὰ μὴν τὸ στεῖλῃς μὲ τὸ ταχυδρομεῖο, δὲ θέλω νὰ τὸ δώσης τοῦ ἑπιπέτη ! Πήγαινε μόνος σου, σὲ παρακαλῶ, κάτω καὶ στεῖλ' το μ' ἕνα ἀμάξι: ὀδήγησε τὸν ἀμαξῶ, ἂν ἦναι σπῆτι, νὰ τὴν φέρῃ μαζί του—νὰ τὴν φέρῃ μαζί του..

Ὁ Φαίδης τὴν ὀδηγεῖ πάλι πρὸς τὴν σαίζ-λόγκ : πέφτει ἐξαντλημένη, βήχει...

ΦΑΙΔΗΣ, θέλει νὰ τὴν βοηθήσῃ.— Δὲν μπορῶ νὰ σ' ἀφήσω μονάχη. Θὰ φωνάξω τῆς Ρόζας, νὰ μείνῃ κοντά σου...

ΔΟΡΑ, ἐξακολουθεῖ νὰ βήχῃ.. κάνει νεῦμα μὲ τὸ χέρι πού βαστᾷ τὸ μαντηλάκι της πῶς « ὄχι ! » καὶ ἔπειτα πρὸς τὴν ἔξοδο : « νὰ πάη ! »—παίρνει πάλι ἀναπνοή.— Δὲ χρειάζομαι—τίποτα... Θὰ σὲ περιμένω ἐδῶ—ξαπλωμένη... Πήγαινε, χρυσέ μου, μὴν ἀργῆς !...

Ὁ Φαίδης φεύγει.— Ἡ Δόρα μόλις ἔκλεισε ἡ πόρτα πίσω του, μ' ἀπίστευτη ἔνταση ὅλων της τῶν δυνάμεων, σὰ σηκωμένη ἀνάερη ἀπὸ μιὰν τρομερὴ ἀπόφαση, ἀνασηδᾷ καὶ τρέχει τρικλιζοντας, ἀκκουμπώντας στὰ ἐπιπλα, μισολιπόθυμη, ἀνάλαφρη σὰν τὸ πούπουλο πού τὸ φυσᾷ ὁ ἀέρας, πρὸς τὸ συνεχόμενο « Γραφεῖο » κ' ἀρχίζει νὰ ψάχνῃ, μὲ χέρια πού πετοῦν, στὰ διάφορα σεργιάρια τοῦ μικροῦ ἐπίπλου, τοῦ τοποθετημένου στὴν ἔξω ἄκρη τοῦ ἀνοίγματος: μερικὰ εἶναι κλειδωμένα: βρίσκει μιὰ δέσμη κλειδιά σὲ μιὰ κρυφὴ γωνία τοῦ ἐπίπλου καὶ τὰ δοκιμάζει ἕνα-ἕνα μὲ δάχτυλα τρεμουλιαστά πού δὲ βρίσκουν τὴν κλειδαρότρουπα. Τὸ αὐτὸ της εἶναι στὴν πόρτα. κάθε τόσο λυγίζουν τὰ γόνατά της ἀπ' τὴν ἀγωνία καὶ τὴν ἐξάντληση.. λαχανιάζει κ' ἡ ἀναπνοή της κόβεται : σφίγγει μὲ τὰ δύο της χέρια τὸ στήθος της.. τέλος πάντων βγάζει μιὰ μικρὴ κραυγὴ χαρᾶς καὶ ὀδύνης μαζί καὶ ἀρπάζει κάποιον μικρὸ ἀντικείμενον πού ἀστράφτει μὲ τὸ χέρι της. Μόλις προφταίνει νὰ κλείσῃ τὰ σεργιάρια καὶ νὰ κρύψῃ τὰ κλειδιά κ' ἀκούει ἀπ' ἔξω τὰ βήματα τοῦ Φαίδη: μισοκρύβεται, γλήγορη καὶ λευκὴ σὰ μιὰν ἀχιτῆδα, πίσω ἀπ' τὸ μεγάλο παραπέτασμα τοῦ ἀνοίγματος. Ἡ πόρτα ἀνοίγει καὶ μπαίνει ὁ Φαίδης: δὲν τὴν βλέπει στὴν σαίζ-λόγκ.. τὴν ψάχνει μὲ τὰ μάτια παντοῦ καὶ τὴν ἀνακαλύπτει ἀμέσως στὸν κρυψώνα της κάτσορη, τρέμουλη σὰ φύλλο. Πρὶν προφθάσῃ νὰ

πάη κοντά της, ἡ Δόρα ξεπετιέται μὲ χτυπητὰ γέλοια, συγκομμένα, σὰν τῶν παιδιῶν πού πιάνονται ἀπάνω στὴν ἀταξία καὶ γελοῦν ἀπ' τὴν τρομάρα τους ἢ μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ κάθουν καὶ τὸν ἄλλο νὰ γελάσῃ, γιὰ νὰ ξεφύγουν τὴν τιμωρία.

ΦΑΙΔΗΣ, μ' ἀπορία.— Τί κάνεις ἐκεῖ, Δόρα; (Ἡ Δόρα, γελώντας ὀλοένα, προχωρεῖ λοξὰ λίγα βήματα πρὸς τὴν σκηνή, μὲ τὰ χέρια πίσω της, κρύβοντας αὐτὸ πού εἶχε πάρει ἀπ' τὸ σεργιάρι μὲ τὸ πλατὺ μανίκι της.. Ὁ Φαίδης μὲ περιέργεια:) Τί κρατεῖς στὸ χέρι σου ; Κάνει νὰ πλησιάσῃ.

ΔΟΡΑ, ἐξακολουθεῖ νὰ προχωρῇ πλαί-πλαί πρὸς τὴν κρεββατοκάμαρη, γελώντας ἀκόμη μὲ τὸ ἴδιο μικρὸ περιτρόμο γέλοιο.— Τίποτα !— Ἀφῆσέ με !.. ἄφῆσέ με νὰ σοῦ κάνω μιὰ surprise !—μὴ μὲ ρωτᾷς !..

ΦΑΙΔΗΣ.— Μοῦ εἶπες, ὅτι θὰ μείνῃς ξαπλωμένη! Σὰ νὰ τὸ φανταζόμουν καὶ τσακίστηκα γιὰ ν' ἀνεβῶ μιὰν ὥρα ἀρχύτερα...

ΔΟΡΑ, ἀνίσχυη.—..Καὶ τὸ γράμμα; ΦΑΙΔΗΣ.— Τὸ δῶσα τοῦ θυρωροῦ νὰ τὸ πάη αὐτὸς ὁ ἴδιος μὲ τὰμάξι—γιὰ πὺ σίγουρο...

ΔΟΡΑ, πάλι μὲ γέλοια γιὰ νὰ τὸν ἡσυχάσῃ.— Ἄ, καλὰ ! καλὰ ! Τώρα, σὲ παρακαλῶ, πήγαινε κάθησε στὴν σαίζ-λόγκ καὶ περιμένε με ὡς πού ν' ἀρθῶ. Μὴν κουνηθῆς ἀπὸ 'κεῖ ! ἀκούς ; Τώρα θὰ κάνῃς ἐσὺ τὸν ἄρρωστο μιὰ φορὰ ! (Πλησιάζει ὀλοένα πρὸς τὴν πόρτα τῆς κρεββατοκάμαρης.) Βλέπεις τί δυνατὴ πού εἶμαι ; (Λαχανιασμένη.) Νά, δὲν τὴν χρειάζομαι διόλου τὴ βοήθειά σου!—δὲν τὴν χρειάζομαι... Κλείσε καὶ τὰ μάτια σου λιγάκι !..θέλω νὰ σοῦ κάνω μιὰ surprise... (Ὁ Φαίδης κυττάζει μ' ἀπερίγραπτη λύπη τὸ παιδικὸ αὐτὸ φτερούγισμα τῆς χαρᾶς, αὐτὸ τὸ ψεύτικο ἄνθισμα μιᾶς ζωῆς πού σβήνει.. ὑπακούει μηχανικὰ σὰ σπρωγμένος ἀπὸ μιὰ δύναμη μοιραία, πού σφίγγει μέσα σὲ σιδερένια γροθιά τὴν ψυχὴ του καὶ τὸ κορμὶ του ἀκόμα.— Ἡ Δόρα χάνεται πίσω ἀπ' τὴν πορτιέρα.. ἔξαυγυρίζει ὁμως ἀμέσως : μιὰ ἡσυχὴ γλῶσσα εἶναι τώρα χυμένη στὸ πρόσωπό της.

στέκεται στὴν πόρτα μὲ παιδιακίσια ἔκφραση ἀποτυχίας.) Δὲν πέτυχε ἡ surprise ! Δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ, χωρὶς νὰ ἦναι κ' ἡ Λιάνα. Τώρα θὰ πρέπη νὰ τὴν περιμένω με.. (Ὁ Φαίδης σηκώνεται καὶ ὀδηγεῖ τὴν Δόρα στὴν σαίζ-λόγκ... Ἐνόσω περπατοῦν..).. θὰ πρέπη νὰ τὴν περιμένω με.. (Σὰ γιὰ τὸν ἑαυτό της.)— θὰ πρέπη νὰ τὴν περιμένω με... Ὁχι, μὴ φύγῃς ἀπὸ κοντά μου ! κάθησε ἐδῶ χάμω, στὸ χαλί.. ἀκκουμπήσε τὸ κεφάλι σου ἀπάνω μου : ἔτσι !—γιὰ νὰ μπορῶ νὰ σοῦ χαδεύω τὰ μαλλιά σου, ὅπως τότε—θυμᾶσαι ;—στὸ φράχτη, μὲ τὴν σελήνη !.. Τώρα θὰ μείνω με ἔτσι δὲ ὁ ἕνας κοντὰ στὸν ἄλλον καὶ θὰ περιμένω με : (Μὲ σημασία.) οἱ δυὸ μαζί τὴν Λιάνα—οἱ δυὸ μαζί... Ὅταν ἔρθῃ θὰ μᾶς ἰδῇ ἔτσι (Τοῦ χαδεύει τὰ μαλλιά.)—μ' ἀκούς, Φαίδη ; Μὴν κλείνῃς τώρα πιά τὰ μάτια σου—ἡ καλύτερα κλεῖσ' τα γιὰ νὰ βλέπουν βαθιὰ-βαθιά, ὡς μέσα στὴν ψυχὴ σου ! (Μ' ἕναν τόνο σὰν τοῦ παραμυθιοῦ καὶ συνάμα ἐπίσημο.) Λοιπὸν.. ἄμα δὲ θὰ ἦμαι πιά ἐγὼ, θὰ πάρῃς τὴν Λιάνα!... (Ὁ Φαίδης κάνει ἕνα κίνημα σὰ νὰ θέλῃ νὰ διαμαρτυρηθῇ καὶ νὰ σηκωθῇ νὰ φύγῃ.) Σοῦτ !—(Τὸν βαστᾷ μὲ τὰ χέρια σὰ στεφάνι γύρω στὸ λαιμό του.).. ὁ γιατρός εἶπε νὰ μοῦ κάνῃς ὅλα τὰ χατίρια, νὰ μὴ μοῦ ἀρνηθῆς τίποτα—τὸ ἔχασες ;

Ὁ Φαίδης ἔξαυγυρίζει μέσα στὸν ἑαυτό του, συντριμμένος.

ΦΑΙΔΗΣ.— Δόρα ! γιατί θέλεις νὰ μὲ βασανίζῃς ! Δὲ μ' ἀγαπᾷς λοιπὸν πιά καθόλου ;...

ΔΟΡΑ, σφίγγοντας παράφορα τὸ κεφάλι του ἀπάνω στὸ στήθος της, μὲ μιὰ φωνὴ πού μέσα της κυλοῦνε δάκρυα.— Σ' ἀγαπῶ ὅσο δὲ λέγεται !—γι' αὐτὸ θέλω τὴν εὐτυχία σου ! (Σὲ λίγο πάλι ἡσυχῃ.. μὲ σιγαλὴ φωνή, σὰ νὰ ἐκμυστηρεῖται—στὸν ἴδιο τόνο τοῦ παραμυθιοῦ πού ἄρχισε.).. Ἐσὺ δὲν ξέρεις, Φαίδη, τί ὠραία πού εἶναι ἡ Λιάνα ! (Τὸν κυττάζει βαθιὰ στὰ μάτια, σὰ νὰ ἠθελε νὰ δῇ πίσω τους.) Ἐγὼ τὸ

ξέρω από το Σχολείο πού είχαμε τὰ κρεββατάκια μας κοντά-κοντά... (Με μιὰ σκεπασμένη φλόγα στή φωνή πού κρυφοπετάει γλώσσες νά του κάψη τήν ψυχή κι αντανακλά στο πρόσωπό της πίσω.) Τό κορμί της είναι κάτασπρο σάν από φίλντισι, σάν τὸ γάλα ὅταν πέφτη μέσα σελήνη.. καὶ ὅπου τὸ ἀκκουμπήσης με τὰ δάχτυλά σου ροδίζει, σὰ νάπεσαν ἀπάνω του φύλλα ἀπὸ τριαντάφυλλα... Γιατί τρέμεις ἔτσι, Φαίδη; γὰ ἕνα παραμῦθι! — τὴν σὺ λέω ἕνα παραμῦθι... (Ἀκόμη πιὸ μυστικά.) Ξέρεις, ἐδῶ ἀπάνω ἀπ' τὴν ἀμασχάλη ἔχει ἕνα σημαδάκι, ἴδιο ἕνα ἄσπρο μύγδαλο... (Πιὸ ζωηρά, σχεδὸν τσαχπίνικα.) Ὅταν γδυνόμαστε τὸ βράδυ, ἐμεῖς ὅλες τοῦ θαλάμου μας, τὴν πλησιάζαμε κρυφά-κρυφά καὶ τῆς τραβοῦσαμε τὸ ποκάμισο ἀπ' τὸν ὄμο γιὰ νὰ δοῦμε τὸ μικρὸ ἄσπρο μύγδαλο καὶ τῆς λέγαμε : «Στάσου! στάσου νὰ φιλήσωμε τὸ γλυκὸ τὸ μυγδαλάκι!» Καὶ μιὰ πιὸ μεγάλη ἀπὸ μᾶς, πού ἦτον πολὺ ἄσεια καὶ ζουρλή κι ὄλο τῆς εὔρισκε ἡ Κυρία Ἐπιμελήτρια μυθιστορήματα κρυμμένα μες τὰ στρώματα, τῆς ἔλεγε : «Βάζω στρίχημα: ἐκεῖ θὰ σὲ φιλῆ μιὰ μέρα κι ὁ ἀγαπημένος σου!» (Με συγκρατημένο πάθος στή φωνή, μισσερωτηματικά.) Φαίδη! — ἐκεῖ, ἐκεῖ θὰ τὴν φιλῆς κ' ἐσύ! —

ΦΑΙΔΗΣ, με τρομερὴ φωνή, ἐκτός ἑαυτοῦ ἀπὸ ἀγωνία. — Δόρα! — Δόρα, σῶπα! σῶπα σοῦ λέω!...

ΔΟΡΑ, διαμιᾶς κατάχλωμη σὰ νεκρή· ἔπειτα ξεσπώντας σὲ νευρικά γέλια. — Βλέπεις;.. νά! νά! εἶναι ἀβάσταχτος γιὰ σένα ὁ πόθος σου! ὦ, πῶς λαχταρᾷς τὸ κορμί της! τὸ ἄσπρο της κορμί... πού εἶναι σὰ φίλντισι: νά, τώρα τὸ σφίγγεις κιόλας στήν ἀγκαλιά σου!... Ἄχ, τὸ ἔξερα! τὸ ἔξερα! — Πέφτει πνιγμένη ἀπὸ λυγμούς καὶ βῆχα μαζί πίσω στή ράχη τῆς σαῖς-λόγκ... Ὁ Φαίδης δοῦν νὰ τὴν υποβαστάξῃ... ἔπειτα τρέχει καὶ χτυπᾷ τὸ κουδούνι [κουμ-

πι ἠλεκτρικῶ] : ἐκείνην τὴ στιγμή χτυπᾷ ἢ πόρτα ἀπέξω καὶ μπαίνει ἡ ΛΙΑΝΑ· ἀπὸ πίσω της προβάλλει ἕνας ὑπηρέτης, πού ὁ Φαίδης, μόλις ἀντιρῶζει τὴ Λιάνα, τὸν διώχνει μ' ἕνα νεῦμα... Ἡ Λιάνα: ἕνα ἑλαφρὸ ρόζ φόρεμα σάν ἀραχνούφαντο· ἕνα μεγάλο καπέλλο καμωμένο σχεδὸν ὀλόκληρο ἀπὸ φύλλα πράσινα, σάν ἕνα ζωντανὸ πράσινο στεφάνι πού βλασταίνει μέσα στὰ πολλά της τὰ μαλλιά τὰ μαυροκίτρινα, χτενισμένα μπαντῶ ὅπως στήν εἰκόνα τῆς «Ἀνοιξέως» τοῦ Botticelli. Κάτω ἀπ' τὴ σκιὰ τῶν φύλλων καὶ τῆς κόμης πού περιπλέκονται, ἀνθοφέγγει τὸ πρόσωπό της, ἴδιο ἕνα ἄνθος σπάνιο πού δὲν τὸ ἀγγίζουν παρά μόνο τῆς αὐγῆς τὰ χαμόγελα καὶ τῆς σελήνης τὰ φιλιά, με δυνὸ χεῖλια βύσσινα καὶ ὑγρὰ σὰ νὰ στάζουν τὸ χυμὸ τοῦ ροιδιοῦ. Στὸ στήθος της δυὸ μεγάλα τριαντάφυλλα: τὸ ἕνα κάτασπρο, τὸ ἄλλο κόκκινο βαθύ, βελουδένιο. Ἔτσι εἶναι ἡ προσωποποίησις τῆς ἀνοίξεως μέσα στή μεγάλη της ἄνθησι καὶ τῆς ζωῆς πού ὀλόθερμη ἀνασαινεῖ... Ὁ Φαίδης καὶ ἡ Λιάνα, ἔξαφνα ἀντιμέτωποι, μένουν γιὰ μιὰ στιγμή ἄφωνοι με τὰ μάτια τους κρυφωμένα τοῦ ἑνὸς ἐπάνω στοῦ ἄλλου... Ἡ Δόρα στὸ ἀναμεταξὺ συνῆρθε καὶ βλέποντας τὴ Λιάνα, θέλει νὰ πεταχτῆ ὀρθή, νὰ τρέξῃ πρὸς αὐτὴν· δὲν τὸ κατορθώνει ὅμως—μ' ἀδύνατη φωνή:) Λιάνα! Λιάνα! ἔλα γλήγορα κοντά μου!

Ἡ Λιάνα κάνει νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὴ Δόρα· στὸ ἀναμεταξὺ ὁ Φαίδης τὴν πλησιάζει.

ΦΑΙΔΗΣ, βιαστικά καὶ πνιγμένα, με ὑψίστην ἰκεσία στή φωνή. — Λυπηθῆτε τὴν καὶ λυπηθῆτε με!...

Ἡ Λιάνα ταραζεται· τὸ βλέμμα της πετᾷ ἀπ' τὸν Φαίδη στή Δόρα καὶ τὰ μάτια της διαμιᾶς ἐννοοῦν... πλησιάζει μ' ἑλαφρὰ βήματα πρὸς τὴ Δόρα, σάν αὔρα ἀνοιξιάνικη πού περνᾷ ἀπαλά πάνω ἀπὸ τὰ φύλλα ἑνὸς κήπου.

ΔΟΡΑ, μ' ἀνυπομονησία πού μοιάζει βαστηγμένη ἀγαλλίαση. — Ἔλα, ἔλα γλήγορα κοντά μου, Λιάνα! Νὰ ἔξερες πῶς σὲ περιμένα!... (Ἡ Λιάνα σκύβει ἀπάνω της καὶ τὴ φιλεῖ.) Σ' εὐχαριστῶ πού ἤρθες... Συγχώρησέ με πού δὲ σηκώνομαι· εἶμαι λίγο κουρασμένη—ἔτσι ἔξαφνα: θὰ ἦναι ἀπὸ χαρὰ, ἀπ' τὴν πολλὴ χαρὰ! — θὰ σοῦ πῶ... θὰ σοῦ πῶ!... Πῶς ἤρθες ἔτσι γλήγορα; ἤρθες με τὰ μάξια πού

σοῦ στείλαμε; ἔλαβες τὸ γράμμα μας;

ΛΙΑΝΑ. — Ὁχι δὲν ἔλαβα τίποτα. Βγήκα νωρὶς ἀπ' τὸ σπίτι (Κομπιάζει.) κάτι με τραβοῦσε σήμερα νὰ περάσω ἀπὸ δῶ...

ΔΟΡΑ. — Ἐπειδὴ ἀπ' τὸ πρωῖ μιλούσαμε γιὰ σένα με τὸ Φαίδη... Κακὴ! πού θέλεις παρακάμια γιὰ νάρθης νὰ ἴδῃς τὴν ἄρρωστη σου τὴ Ντοντό! (Μ' ἕνα μικρὸ ξεφωνητὸ παιδικῆς χαρᾶς, σὰ νὰ θυμήθηκε κάτι πού τὴν κάνει εὐτυχή.) ..Ξέρεις ὅμως τώρα! — (Ἀλλάζει τόνο.) ἀλήθεια, κρῖμα πού δὲν ἔλαβες τὸ γράμμα μας—καλύτερα ὅμως, γιὰτὶ ἤρθες ἔτσι πιὸ γλήγορα... Φαίδη! πῆς τῆς Λιάνας, τί τῆς ἔγραψες: δὲ θυμᾶμαι πιά πῶς σοῦ τὰ εἶχα πῆ—πῆς τῆς τὸ γλήγορα!

ΦΑΙΔΗΣ, ἀπαγγέλλει μηχανικῶς, κωτίζοντας τὴ Λιάνα βαθιὰ στὰ μάτια. — «Λιάνα! — ἔλα! — ἡ Δόρα κ' ἐγὼ σὲ περιμένουμε γιὰ νὰ συμμερισθῆς τὴν εὐτυχία μας. Ἔλα ἀμέσως!»

Ἡ Λιάνα κλείνει γιὰ μιὰ στιγμή τὰ μάτια της.

ΔΟΡΑ, χτυπᾷ τὰ χέρια της ἀπὸ χαρὰ. — Ναι, ναι! αὐτὸ ἦτον, αὐτὸ σοῦ γράψαμε: (Τὴν τραβᾷ ἀπ' τὸ χέρι κοντά της.) ἡ θέση σου τώρα εἶναι κοντά μας, Λιανούλα μου: οἱ τρεῖς μας μαζί—τὸ λίγο καιρὸ πού θάμαστε ἀκόμη ἐδῶ... γιὰτὶ ξέρεις, Λιάνα, (Με φωνὴ διάτορη.) φεύγομε! φεύγομε! (Τὴν κωτίζει ἀλλόκοτα, διαπεραστικά.) — αὐτὸ θέλαμε νὰ σοῦ ποῦμε... Εἶμαι πολὺ καλύτερα τώρα! ὦ, παρὰ πολὺ καλύτερα! — δὲν τὸ ἐνόησες ἀμέσως; — ὁ γιατρὸς εἶπε πῶς σὲ μιὰ βδομάδα τὸ πολὺ θὰ μπορέσω νὰ ταξιδέψω: θὰ πᾶμε ταξίδι με τὸ Φαίδη καὶ τότε θὰ μᾶς χάσης, Λιάνα, καὶ τοὺς δυὸ... Πρέπει νὰ σ' ἀπολαύσωμε λιγάκι προτοῦ σ' ἀποχαιρετήσωμε γιὰ πάντα ἴσως—γιὰτὶ θὰ πᾶμε μακριά, πάρα πολὺ μακριά!.. (Ἡ φωνὴ της ἀδυνατίζει. Γέρνει πίσω κουρασμένη—με ξαφνικὴ ψυχρότητα.)

..Ἐλεγα τοῦ Φαίδη νὰ σὲ πάρωμε μαζί, ἀλλά—

ΦΑΙΔΗΣ, ἀνήσυχος. — Δόρα, ἄφησε τώρα—μὴ μιλῆς τόσο πολὺ!.. θὰ κουρασθῆς πάλι...

ΔΟΡΑ, ἀνυπόμονα. — Σοῦ εἶπα, ὅτι δὲν ἔχω πιά ἀνάγκη ἀπ' αὐτὲς τίς προφυλάξεις... Ἄφησέ με νὰ πῶ τὴν εὐτυχία μου στήν καλή μου τὴ Λιάνα! Κ' ἡ ἴδια τὸ βλέπει, ὅτι δὲν εἶμαι πιά ἄρρωστη...

ΛΙΑΝΑ, χλωμὴ ἀπ' τὴ συγκίνηση, με φωνὴ πού τρέμει στὸ βάθος. — Ναι, τὸ βλέπω καὶ εἶμαι εὐτυχὴς μαζί σου...

Σκύβει ἀπάνω στή Δόρα γιὰ νὰ μὴ φανῆ ἡ συγκίνησίς της καὶ τὴν ἀγκαλιάζει: τὰ τριαντάφυλλα τοῦ στήθους της ἀγγίζουν τὸ πρόσωπο τῆς Δόρας.

ΔΟΡΑ. — Ἄχ! τί ὥραϊα τριαντάφυλλα! πού τὰ ἦρες;

ΛΙΑΝΑ, ξαναβρίσκει τὴν ἀφέλεια της: φυσικά. — Κάτω, ἀπέξω ἀπ' τὴν πόρτα σας: ἦτον ἕνα παιδί μ' ἕνα πανέρι γεμάτο καὶ πῆρα αὐτὰ τὰ δυὸ νὰ σοῦ τὰ φέρω...

Τῆς τὰ δίνει.

ΔΟΡΑ, τὰ παίρνει σιὰ δάχτυλά της καὶ τὰ κωτίζει με μάτια πού ἀνοίγουν ὀλοένα πιὸ πολὺ, σὰ νὰ πίνουν τὸ τραγοῦδι τῆς νεότητος, τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς, τὴ θλίψη τῆς ὁμορφιάς πού ἔχουν μέσα τους τὰ ρόδα... Ἐξαφνα βγάζει μιὰν ἀπὸ κείνες τίς μικρὲς της φωνὲς ὄλο παιδικὴ χαρὰ: βιαστικά. — Φαίδη! Φαίδη! τρέξε κάτω! τρέξε κάτω μιὰ στιγμή!.. ἴσα-ἴσα τέτοια τριαντάφυλλα μοῦ χρειάζονται γιὰ τὴ surprise πού σοῦλεγα προτύτερα—τὰ ἴδια, αὐτὰ τὰ ἴδια: ἄσπρα καὶ κόκκινα... ἀλλὰ θέλω πολλά—ὄλα ὅσα ἔχει... Τρέξε, Φαίδη μου, μήπως φύγη τὸ παιδί!.. στείλε νὰ τὸ βροῦν!...

Ὁ Φαίδης πιάνει τὸ μέτωπό του ἀπὸ στενοχώρια, σὰ νὰ δισταῖ νὰ φῆσῃ τίς δυὸ γυναῖκες μαζί μόνες. ἔπειτα πηγαίνει πρὸς τὴν πόρτα...

ΦΑΙΔΗΣ, περνώντας κοντά ἀπ' τὴ Λιάνα,

μέ το πρόσωπο πρὸς τὸ ἄλλο μέρος γιὰ νὰ μὴ ἔννοση ἡ Δόρα, σχεδὸν ψιθυριστά, ἱκετευτικά.— Δυληθῆτε τὴν! Μὴν τῆς ἀρνήσθε τίποτα!

Στὴν πόρτα τῆς ἐξόδου ξαναγουρίζει καὶ κάνει πάλι μιὰ χειρονομία παρακλητική, συμπλέοντας τὰ χέρια του.

ΔΟΡΑ, ἀφοῦ ἔφυγε ὁ Φαίδης.—Κάτι σοῦ ψιθύρισε ὁ Φαίδης... Τί σοῦ εἶπε ὁ Φαίδης;

ΛΙΑΝΑ, θορυβημένη.— Τίποτα — — ..νὰ σὲ προσέχω..νὰ μὴν κουρασθῆς..

ΔΟΡΑ, ξεσπᾶ σὲ γέλοια καὶ ἀναστηλώνεται ὁτὸ κάθισμά της ἀπὸ μὴν αἰφνίδια διέγερση τῶν νέρων της.— Νὰ μὲ προσέχῃς; ἀφοῦ εἶμαι καλά!—ἀκοῦς, Λιάνα, ἔντελως καλά! Δὲν μπορεῖ ἀκόμη νὰ τὸ πιστέψῃ ὁ καημένος μὰ κ' ἐμένα μοῦ φαίνεται ὅταν ψέμματα... Ἔλα κοντά μου, Λιάνα μου! ἔλα κοντά μου νὰ σοῦ πῶ γλήγορα κάτι πρὶν γυρίσῃ ὁ Φαίδης... (Μὲ μάτια ἀστραφτερά καὶ μάγουλα πού ἀνθίζουν μὲ μιὰ καινούργια φλόγα, τὴν τραβᾶ κοντὰ-κοντὰ στὸ πρόσωπο της: διαμῆς, χτυπητά, μὲ τὴν καρτὴ πνοή της μὲς τὸ πρόσωπο τῆς Λιάνας.) Μοῦ τὰ εἶπε ὅλα ὁ Φαίδης!—μοῦ τὰ ἐκμυστηρεύθηκε... Ἀκοῦς;..ὅλα!...

ΛΙΑΝΑ, σὰ νὰ τὴν χτύπησαν κατάστηθα.—Ποιὰ ὅλα; Τί σοῦ εἶπε; τί ἐννοεῖς μ' αὐτὸ;...

ΔΟΡΑ, μ' ἓνα βιασμένο χαμόγελο εἰρωνικό, δῆθεν μ' ἀπάθεια.—Νά, γιὰ τὴν ἀγάπη σας..ὅτι ἀγαπηθήκατε...Μὴ μοῦ πῆς ὄχι!—δὲν εἶμαι καθόλου κακιωμένη μαζί σου: τὸ ἤξερα ἐγὼ καὶ πρὶν νὰ μοῦ τὸ πῆ...Ξέρεις, τρόμαξε πολὺ τώρα τελευταῖα μὲ τὴν ἀρρώστια μου καὶ νόμισε πὼς θὰ μὲ χάσῃ..κ' ἐγὼ τὸν ἐξόρκισα νὰ μοῦ τὸ φανερώσῃ, νὰ μὴ μοῦ ἀρνηθῆ τὴν εὐεργεσία νὰ ξέρω, πὼς δὲν τὸν ἀφήνω μονάχο του, χωρὶς ἀγάπη: τοῦ ὀρκίστηκα πὼς μ' αὐτὸ θὰ μ' ἔκανε εὐτυχισμένη..καὶ τότε μοῦ τὰ εἶπε ὅλα!—κ' ἐγὼ τοῦ εἶπα: ὅταν πὰ δὲ θὰ ἦμαι,

νὰ πάρῃ ἐσένα...(Μ' ἀπελπισία.) Μὰ αὐτὸς βιάζεται..βιάζεται τόσο πολὺ!—κ'οἱ δύο σας βιαζόσαστε τόσο πολὺ!...

ΛΙΑΝΑ, σὲ ἀγωνία.— Ὁρα! Τ' εἶν' αὐτὰ πού λές; Γιὰ μένα τὰ λές αὐτὰ; γιὰ μένα;—ἐγὼ πού ἤμουν πλάι σου ἀπ' τὴν πρώτη στιγμή πού—

ΔΟΡΑ, βιαστικά καὶ ἀπελπισμένα.— Ἰσαῖσα γι' αὐτό.. κ' ἐγὼ ἤμουν τυφλή! (Ἡ Λιάνα κάνει νὰ σηκωθῆ νὰ φύγῃ).. Μὰ στάσου νὰ ᾄδῃς—μὴ βιάζεσαι! (Κρεμιέται ἀπάνω της γιὰ νὰ τὴν κρατήσῃ..μ' ἀδιόρατη χαιρεκακία)..νὰ ᾄδῃς πὼς ἦρθαν τὰ πράγματα: ὅταν ἄρχισα νὰ γίνωμαι καλύτερα καὶ τοῦ τὸ εἶπε καὶ ὁ γιατρός τοῦ Φαίδη κ' ἦρθαν πάλι τὰ χρώματα στὰ μάγουλά μου—νά, κύτταξε πὼς καὶ ν' ὄλη καίω..ἔχω σὰ μιὰ φλόγα μέσα μου ἀπὸ ζωή!ζωή!ζωή! (Ξεφωνίζοντας τὴ σφίγγει δυνατὰ ἐπάνω της σὰ νὰ θέλῃ νὰ τὴ λύσῃ—ἐξαφνα σ' ἔναν ἄλλον τόνο, μὲ συγκρατημένη ἀγαλλίαση).. τότε..τί νομίζεις; τότε.. κατάλαβε ὁ Φαίδης—ἀλλὰ κατάλαβα κ' ἐγὼ—μ' ἐννοεῖς!—πὼς δὲν ἀγάπησε τὴν ψυχή σου,παρὰ μόνο τὸ κορμί σου—(Σχεδὸν περιφρονητικά.) ὅπως κάθε νέος καὶ ὠραῖος ἄντρας μποροῦσε νὰ σ' ἐπιθυμήσῃ ἐσένα πού εἶσαι ἡ ζωὴ κ' ἡ ὁμορφιά!..(Ὅσο πάει πὺρ ἐξημένη—μὲ κοιμημένη ἀναπνοή)..τότε λοιπόν—τότε—πού μὲ εἶδε ὁ Φαίδης πάλι ὅπως ἤμουν πρῶτα—ἡ Δόρα του,ἡ παλιά του ἡ Δόρα—αἰσθάνθηκε πὼς ἡ ἀληθινή του ἀγάπη ἤμουν ἐγὼ: ἡ ζωὴ τῆς ζωῆς του, ἡ εὐτυχία του, ἐγὼ μονάχη! (Σχεδὸν φρενιασμένη—τὰ λόγια της σὰ φλόγες πού γλωσσίζονται.) καὶ μοῦ τὸ ὀρκίστηκε.. μοῦ τὸ ὀρκίστηκε στὰ νιάτα του καὶ στὰ φιλιὰ μας, ὅτι τὸν θάμπωσε γιὰ μιὰ στιγμή τὴν ἀσπράδα τοῦ λαμποῦ σου (Σηκώνει διαμῆς τὸ χέρι της καὶ ἀγγίζει μὲ τὸ ἓνα δάχτυλο τεντωμένο, τάχα σὰ χασευτικά, τὸ λαμποῦ τῆς Λιάνας: μὰ τόσο ἀπότομη καὶ ὀρμητικὴ εἶναι αὐτὴ ἡ χειρονομία πού ἡ Λιάνα ἀποτραβιέται τρομαγμένη, βγάζοντας μιὰ μικρὴ φωνὴ πόνου.)

σάν τὴ σελήνη πού κοιμᾶται τὸ καλοκαίρι στὴ θάλασσα μακριά,τὸν ζάλισαν τὰ κόκκινα σου χεῖλη σάν τὶς παπαροῦνες τοῦ κάμπου πού μεθοῦν τὶς πεταλοῦδες,μὰ δὲ σ' ἀγάπησε ἀληθινά!(Ἡ Λιάνα τσακίζει σὲ δύο σὰ νᾶπτεσε ἀπάνω της ἓνα βουνό—: ἡ Δόρα τὴν τραντάζει μὲ τὰ δύο της χέρια, φωνάζοντας της μὲς τὸ πρόσωπο)..ποτέ του!—καὶ ἂν σ' ἀγάπησε, τώρα δὲ σ' ἀγαπᾶ πιά!(Ἀφήνει ἐξαφνα τὴ Λιάνα καὶ πέφτει ἐξαντλημένη στὰ προσκέφαλα—διαμῆς πάλι ἡσυχία καὶ σὰ μὲ κάποια γλυκεῖα συμπονώα)..Αὐτὸ σοῦ τὸ λέω, γιὰ νὰ μὴ λυπηθῆς πού θὰ φύγωμε καὶ θὰ τὸν χάσῃς... Ἐγὼ ὅμως δὲ σὲ ζηλεύω καθόλου,γιατί σ' ἀγαπᾶ πολὺ—σὰς ἀγαπᾶ καὶ τοὺς δύο..καὶ θέλω τὴν εὐτυχία σας..καὶ ἂν τύχῃ καμμιὰ φορὰ..καὶ πεθάνω καὶ πάρῃ ἐσένα (Μ' ἐπίσημο,σάν προφητικὸ ὄφρος.)—πάλι ἐγὼ θὰ ἦμαι μαζί σας,πάντα ἀνάμεσα καὶ στοὺς δύο σας: τὰ χεῖλη μου ἀνάμεσα στὰ χεῖλη σας(Ἡ Λιάνα τὴν κυττάζει μὲ τρόμο)..καὶ ἡ ψυχὴ μου θὰ σὰς σφίγγῃ σὲ μὴν ἀγκαλιὰ καὶ τοὺς δύο..(Μὲ πάθος πού τὴν κάνει νὰ τρέμῃ σὺσσωμη.)—νά, ἔτσι! (Τὴν ἀγκαλιάζει μὲ ὀρμητὴ καὶ πέφτει πίσω, σθημένη— — Ἡ Λιάνα, μὲ κοιμημένη ἀναπνοή ἀπ' τὴν ταραχὴ, σκύβει ἀποπᾶνω της.. τὴν κυττάζει μὲ ἀπέραντο οἶκτο... Ἄνοιγει ἡ πόρτα καὶ μπαίνει ὁ Φαίδης μὲ μὴν ἀγκαλιὰ θανατῶσα τριαντάφυλλα, ἄσπρα καὶ κόκκινα. Μὲ τὸν κρότο τῆς πόρτας, ἡ Δόρα ἀνοίγει τὰ μάτια της καὶ τὸν βλέπει: ἡ ὄψη της ζωντανεύει, ζωογονεῖται ὅλη καὶ ἀναστηλώνεται πάλι στὰ προσκέφαλά της: μὲ παιδικὴ χαρά.)Νά, τὰ τριαντάφυλλα! Νάτα, τὰ τριαντάφυλλά μου! (Προτοῦ νὰ προφθάσῃ ἡ Λιάνα νὰ τὴ συγκρατήσῃ, ἀναπηδᾷ σάν τιναγμένη ἀπὸ κάποιο ἐλατήριον μηχανικό, ἀπὸ μιὰ δύναμη πού δὲν ἦτον μέσα στὸ κορμί της, καὶ τρέχει πρὸς τὸν Φαίδη πού βαστᾷ τᾶνθη, τρικλίζοντας, τρεμοσαλεύοντας ὅλη ἀπὸ λαχτάρα γιὰ τὰ ὠραῖα ἄνθη τῆς ζωῆς πού σὲ λίγες ὥρες θὰ πεθάνουν, σάν ἓνα παιδάκι πού λυώνει ἀπ' τὴν ἀνυπομονησία νὰ τοῦ δώσουν τὸ γλυκὸ του.) Ἄχ! Φαίδη μου, καλέ μου! σ' εὐχαριστῶ,σ' εὐχαριστῶ!—δόσε μού τα ὅλα ἐπάνω μου!

ΦΑΙΔΗΣ.—Μὰ θὰ κουρασθῆς!

ΔΟΡΑ, μ' ἀγωνία.— Ἔλα! ἔλα, Φαίδη! ἐγὼ νὰ κουρασθῶ! (Ὁ Φαίδης τῆς τὰ χίνει ὅλα μὲς τὴν ἀγκαλιὰ της).. Εἶναι τόσο ἐλαφρὰ—αὐτὰ μὲ σηκώνουν, ὄχι ἐγὼ! (Μὲ τὸ πρόσωπο μέσα στὰ ῥόδα, σὰ νὰ θέλῃ νὰ πάρῃ μέσα της ὅλο τὸ μῦρο τῆς ζωῆς τους πού φεύγει καὶ νὰ γίνῃ ἓνα μ' αὐτά..ἔπειτα πάλι σὰ μαγεμένη μὲ τὰ μάτια μισοκλεισμένα ἀπὸ ἡδονικὴ συναρπαγή)..Μὰ ἐγὼ εἶμαι ἀκόμη πὺρ ἐλαφρὴ ἀπ' αὐτὰ, ἐγὼ εἶμαι τὸ μῦρο τους πού πετᾷ..νά, κύτταξε, Φαίδη! (Κάνει μιὰ στροφή χοροῦ ὀλόγυρα στὸν ἑαυτὸ της μὲ τὰ τριαντάφυλλα στὰ χέρια, τὸ πρόσωπο βουτηγμένο μέσα στᾶνθη..ἐνόσφ χορεῖ σὲ σηκώνει πάλι τὸ κεφάλι—μ' ἓνα ξέσχισμα γλυκεῖας ὀδύνης στὴ φωνή).. εἶναι σὰ μιὰ μουσικὴ πού μὲ τραβᾷ νὰ πᾶμε μαζί μακριά, μακριά, μακριά! — — (Πέφτει μαζί μὲ τὰ λουλούδια της ἀπάνω στὴ σαῖζ-λόγκ. Ὁ Φαίδης κ' ἡ Λιάνα πού τὴν κύτταξαν βυθισμένοι σὲ ἄφωνη θλίψη,τρέχουν νὰ τὴν ὑποστηρίξουν... Ἡ Δόρα ξανασηκώνεται ἀμέσως μόνη της.) Εἶδατε τί δύναμη πού ἔχω; (Τὴ βοηθοῦν νὰ καθῆσθαι στὴ σαῖζ-λόγκ...Μὲ ξαφνικὴ ἀνυπομονησία.) Σταθῆτε! σταθῆτε τώρα!—ἄς τᾶφήσωμε αὐτὰ: ἔχομε δουλειὰ,πολλὴ δουλειὰ! — Ποῦ εἶναι τὰ τριαντάφυλλά μου;Μαζέψτε μου ὅλα μου τὰ τριαντάφυλλα!... (Τῆς τὰ μαζεῖουν ὅλα ἐπάνω στὰ γόνατά της καὶ ὀλόγυρά της.. Μὲ μὴν εὐχαρὴ ταραχὴ,σὰ γιὰ κάτι πού εἶναι νᾶσθη.) Νὰ ᾄδῃτε τώρα, τί θὰ γίνῃ!... Λιάνα! ἔλα κοντά μου! κάθησε ἐδῶ κοντά μου καὶ βοήθησέ με νὰ τὰ χωρίσωμε: ἐσὺ τὰ κόκκινα σάν τὰ χεῖλη σου, κ' ἐγὼ τὰ ἄσπρα, τὰ κάτασπρα— Φαίδη μου! νά, κάθησε ἐκεῖ δά, ἀντίκρου μας— νὰ μᾶς βλέπῃς! Γιὰ σένα εἶναι ὄλ' αὐτὰ πού γίνονται, γιὰ τὴν surprise πού σοῦλεγα: τώρα πού ἦρθε κ' ἡ Λιάνα, τώρα θὰ πετύχῃ μιὰ χαρὰ!...

Τοὺς κυττάζει καὶ τοὺς δύο κατάματα καὶ διαμῆς ἀνατριχιάζει ὅλη... Ὁ Φαίδης στέκεται παρᾶμερα, σάν παραλυμένος ἀπὸ τὴν ἄμετρή του ὀδύνη: προσπαθεῖ νὰ τὴν κρῦψῃ ἀπ' τὸ

Ρόδο, ρόδο! βραδιάζει τώρα —
 άσπρο ρόδο δέ.. θά σ' ἴδω πιά! —

(Πρὸς τὸν Φαίδη πὸν παρακολουθεῖ τὴν εἰκόνα αὐτῆ ἄφωνος, σὰ μαγεμένος ἀπὸ τὴ θλιβερὴ γλύκα ἐνὸς ὀνείρου.) Τώρα πὸν στολισθῆκαμε κ' οἱ δυό, τώρα ὁ Φαίδης θά διαλέξη τὴ μιὰν ἀπὸ τὶς δυό μας... (Ὁ Φαίδης τρομάζει, σὰ νὰ ξυπνᾷ ἀπὸ τὸνειρό του.) Μὴ σὲ μέλλει!.. τῆς τὰ εἶπα ὅλα τῆς Λιάνας — τὰ ξέρει, τὰ ξέρει.. τὸ ἐννόησε μόνη της, πὼς ἔτσι εἶναι, πὼς ἔτσι πρέπει, ἀλλὰ θέλει νὰ τὰκούση κι ἀπὸ τὸ στόμα σου. Γι' αὐτὸ στολισθῆκαμε κ' οἱ δυό, γιὰ νὰ παρουσιασθοῦμε στὸν κριτὴ μας ὅσο μπορούμε πὸ ὁμορφες, νὰ μὴν ἀδικήση ἢ μιὰ τὴν ἄλλη... Ἐλα κοντά μας, Φαίδη! ἔλα γονάτισε μπροστά μας νὰ μᾶς λατρεύσης!..

ΦΑΙΔΗΣ, κνττάζει μ' ἀγωνία τὴ Λιάνα, πὸν ἔκλεισε τὰ μάτια της.. πλησιάζει καὶ γονατίζει μπροστά τους.. πιάνει τὰ χέρια τῆς Δόρας μέσα στὰ δικά του — μὲ ἄπειρο ὄκτο. — Δόρα! λυπήσου μας! λυπήσου τὸν ἑαυτό σου!.. ἡσύχασε! Ἐσὺ εἶσαι ἡ μόνη μου εὐτυχία! — τὸ ξέρεις...

Ἡ Λιάνα ἀνοίγει τὰ μάτια της, γεμάτα δάκρυα, καὶ μὲ μιὰν ἐκφραση ὑπέριστας θυσίας ἀπαντᾷ στὰ βλέμματα τοῦ Φαίδη πὸν τὴν ἰκετεύουν.

ΔΟΡΑ, θριαμβευτικά. — Τάκοῦς, Λιάνα; τάκοῦς;... Βλέπεις δὲν μπορεῖ νὰ τάρνηθῆ; κνττάξε τὰ μάτια του! Συγχώρησέ τον πὸν δὲν μπορεῖ νὰ κἀνη ἄλλοιῶς! — γι' αὐτὸ τώρα θέλει νὰ σ' ἀποχαιρετήση... Ἐλα, Φαίδη, ἀγκάλιασε τὴ Λιάνα γιὰ τελευταία φορὰ.. ἀποχαιρέτησέ τη γιὰ πάντα! (Τοῦ παίρνει τὰ χέρια καὶ τὰ βάζει, γονατιστὸς ὅπως εἶναι, γύρω στὸ σῶμα τῆς Λιάνας: ὁ Φαίδης κ' ἡ Λιάνα τὴν ἀφήνουν νὰ κἀνη ὅ,τι θέλει — ἡ Λιάνα ἔχει ριχμένο τὸ κεφάλι πίσω καὶ μένει ἀκίνητη, μὲ τὰ μάτια κλειστά, σὰ λιπόθυμη... Ἐπειτα σηκώνεται ἡ Δόρα, κατάγλωμη καὶ ταλαντευόμενη, μὲ μιὰν ἄλλοφροσύνῃ στὰ μάτια, σ' ὅλο τὸ πρόσωπο... Ἐγὼ θά πάω μιὰ στιγμὸν — ἔλα μέσα.. ἀλλὰ θά γυρίσω πάλι ἀμέσως —

νὰ μὲ περιμένετε! (Βλέποντας τὴ στάση τῆς Λιάνας.) Ἐτσι! κλειστο τὰ μάτια σας καὶ μὴν τἀνοίξετε ὡς πὸν νᾶρθω: τώρα ἀρχίζει ἡ surprise... (Γελᾷ μυστικά, μόλις ἀκουστά, σὰν ἓνα παιδάκι πὸν σακρώνει κάποια ἱστορία.. μὰ τὸ γέλιο της κόβεται μὲ δυὸ τρεῖς νότες — ὅπως πέφτουν λίγες σταλαγματιές νερὸ ἀπὸ μιὰ βρύση πὸν στερεύει.) ὦ, δὲ μὲ μέλλει πὸν σᾶς ἀφήνω μονάχους! — (Σὰ νὰ τὸ λέη στὸν ἑαυτό της.) τί μὲ μέλλει γιὰ σᾶς πὸν θά ζῆτε καὶ αὔριο; (Ἀναγελᾷ σὰ νὰ ραῖζη κατὶ μέσα της... Μ' ἓναν τόνο γεμάτο χαίρεκακη πεποίθηση.) — Ἄ, ὄχι!.. τώρα εἶμαι πιά ἡσυχη... Νά, κνττάξε με καλά, Φαίδη, κνττάξε με ἀκόμη μιὰ φορὰ ὅπως εἶμαι ἔτσι ὠραία καὶ στολισμένη: ἔτσι θά ἦμαι γιὰ σένα τώρα πάντα! (Ὁ Φαίδης καὶ ἡ Λιάνα μνέουν ἀκίνητοι ὅπως τοὺς ἔβαλε ἡ Δόρα... Σὰ νὰπαγγέλλη ἓνα ποίημα, ὀνειρεμένη.) Εἶμαι τὸ μῦρο τῶν λουλουδιῶν πὸν πεθαίνουν! εἶμαι τὸ μῦρο τῆς λύπης πὸν ποτὲ δὲ σβήνει: πάντα θᾶμαι χυμένη μὲς τὴν ψυχὴ σας κι ἀπάνω στὰ χεῖλή σας, ὅταν θά φιλιόσαστε, θά βροῖσκετε πάντα τᾶσπρα μου φιλιὰ σὰ φύλλα ἀπὸ τριαντάφυλλα... (Τραγουδεῖ.) Ἄσπρο ρόδο σὲ περιβόλι..

ρόδο, ρόδο — μοναχικό...

— Φίλησε τὴ Λιάνα, Φαίδη! φίλησέ τη γιὰ τελευταία φορὰ: δὲ θά μπορέσης πιά νὰ τὴ φιλήσης ποτέ! ποτέ! ποτέ! — ἀφοῦ θά ἦμαι σὲ λίγο πάλι ἔδῶ: ἐγὼ ἀνάμεσα στοὺς δυό σας.. γιὰ πάντα! — (Ξεφωνίζει ἄγρια.) φίλησέ τη γιὰ νὰ μὴν κλαίη ὅπως τότε!... (Ἡ Λιάνα κάνει νάποσπασθῆ.. ἀλλὰ μένει σὰν ἄλυσσοδεμένη ἀπὸ μιὰ δύναμη μοιραία... Ὁ Φαίδης, σὰ νὰ ζητῆ σωτηρία ἀπ' τὴν ἀβάσταχτὴ του ἀπελπισία, τὴ σφίγγει στὴν ἀγκαλιά του.. ἡ Λιάνα ἀφήνεται νὰ πέση μὲ τὸ κεφάλι της ἀπάνω στὸ δικό του καὶ τοῦ φιλεῖ τὰ μαλλιά: ἡ στάσις της καὶ τὸ φίλημα φανερόνουν τὴν ὀδύνη ἐνὸς τελευταίου ἀποχαιρετισμοῦ — Ἡ Δόρα ἐξακολουθεῖ νὰ τραγουδῆ μὲ ραϊσμένη φωνή, ἐνὸς περπατεῖ, σέρνεται σχεδόν, ταλαντευόμενη πρὸς τὴν κρεββατοκάμαρη.)

βλέμμα τῆς Δόρας, ἀναγκάζοντας τὸ πρόσωπό του νὰ μορφάση γιὰ νὰ τῆς χαμογελάση.

ΦΑΙΔΗΣ, γιὰ νὰ πῆ κατὶ. — Μὰ τί πρόκηται νὰ γίνη; (Μὲ προσποιητὴ εὐθυμία καὶ ἀφέλεια.) Κρῖμα νὰ μὴν ἔχω μιὰ φωτογραφικὴ μηχανὴ ἔδῶ νὰ σᾶς φωτογραφήσω καὶ τὶς δυὸ μὲς τὰ λουλούδια...

Κρύβει τὸ πρόσωπό του στὰ χέρια του τάχα μὲ τυχαία χειρονομία.

ΔΟΡΑ, παιχνιδιάρικα. — Νὰ μᾶς φωτογραφήσης μὲ τὰ μάτια! — ἀκοῦς; ἀνοιξε τὰ μάτια σου καὶ κνττάξέ μας — τὸ ἴδιο κάνει.. θά μᾶς πετύχης καὶ καλύτερα — δὲ θά σοῦ σβήση ποτὲ αὐτὴ ἡ πλάκα! (Ἀναγελᾷ ἀλλόκοτα καὶ κόβεται διαμᾶς: τὸ γέλιο της εἶναι σὰν τὸ φτερούγισμα ἐνὸς πουλιοῦ πὸν κάνει νὰ σηκωθῆ καὶ ξαναπέφτει.) ..Μὴ μᾶς ἀπασχολῆς ὅμως, γιατί ἔχομε δουλειὰ.. σὲ λίγο πὸν θά τελειώσωμε θά ὄης.. (Πρὸς τὴ Λιάνα, σκυμμένη ἐπάνω στὰ τριαντάφυλλα ἐκεῖ πὸν τὰ χωρίζουν.) — Πῶς φωτίζεται τὸ πρόσωπό σου ἀπ' τὰ κόκκινα σου ρόδα! — σὰν ἀπὸ μιὰ πυρκαϊά, σὰ νὰ βασιλεύη ὁ ἥλιος ἀπάνω σου!... Ἐγὼ ὅμως (Ἀγγίζει ἀπαλὰ τὸ μέτωπό της.) ..αἰσθάνομαι κατὶ λευκὸ στὸ μέτωπό μου, λευκὸ καὶ ἀπαλὸ σὰν τὸ φτερό ἐνὸς ἀγγέλου: θά ἦναι ἡ πνοὴ τῶν ἄσπρων ρόδων πὸν πεθαίνουν.. — πεθαίνουν καὶ τὰ κόκκινα τὸ ἴδιο, Λιάνα; (Ἀρχίζει νὰ τραγουδῆ σιγαλά-σιγαλά, στὸν ἦχο τοῦ ἰρλανδικοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ «The last rose of summer» (*), πλέκοντας τᾶσπρα ρόδα σὲ στεφάνι:)

Ἄσπρο ρόδο σὲ περιβόλι,
 ρόδο, ρόδο — μοναχικό...

— Πλέξε κ' ἐσὺ, Λιάνα, ἓνα στεφάνι μὲ τὰ κόκκινα σου τριαντάφυλλα! — νά, σὰν τὸ δικό μου.. κάνει ἓνα ὁμορφο στεφάνι! θά μᾶς χρειασθῆ τώρα ἀμέσως.

(*) Πὸν τὸ ἔχει συμπεριλάβει ὁ Flotow στὴν ὄπερά του «Martha».

(Ἡ Λιάνα ἀρχίζει νὰ πλέκη τὸ στεφάνι... Ἡ Δόρα ἐξακολουθεῖ τὸ τραγοῦδι.)

Πιὸ ὠραῖο ἀπ' ὅλα σου τᾶδέρφια! —
 πιὸ ὠραῖο, ὦϊμέ, καὶ πιὸ στερνό...

Τὴν αὐγὴ σ' ἐφίλει ὁ ἥλιος,
 τὴν αὐγὴ σ' ἐψελναν τὰ πουλιά..

— Βγάλε τὸ καπέλλο σου, Λιάνα! — δὲν τὸ χρειάζεσαι πιά: τὸ καπέλλο σου εἶναι ὅλο φύλλα, καὶ τὰ φύλλα περιμένουν τὰ ρόδα: εἶναι ὁ καημὸς τῶν ρόδων πὸν δὲν ἦρθαν ἀκόμη... Κ' ἐσὺ ἦρθες μὲ τὰ φύλλα, γιατί περιμένεις τὰ ρόδα!... (Γελᾷ ἀλλόκοτα καὶ ὀδυνηρά.) Ἐέρεις, Λιάνα, τώρα θά στολισθοῦμε κ' οἱ δυὸ μας — θά στολισθοῦμε κ' οἱ δυὸ μας, θά φορέσωμε τὰ στεφάνια μας... (Ἡ Λιάνα κάνει κίνημα διαμαρτυρίας.) Μὴ μοῦ πῆς «ὄχι»! — ἐκτὸς ἂν θέλης νὰ πεθάνω τώρα δὰ μπροστὰ στὰ μάτια σου... Φαίδη! ἴπες της, τί εἶπε ὁ γιατρός... (Ὁ Φαίδης κάνει μιὰ χειρονομία ἰκετευτική.) Νά, σὲ παρακαλεῖ κι αὐτός, βγάλε τὸ καπέλλο σου! (Ἡ Λιάνα τὸ βγάζει ὁ Φαίδης τῆς τὸ παίρνει ἀπ' τὰ χέρια καὶ τὸ ἀκκουμπᾷ στὸ τραπέζι κ' ἔπειτα ξανακάθεται στὴ θέση του.) Τί καλὴ πὸν εἶσαι!... Τελείωσες τὸ στεφάνι σου; τελειώσέ το γλήγορα! Μπράβο! Φόρεσέ το, Λιάνα, τώρα τὸ στεφάνι! (Ἐκείνη διστάζει.) Στάσου, νὰ σοῦ τὸ φορέσω ἐγὼ: νά, ἔτσι! (Τῆς τὸ φορεῖ στὸ κεφάλι — μ' ἐνθουσιασμό.) ὦ! τί ὠραία πὸν εἶσαι Λιάνα! Ἐσὺ εἶσαι ἡ ζωὴ, ἡ ζεστὴ λάμψη τοῦ ἡλίου, τὸ τραγοῦδι τῶν πουλιῶν πὸν μεθοῦν ἀπὸ ἀγάπη... Κ' ἐγὼ — (Φορεῖ τὸ δικὸ της στεφάνι, κάτασπρη κάτω ἀπὸ τὰ κάτασπρα τριαντάφυλλα — μὲ μιὰ φωνὴ τραγουδιστῆ, γεμάτη δάκρυα.).. ἐγὼ εἶμαι τὸ μῦρο τῶν λουλουδιῶν πὸν πεθαίνουν.. εἶμαι ἡ ἀνάμνησις πὸν δὲ σβήνει ποτέ — ὅσα φύλλα ἀπὸ τριαντάφυλλα καὶ νὰ πέσουν στὴν ψυχὴ.. σὰ χιόνι.. (Μὲ κλειστὰ μάτια, σὰ νὰ βλέπη κάπου μέσα της.) — πόσα φύλλα!.. σὰ χιόνι... (Ξαναπιάνει σιγά-σιγά τὸ τραγοῦδι της.)

Πιὸ ὠραῖο ἀπ' ὅλα σου τὰδέλφια ! —
πιὸ ὠραῖο, ὦϊμέ, καὶ πιὸ στερνό...

(Ἐνόσω τραγουδεῖ καὶ ἀπομακρύνεται τὰ μάτια της εἶναι γυρισμένα πρὸς τοὺς δυὸ πού μένουν συντριμμένοι σὲ μιὰν περίπτωξη θανάσιμη. Στέκεται μιὰ στιγμή στὴν πόρτα τῆς κρεββατοκάμαρης καὶ πιάνεται ἀπ' τὸν παραστάτη καὶ τοὺς κυττάζει μ' ἀπέραντη λύπη.. καὶ πάλι τραγουδεῖ :)

Τὴν αὐγὴ σ' ἐφύλει ὁ ἥλιος..
τὴν αὐγὴ σ' ἐψέλναν τὰ πουλιά...
Ρόδο, ρόδο ! βραδιάζει τώρα —
ἄσπρο ρόδο δέ.. θὰ σ' ἴδω πιά ! — —
Χάνεται πίσω ἀπ' τὴν πορτιέρα σὰ νὰ βυθίζεται στὸ σκότος... Ξανακούγεται ἀπομέσα ἀπ' τὸ δωμάτιο σὰν ἀπομακρυσμένη ἢ τελευταία στροφή:
«Ρόδο, ρόδο ! βραδιάζει τώρα —
ἄσπρο ρόδο δέ..θὰ σ' ἴδω πιά ! - —»

ΠΕΦΤΕΙ Η ΑΥΛΑΙΑ ΓΛΗΓΟΡΑ

.. καὶ σβήνει — — — *Ἐξαφνα ἀντηχεῖ ἑνὰς πυροβολισμός ! [ἡ Αὐλαία ἀρχίζει νὰ πέφτει σιγά-σιγά] — ὁ Φαίδης κ' ἡ Λιάνα ξεπετιοῦνται ἔντρομοι: κυττάζονται μὲ βλέμμα φριχτῆς κατανόησεως :... Ὁ Φαίδης ὁρμᾷ πρὸς τὴν κρεββατοκάμαρη· στὴν πόρτα ὀπισθοχωρεῖ διαμιάς σὰ νὰ τὸν σπρώχνῃ πίσω ἢ φρίκη του : στρέφει καὶ βλέπει τὴ Λιάνα νὰ πλησιάζῃ, μὲ τὸ στεφάνι τῶν ρόδων στὸ κεφάλι..τὰ μάτια τους συναπατιοῦνται μὲ τὴν ἀπόγνωση αἰωνίου χωρισμοῦ... Ἡ Λιάνα ρίχνει τὸ κεφάλι πίσω σὰ νὰ λιποθυμῇ..ἔπειτα σηκώνει ψηλά τοὺς ὤμους της, βυθίζεται σχεδὸν ὅλη μὲς τοὺς ὤμους της, σκύβει μ' ὅλο τὸ κορμὶ ἔμπρὸς καὶ βγαίνει γλήγορα ἔξω σὰ νὰ βουτᾷ σ' ἕνα κῆμα... Ὁ Φαίδης κρύβει τὸ πρόσωπο στὰ χέρια του καὶ μπαίνει στὴν κρεββατοκάμαρη ..Ἡ σκηνὴ μένει κενή..ἀπ' τὴν ἀνοιχτὴ πόρτα προβάλλουν τὰ κεφάλια ὑπηρετῶν πού κυττάζουν περίτρομοι...

ΣΤΑ ΕΓΚΛΑΙΝΙΑ ΤΗΣ ΚΟΡΙΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΕΛΙΚΙΑΣ

— Στὸ μοναδικὸ νέο καὶ ποιητὴ Γ. Πολίτη. —

Μὲ τὸ γλυκὸ ἀγεράκι ἢ ἀνοιξὴ
ἔφερε τὴν φουσκοδεντριά
τῆς ζαχαρένιας ἐλικιάς σου
καὶ στὰ σπλάχνα σου
πλῆθος οἱ παπαρούνες ἀνθισαν...
κι' ἀνάβρυσε ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς
στὴ ῥίζα τῆς μεστῆς σου νιότης
κι' ἡ μανούλα σου

σοῦφανε φορεσιά μακρύτερη !
Καὶ τὰ μάτια σου κάθε νιὸ
φεγγάρι ἀχνὰ βαθουλωμένα
μαυροκόβονται

καὶ γίνεσαι ἄσπρη καὶ βαρυσυμῆ.
τὶ ὁ ἄγνωστος ἔρωτας κρυφὰ
ἔρχεται καὶ σοῦ σαγιτεύει
καὶ ματώνει σου

τᾶμαθα σωθικά: καὶ γίνεται
ἡ ἀγνή χιονάτη σου κοιλιὰ
σὰν λαβωμένο περιστέρι
μὲς τὸ σύννεφο !

Τὸν τέλειωσε πλέον ἡ μαστόρισσα
φύση τὸ θεῖο σου τὸ ναὸ
κι' ἀναψε μέσα τὴ φωτιά της
τὴν ἀκοίμητη

καὶ τὸ λαχταριστὸ κορμάκι σου
λαμποκοπάει βράδυ κι' αὐγὴ
σκληρὸ τῆς πεθυμῆς ἀκόνι
κι' ὁ ἄσπρος κόρφος σου

φουσκώνει ἀργὰ σὰν τὸ σιτάρινο
κρουστὸ ζουμάρι καὶ ζεστὸ !
Κ' ἡ ζωντανὴ πνοὴ τοῦ κάμπου
στὴν κατάσαρξη

πουκαμισούλα σου ἔτσι χαίρεται,
ποὺ στὸ γαλάζιον οὐρανὸ
δὲν πάει ν' ἀνέβῃ ὅπου ὁ ὄρθιος ἥλιος
συχνοκράζει τὴν !

ὦ ! στὸν ἱερὸ χορὸ τὰ τέλεια
πλάσματα δέχοντάς σε τί
σοῦ τραγουδᾶνε, θὰν τὸ μᾶθης
λίγο ἀργότερα ! . . .

Κ. Ι. ΒΑΡΝΑΛΗΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

5. Οἱ μεγάλοι τύποι.

Πρέπει ὅμως πρὶν προχωρήσω στὴ σκέψι μου καὶ σὰς ἐξηγήσω πὼς ἡ ἐπί-
δρασι τοῦ περιβάλλοντος θὰ πλάσῃ τοὺς μεγάλους τύπους.

Ἄφου ἡ λογοτεχνία εἶναι γνωστὸ ὅτι ἔχει ἐπίδρασι στὸ λογοτέχνη καὶ ὅχι
μόνο τοῦτο μὰ ἀκόμη καὶ στὴ ζωὴ, δὲ θὰ ἔχῃ ἐπίδρασι ἡ ζωὴ στὴ ζωὴ ;

Ἄλλ' ἂς ἐξηγηθῶ σαφέστερα καὶ ζωντανώτερα,

Ἄς πάρουμε μιὰ ἡρωίδα δραματικὴ χαρακτηριστικὴ, πέρνω λοιπὸν τὴν Hilde
Slaen τοῦ Σόλνις τοῦ Οἰκοδόμου.

Λοιπὸν δὲν μπορεῖ ἀπὸ τὴν ἐπίδρασι τῆς Hilde νὰ γεννηθῇ μιὰ Hilde ἢ τὴν
ἢ ὑπερὰ ἀπὸ χιόνια, ἀφοῦ εἶναι γνωστὸ πὼς οἱ ἄνθρωποι μμοῦνται συναισθη-
τικὰ ἢ καὶ ἀσυναίσθητα τὰ μεγάλα παρθεύγματα καὶ τοὺς μεγάλους χαρακτή-
ρας ποὺ βρίσκουν μέσα στὰ βιβλία.

Αὐτὴ ὅμως ἡ νεώτερη Hilde νομίζετε πὼς πρέπει νὰ ἔχῃ διαβάσει τοὐλάχισ-
στο τριάντα φορές τὸ Ἰψένιο χαρακτήρα τῆς, τί λέω τριάντα ; Ἐκατό, χίλιες
φορές, γιὰ νὰ ἐπηρεασθῇ τόσο πολὺ γιὰ νὰ κατὰφέρῃ νὰ γινῇ αὐτὴ ἢ μετὰγνώ-
σις ; Νὰ μὴ κάνῃ ἄλλο τίποτα παρὰ νὰ κρατᾷ ἀπὸ τὸ πρῶτὸ ὡς τὸ βράδυ τὸ
δράμα τοῦ Ἰψεν στὰ χέρια ;

Ὅχι, χίλιες φορές ὄχι, γιατί δὲ μιλάω ἐγὼ τὴν γιὰ μιὰ θεατρίνα, μὰ γιὰ
μιὰ ζωντανὴ καὶ πραγματικὴ Hilde

Μόνο μιὰ θεατρίνα ποὺ πρόκειται νὰ μάθῃ τὸ ρόλο τῆς, θὰ κάνῃ αὐτὴ τὴ
δουλειὰ ποὺ εἶπαμε, γιὰ νὰ παρουσιασθῇ σήμερα Hilde, αὔριο Ἐδβιγκ, μεθαύριο
Ἰουλιέττα, Πορτία, Ἡλέκτρα καὶ γρηὴ Φροσάρ ἀκόμα ἂν θέλετε. Ἡ Hilde ἢ
ζωντανὴ ποὺ περιμένουμε μπορεῖ νὰ μὴν ἔῃ διαβάσῃ καθόλου Ἰψεν, νὰ μὴ ξέρῃ
ποιὸς εἶναι ὁ Ἰψεν, νὰ μὴν ξερῇ τίποτα. Καὶ πρέπει μάλιστα νὰ μὴ ἔχῃ διαβάσῃ
γιατί ἂν ὑποθέσωμε πὼς κάποιος μὴ θεατρίνα, ἓνα ὑστερικὸ κορίτσι, διαβάζει
Ibsen προσπαθεῖ θέλοντας καὶ μὴ νὰ μετὰσχῃ στὴν Hilde, αὐτὸ τὸ κορίτσι θὰ
εἶναι παρωδία Hilde καὶ ὄχι ἡ Hilde ἢ πραγματικὴ, γιατί καὶ ἡ Hilde τοῦ
Ἰψεν ὁμολογεῖ πὼς σχεδὸν τίποτα δὲν ἔχει διαβάσῃ.

Πὼς λοιπὸν θὰ ἐπηρεασθῇ ; Τοῦτο σκοπεύω νὰ σὰς ἀποδείξω.

*
* *

6. Ἐπίδρασις περιβάλλοντος.

Κάθε συγγραφέας πλάθει ἓνα κόσμον δικό του, ἓνα κόσμον ποὺ ζῆ καὶ κινεῖ-
ται ἀνάλογα μὲ τὴν ὁρμὴ τῆς μεγάλης του ψυχῆς.

Σ' αὐτὸν τὸν κόσμον τὸν ψεύτικο καὶ ἀληθινὸ μαζί, ζοῦν τὶς στιγμὲς ποὺ ὄνει-
ρεύονται οἱ ψυχὲς ἐκεῖνες ποὺ θὰ νιώσουν ἀπ' τὴν ἄλλῃ βαθύτερα τὸν ἀγαπη-
μένο τους ποιητὴ. Βλέπουν μπροστά του; καὶ Ἰντες καὶ Ἐντελ καὶ Ρεβέκκες
καὶ Σόλιες καὶ Μπράν καὶ Ροῦμπεκ. Ἐπειτα θάρθουν ἄλλοι, περισσότεροι
ἀπ' αὐτούς, ποὺ θὰ ζοῦνε κίπως πῶς ἀσυναίσθητα, κίπως περισσότερο καιρὸ
στοῦ συγγραφέα τὴν κοινωνία, ὡς ποὺ θάρθῃ μιὰ μέρα ποὺ ὁ ἀέρας θὰ εἶναι γε-
μάτος ἀπὸ τὸν ποιητῶν τὶς θεωρίες καὶ κανεῖς δὲ θὰ μπορέσῃ πῶς νὰ νάντισταθῇ
ἡ Hilde, ἂς ὀνομάσουμε ἔτσι τὴν ψυχὴ τοῦ ποιητοῦ, θὰ χτυπή τὴν πόρτα τοῦ
παλατιοῦ, θὰ χτυπή καὶ τὴν πόρτα τῆς καλύβας. Ὁ κόσμος τοῦ συγγραφέα, τὸ
ψεύτικο αὐτὸ περιβάλλον, τὴν γίνεται ἀσυνείδητα περιβάλλον εὐγενικό,
ἀρχίζοντας ἴσως ἀπὸ τοῦ συγγραφέα τὴν πατρίδα γιὰ νὰ φτάσῃ ἀργότερα σ' ὅλα
τοῦ ὀρίζοντα τὰ σημεῖα. Ὅ,τι ὁ συγγραφέας προφήτεψε ἔγινε, ἢ καλύτερα ὅ,τι
ἤθελε ἔγινε, γιατί ποιὸς σὰς εἶπε πὼς Προφήτης εἶναι ἐκεῖνος; ποὺ λέει ὅ,τι
θὰ γίνῃ καὶ ὄχι ἐκεῖνος ποὺ ὅ,τι θελήσῃ γίνεται;

Μέσα σ' ἓνα τέτοιο λοιπὸν περιβάλλον, μέσα σ' ἓνα τέτοιο κόσμον πραγμα-

τικὸ βγαλμὲνον μέσα ἀπ' τοῦ ποιητοῦ τῆ σκέψι, εἶναι παρὰξενον νὰ γεννηθῆ μιὰ Hilde ; ἢ, φαίνεται ἀπίστευτο πῶς, μπορεῖ ἡ ἴδια δημιουργικὴ προετοιμασία νὰ γίνῃ στὸν κόσμον αὐτόν, πού ἔγινε μέσα στοῦ ποιητοῦ τῆ διάνοια, ἀφοῦ ὁ κόσμος αὐτός εἶναι καὶ ἡ διάνοιά του ;

Βλέπετε λοιπὸν πῶς στὴν ἀρχὴ ἐπιδρᾷ τὸ βιβλίον, ἔπειτα ἡ ζωὴ ἐπιδρᾷ στὴ ζωὴ. Ἐγὼ θὰ σβῆσω ἔλως διόλου τὸ βιβλίον καὶ μετὰ τὰ περιβάλλοντα πού θὰ πλάθω, θὰ κατορθώω ἡ ζωὴ νὰ ἐπιδρᾷ κατ' εὐθεῖαν στὴ ζωὴ.

* *

7. Ἡθικὴ.

Καὶ δὲν θέλω νὰ πῶ μετ' αὐτὰ πού λέω πῶς θὰ ἠθικοποιήσω τὴν κοινωνία, ἔχει βεβαιὰ, τὸ δάσκαλο ἄς τὸν κάνουν ἄλλοι. Ὁ ποιητὴς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἠθικός, μετὰ τὴ σημασία πού δίνει στὴν ἠθικὴ ὁ κόσμος, ἢ καὶ μετὰ ὅποια ἄλλη σημασίαι, καὶ ἴσως περισσότερο ὁ ποιητὴς τῆς ζωῆς.

Ἄς διδάξουν τὸν κόσμον οἱ δασκάλοι, οἱ παπᾶδες καὶ οἱ ξετσιπώτες, γυναῖκες. Ναὶ καὶ οἱ ξετσιπώτες γυναῖκες, γιὰτὶ δὲν ἔχετε παρὰ νὰ κατεβῆτε ὀλόκληρη τὴν ἠθικὴν τὴν κλίμακα νὰ δῆτε πῶς καθένας ἔχει καὶ τὴν ἠθικὴν του καὶ οἱ ξετσιπώτες γυναῖκες ἀκόμα καὶ ὁ ὑπάλληλος πού κλέβει καὶ ἡ ἀδιάντροπη παντρεμένη πού σὰ γάτα τὸν ἀντρα τῆς χαιδεύει. Καθένας κυτᾶει μετὰ τὸν τρόπο του νὰ ἀναπαύσῃ, ὅπως λέμε, τὴ συνείδησί του. Ἀφήστε σ' αὐτούς τὴν Ἡθικὴ. Μόνον ἐκεῖ πού βρίσκεται τὸ ὄρατο δὲ χωράει Ἡθικὴ καὶ δὲν ὑπάρχει συνειδησίαι ἐκεῖ πού βρίσκεται ἔμπνευσις, ἐκεῖ πού ὁ Διόνυσος εἶνε Θεός.

Συνθήκες πλάσανε τὴν ἀληθινὴν ἠθικὴν ὅπως καὶ τὴν ψεύτικην τὴ συμβατικὴν ἠθικὴν. Ἐπειτα τί τὰ θέλει, ἠθικὴ καὶ καλλονὴ εἶναι συνώνυμα. Τὸ ὄρατο δὲν πρέπει νὰ κρύβεται καὶ ὅτι δὲν κρύβεται μετὰ σπαρταράει στὶς χιλιάς τῆς ζωῆς φωνές εἶναι Ἡθικὴ. Καὶ ἔχει μόνον τὸ ὄρατο μετὰ ἀκόμη καὶ τὸ χυδαῖο ὅσο ἀσχημὸ καὶ ἂν εἶναι, γίνεταί ὄρατο ἅμα περᾶση ἀπ' τοῦ ποιητοῦ τὸ κόσμιο. Ἄλλως τε δὲν ὑπάρχει ὄρατο καὶ ἀσχημὸ, πλὴν ἐμεῖς οἱ ἀνθρωποὶ ἀνάλογα μετὰ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν μας τὸ πλάθουμε.

Ὁ μεθυσμένος μανᾶβης εἶναι συχαμένος, μετὰ ὁ Σειληνός πού βλέπουμε στὸ Μυστικὸ εἶναι Τέχνη. Οἰνοπωλεῖν ὁ Βάκχος, τί φρίκη !... τί κόσμος !... Διονυσιακὸν Θεᾶτρον, τί φρίκη !... τί κόσμος !... Μεταχειρίστηκα βλέπετε τίς ἴδιος λέξεις, καὶ οἱ λέξεις ἀκόμα ἀλλάζουν, ὄχι τὰ πράγματα.

* *

8. Ποῖα τὰ περιβάλλοντα ;

Καὶ τώρα ἂν θέλετε νὰ σᾶς πῶς τί θὰ ἔκανα ; πῶς θὰ ζοῦσα ; ποῖα θὰ ἦσαν τὰ περιβάλλοντα πού θὰ ἔπλαθα ; ἐκεῖνα πού θὰ ἔλλαζαν τὸ ρυθμὸ τοῦ κόσμου, ἀκούστε μιὰ ὠχρὰ μου περιγραφὴ.

Αὐτὰ πού θὰ σᾶς πῶ, ἴσως δὲν εἶναι οὔτε τὸ ἑκατοστὸ ἀπὸ ἐκεῖνα πού θὰ ἔκανα, μετὰ συμπαθήστε με γιὰτὶ τὰ ποιήματα τῆς ζωῆς δὲ λέγονται, ἔλατε σὰν θέλετε νὰ με βοηθήσετε νὰ τὰ ζήσουμε μαζί.

* *

8. Τὸ ὄνειρο.

«Μέσα σὲ ἀπέραντα περιβόλια κόσμοι παλαιοὶ καὶ κόσμοι καινούργοι θ' ἀνταμώνοντουσαν.

Τῶν τροπικῶν οἱ φυλλωσιές, τῆς Ὀλυμπίας ἡ δάφνη καὶ τῆς Ἀθήνας ἡ ἐλιά, θὰ βλάστταιναν ὁμάδι.

Ἐκεῖ καὶ τὰ λουλούδια τοῦ Σαρῆν καὶ τοῦ Ἐν-γαδὶ οἱ κλημα αἰεῖς.

Τὴ φύσιν ἀκόμα θεὸς νὰ ἀλλάζῃ καὶ φορεσιὰ θὰ τὴν ἐστόλιζα καὶ οὐργία, ὅπως ἐγὼ τὴ θέλω, ὅπως ἐγὼ τὴ βλέπω ντυμένη, τίς βραδιές πού περνῶντας τίς πυκνὲς δειροστοιχίαις στίχους μουρμουρίζω.

Χλόη θάβλεπε κόκκινη, κρίνους ὀλόμαυρους καὶ παπαροῦνες γαλάζιαι, δέντρα πού θάχουνε φωτιές γιὰ λούλουδον καὶ αἵματωμένα κλωνάρια.

Καὶ νὰ μέτα στῆς μουσικῆς τίς μυστικὲς λαμπράδες, χορεύουν πεντάμορφες κόρες γυμνοπόδες.

Ἄλλες ἔχουν κρίνους γιὰ φορέματα, ἄλλες ροδόφυλλα καὶ ἄλλες τὸ ἀγνότερο φόρεμα ἀπ' ὅσα εἶδε ὁ κόσμος, τῆς γύμνιας τὴ λαμπράδα.

Καὶ μέσ' ἀπὸ συντριβάνια τρέχει κρασί, καὶ μέσ' ἀπὸ συντριβάνια τρέχει αἷμα. Καὶ πίνουν οἱ κόρες μέσα στοὺς τρελλοὺς χορούς, καὶ δὲν ξέρουν αἷμα πίνουν ἢ κρασί, γιὰτὶ ἔχουν καὶ τὰ δύο τὸ ἴδιο χροῶμα.

Καὶ ὅσα πάθη εἶδε ὁ ἥλιος, ἢ τὰ ἔκουψε ἢ νυχτιὰ ἐκεῖ θ' ἀνταμωθοῖν.

Ἐκεῖ κ' οἱ ἄγριοι ἔρωτες καὶ οἱ ἡμέρες ἀγάπης.

Ἐδῶ φιλιὰ νὰ φυγκράζετε, κ' ἐκεῖ στριγκιές φωνές.

Καὶ μυρολόγια θεὸν ἀκούει καὶ βκχιτικὲς φωνές πολέμου θ' ἀγροικᾶς ἀντάρες.

Τοῦ νοῦ θὰ βλέπεις τ' ὄνειρο, τῆς κορμιστῆς λατᾶς, τοῦ μητροκτόνου τὴν Κόλκσι καὶ τὴν Ἐδὲμ τοῦ ποιητῆ. Ἄλλοι θὰ εἶναι μεθυσμένοι ἀπὸ αἷμα, ἄλλοι θὰ εἶναι μεθυσμένοι ἀπὸ κρασί.

Καὶ ὅταν ὁ ἥλιος τὰ μεσημέρα θὰ ξεφρντώσῃ στὶς πολιτείες, ἐγὼ στὰ λημέρια τὰ δικὰ μου, τὰ σκοτάδια θεὸν ν' ἀπλώσω, γιὰτὶ ἐρωτικὰ συναπκντήματα στὶς φυλλωσιές ἀπὸ κάτω θάχουν οἱ πεντάμορφες κ' οἱ λεβέντες τοῦ κόσμου τοῦ δικοῦ μου.

Κι' ὅταν τὰ μεσάνυχτα ὁ μαῦρος πέπλος τὴ γῆ σκεπάζῃ, μετὰ ἄλλους ἠλίους ἐγὼ θεὸς νὰ φωτίζω ὅσα ἢ νύχτα μου δημιούργησε, γιὰτὶ κρυφὰ δὲν πρέπει νὰ μένουν, γιὰτὶ πρέπει νὰ τρέξουν καὶ νὰ σαλπύσουν στὸν κόσμον τὴν λευτερίαν καὶ τὴν χιρὰ.

Γιὰτὶ ὁ Διόνυσος ἐδῶ τρέχει ὁ ἐλευθερωτὴς Θεός καὶ πίσω του Σειληνοὶ καὶ

Σάτυροι ακολουθοῦν καὶ ὀργιαστικά χορεύουν, ὁ μέγας Πάν ἀναστήθηκε, ζήτω ὁ μέγας Πάν.

Μπροστά μου θὰ ξηναῖδῶ ὅλα τὰ κύματα πού χύνονται καὶ ὅλες τίς μεγάλες τοῦ κόσμου τραγωδίες.

Ἐκεῖ θὰ περπατήσουν ἄλλη μιὰ φορὰ ἀναστημένες, οἱ μεγάλες πεθαμένες γυναῖκες. Ἡ Ἀντιγόνη, ἡ Ἰφιγένεια, ἡ Ἰουλιέττα, ἡ Μαργαρίτα, ἡ Ἴλδα, ἡ Σαλώμη καὶ ἡ Φαρμακωμένη. Ἐκεῖ θ' ἀνταμωθοῦν καὶ θὰ χορέψουν μακάβριο χορὸ οἱ ἐφ' ἑαυτὰ πρηνηπέσσοι, κόρες τοῦ μάγου Φλαμανδοῦ.

Καὶ οἱ οὐρανοὶ μου βροντοῦν καὶ ἀστράφτουν καὶ μοῦ φωτίζουν τίς πεθαμένες μὰ καὶ ἀθάνατες μορφές.

Καὶ νὰ περήφανη στέκει ἡ Ἀντιγόνη, τὰ κλάματα τῆς Ἰφιγένειας ἀντιλαλοῦν μεσ' τίς βροντές, ἡ Ἰουλιέττα ἐρωτικό ἔχει τὸ βλέμμα, ἀναστενάξει ἡ Μαργαρίτα, ζήτω φωνάζει ἡ Ἴλδα, μακρὰ πολὺ μακρὰ ξανκίγω τὸ δυνατὸ νὰ φτάνη, λάγνα πύρινα βλέμματα μοῦ ρίχνει ἡ Σαλώμη πού ἐξευτελίζουν τίς ἀστραπές, τὸ ἀντίθετο τραγοῦδι μοῦ λέει ἡ Φαρμακωμένη.

Τῆς Φλωρεντίας ἡ Πούλια κυλάει ἀργὰ, ἀργὰ, μεσ' στὰ σκοτάδια. Στὴ συντροφιά τους τώρα ξεχωρίζω ὀχτῶ γυναῖκες φαντάστηκες ποτὲ τὴν Κασσάντρα μαζί τους νὰ μιλάη;

Ἐκεῖ μαζί μὲ τίς παλιές μορφές καινούργιες θὲ ν' ἀνταμωθοῦν, ὅλες οἱ μορφές πού τ' ὄνειρό μου θὲ νὰ πλάσῃ.

Ὅλες οἱ ἀγέννητες καὶ ἀζῦπνητες ἐκεῖ θὰ δοῦνε τῆς μέρας τὸ φῶς, ὅλες ἐκεῖνες πού δὲν εἶδαμε ὡς τὰ τώρα ἐκεῖ θὲ ν' ἀνταμώσουμε, ἐκεῖ θὰ μᾶς ποῦνε λόγια καὶ νούργια.

Ἐδῶ μιὰ μεγάλη ἀνάστασι, κ' ἐκεῖ μιὰ μεγάλη δημιουργία.

Στὰ προπύλαια ἐνὸς μεγάλου ναοῦ ὁ Ἀπόλλωνας τὴ λύρα του θὰ κρούσῃ. καὶ γύρω του, ὡς ἀφάνταστα ἀδερφώματα, οἱ βάρβαρες κόρες χορεύουν μετὰ τίς Ἀθηναῖες παρθένες καὶ τώρα φτάνουν γυμνές μὲ ξέπλεχα μαλλιά γιὰ νὰ σύρουν τὸν καινούργιο τὸ χορὸ οἱ νιογέννητες Ἀθηναῖσσαι.

Οὐρά, εὐοῖ, εὐάν φωνάζει ὅλη ἡ συντροφιά καὶ ραίνουν μ' ἄνθη τίς νιοφερμένες πού λέν τραγοῦδια καθαρὰ σὰν τὸν ἀέρα τοῦ βουνοῦ, γλυκὰ σὰν τοῦ Ἰμμηττοῦ τὸ μέλι.

Ζήτω φωνάζουνε κι' αὐτές καὶ μ' ἀγριολούλουδα ποῦχουνε στὸν κόρφο τους κρυμμένα ἀντιραίνουνε τὴ συντροφιά γιὰ μιὰ στιγμή βλέπω τὴν Ἀρετοῦσα κρυφόλογα νὰ λήῃ στὴν Ἀντιγόνη.

Καὶ νὰ ὁ Διόνυσος τώρα περνᾷ μετὰ τὸ ἔρμα του, κ' ἐκεῖνες κ' οἱ ἄλλες κι' αὐτές σκύβουν καὶ προσκυνᾶνε.

Στῆς Ἀθήνας τὸν ἀέρα ξανακούγονται ξεφωνητὰ Διονυσιακοῦ μεθυσιοῦ καὶ τὸν ἀέρα τῆς γεμίζουν ὅλες οἱ χαρές, οἱ φρίκες καὶ οἱ ἀνατριχίλες, οἱ παλιές καὶ οἱ καινούργιες, ὅσες γε νήθηκν στὸν ὠραῖο ἥλιο ἀπὸ κάτω, κ' ἐκεῖνες πού εἶδαν τὸ φῶς στὶς συννεφιασμένες χῶρες.

Ὡ, καὶ τὸ μάγμαρο τώρα πέρνει ζωὴ καὶ τ' ἀγάλματα τῶν παλῶν Θεῶν χαμογελᾶνε.

Ἐνας προμηθεὺς μὲ τὸ δαυλὸ στὸ χέρι φαντάζει καὶ μ' ὅλη τὴ φλόγα του

ἀντικρίσῃ, μεσ' ἀπὸ 'να σύννεφο πετάγεται νέος καὶ ὠραῖος ἕνας Φάουστ γιὰ νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ.

Ὁ Διγενῆς Ἀκρίτας ἄς ἔρθει νὰ πρὸχθοῦμε στὸ λιθάρη, φωνάζει ὁ Ἀχιλλεύς.

**

9. Ποῦ εἶναι ἡ ζωὴ;

Θὰ μὲ ρωτήσετε ποῦ εἶναι ἡ ζωὴ σ' ὅλα αὐτὰ, ποῦ εἶναι ἡ Ἀλήθεια.

Μὰ τὰ ψεύτικα αὐτὰ περιβάλλοντα εἶναι γιὰ τὸν ποιητὴ καὶ γιὰ κείνους πού συγκινεῖ ἀλήθεια, ἐνῶ τὰ ἄλλα τῆς ζωῆς τὰ ταπεινὰ καὶ τὰ συνηθισμένα εἶναι ψεύτικα, ὡς πού μιὰ μέρα ὁ μῦθος θὰ γίῃ ἀλήθεια καὶ ἡ ὁμορφὴ ψευτιά ζωὴ. Μὰ ἐγὼ ὁ Ποιητὴς τῆς ζωῆς θὰ ζήσω ἀπὸ τώρα θὰ πλάσω ἕνα τέτοιο περιβάλλον γιὰ νὰ προετοιμάσω ἐκεῖνο πού θὰ θῆ μετὰ καιρὸ, τὸ ἀληθινὸ, τὸ ψεύτικο, ὅπως θέλετε πέστε το, τὸ πραγματικὸ τέλος πάντων.

Τοῦτο τὸ σημερινὸ παραδέχομαι πὼς ἂν καὶ ἀληθινὸ γιὰ μένα, θὰ εἶναι πάντα φανταστικὸ, καὶ γι' αὐτὸ σὰς εἶπα πὼς θὰ γίνω ὁ ποιητὴς τῆς ζωῆς καὶ ὄχι ὁ ἄνθρωπος, γιὰτὶ τότε, ἅμα ὁ κόσμος τρέξῃ στὴν πηγὴ τῆς Ὁμορφίας, Τέχνης καὶ ζωῆς θὰ ἔχουν τὴν αὐτὴ σημασία, ὅπως Τεχνίτης καὶ ἄνθρωπος θὰ εἶναι ἡ ἴδιε λέξις.

**

10. Καινούργια θρησκεία.

Μὰ θέλω νὰ γίνω ὁ Ποιητὴς τῆς ζωῆς γιὰ νὰ διακλήσω στὸν κόσμο μιὰ καινούργια θρησκεία, τὴ θρησκεία τῆς ζωῆς καὶ τῆς χαρᾶς. Γιὰ ν' ἀγαπήσῃ μιὰ μέρα ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτοῦ καὶ νὰ ζητήσῃ τὰ χαμένα του δικαιώματα, νὰ δῇ μιὰ μέρα φανερὰ πὼς ἡ ζωὴ εἶναι Τέχνη, πὼς κάθε ἄνθρωπος εἶναι Ποιητὴς, Πλάστης, Θεός.

Καὶ νὰ Ναὺς τῆς καινούργιας αὐτῆς θρησκείας τὸ Θέατρο, ὄχι βέβαια τὸ σημερινὸ, μὰ τὸ αὐριανὸ τὸ καινούργιο, γιὰτὶ τί ἄλλο εἶναι τῆς Τέχνης τὸ ζωντανεμα. ἡ Ποίησις στὴ ζωὴ, ὅλα ὅσα ἕως τώρα εἶπα καὶ ὠνειρεύτηκα παρὰ Θέατρο;

Τί ἄλλο εἶναι τὸ φανταστικὸ περιβάλλον πού θὰ προετοιμάτῃ τὸ πραγματικὸ; Οἱ θεαταὶ θὰ ζοῦνε μαζί μὲ τοὺς ἠθοποιούς στὰ ποιήματα.

**

11. Θέατρο.

Μὰ βλέπετε πὼς τώρα ὁ ποιητὴς τῆς ζωῆς βρίσκεται κλεισμένος σὲ τέσσαρες τοίχους καὶ μιὰ σκηνίδα καὶ θὰ κλείνετε μὲ χαιρεκκλήκα τὸ μάτι.

Όχι όμως, όταν λέω καινούργιο θέατρο, δεν εννοῶ τὸ κτίριο, ὃ αὐτὸ εἶναι τόσο εὐκόλο νὰ γίνη, τὸ φτιάχνεις καὶ τὸ καυχώ εἰς ἔπειτα.

Ὅταν λέω καινούργιο θέατρο ἐννοῶ νὰ ἀλλάξουν ἕως διόλου οἱ συνθήκες τοῦ σημερινοῦ θεάτρου.

Δὲν εἶναι ὁ Ναὸς τῆς καινούργιας θρησκείας περιορισμένος σὲ τέσσερες τοίχους· θὰ εἶναι ἰπέραντες μὲ θόλο τὰ οὐράνια, ὅπου καὶ ἂν στεγασθῆ, σ' ὅποια γενεὰ καὶ ἂν λειτουργήσῃ ἀπὸ ἀνάγκης ἄνθρωπινες.

Θὰ ἔχῃ καὶ ὁ Ναὸς αὐτὸς ἱερεῖς καὶ ἱέρειες. Ποιῆς θὰ φανῶνε γιὰ Ἀντιγόνας, Ἰουλιέττες καὶ γιὰ τίς ἄλλες νιόπλαστες μορφές; Πέσιες τες θεατρίνες, οἱ λέξεις δὲν ἀλλάζουν τὰ πράγματα, φτάνει ὅτι δὲ θὰ πληρώνονται γιὰ νὰ ἀγκυρεύονται νὰ τέρπουν τὸς ἀφελεῖς νυκοκυραίους, μὰ θὰ πληρώνονται γιὰ νὰ ζῶνε τὴν ὁμορφὴν πνευματικὴν ζωὴν, γιὰ νὰ χαίρουνται αὐτὲς εἰς ἴδιες καὶ ἀντὶ ὁ κόσμος νὰ διασκεδάζῃ μ' αὐτὲς, αὐτὲς θὰ διασκεδάζουν εἰς βάρους τοῦ κόσμου.

Ἀργότερα ἴσως δημοσιεύσω σὲ συνέχειαι ὡς εἶδος προλόγου τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ μελέτη: «Τὸ σημερινὸ καὶ αὐριανὸ θέατρο».

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΧΟΡΝ

Η ΠΕΙΝΑ

(Μυθιστόρημα τοῦ Νορβηγικοῦ συγγραφέως ΚΝΟΥΤ ΧΑΜΣΟΥΝ)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ 3ου τεύχους).

Τοῦ εἶπα ὅσα ψέματα ἔτυχε νὰ μοῦ ἔλθουν εἰς τὸν νοῦν :

— Λέγουν, εἶπα, ὅτι ὁ Χαπολάτι ὑπῆρξεν ἐπὶ ἔτη πολλὰ ὑπουργὸς εἰς τὴν Περσίαν. Ἐέρατε τί θὰ πῆ ὑπουργὸς εἰς τὴν Περσίαν. Κάτι περισσότερον ἀπὸ ὅτι εἶναι ὁ βασιλεὺς ἐδῶ, σουλτάνος σχεδόν. . . Ἐέρατε τί θὰ πῆ σουλτάνος; Ὁ Χαπολάτι δὲν ἐστενοχωρήθη ποτέ του. Σὰς ὠμίλησα γιὰ τὴν Ἰλαχιαλή, μίαν πριγκήπισσαν, μίαν μάγισσαν ποῦ εἶχε τριακόσιες σκλάβες καὶ ποῦ ἐπλάγιαζεν ἐπάνω σ' ἕνα κρεβάτι ἀπὸ κίτρινα ρόδα· ἦτον τὸ ὠραιότερο πλάσμα ποῦ εἶχα ποτέ μου ἰδῆ, ὅχι, μὰ τὸν θεόν, δὲν εἶχα ἰδῆ ποτέ μου τόσο ὠραία γυναῖκα!

— «Εἶναι ἀλήθεια τόσο ὠραία;» θὰ ἐπίστευε κανεὶς κυτὰζων τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ γέροντος ὅτι καὶ ἄλλο ἐσκέπτετο· ἔβλεπε καταγῆς.

Ὁραία; Ἦτον θελκτικὴ, ἦτον ἐγκληματατικὴ ὠραία. Ματόκλαδα μεταξένια, μπράτσα... Ἦνα μόνον βλέμμα τῆς ἐγοήτευε σὰν φίλημα καὶ ὅταν μεκαλοῦσε ἢ φωνή τῆς με διαπερνοῦσε σὰν μεθυστικὸ ποτὸν ἕως εἰς τὸ φωσφόρον τῆς ψυχῆς μου. . . Γιατί νὰ μὴν εἶναι τόσο ὠραία; Τί, ἐφαντάζετο τάχα ὁ γέ-

ρος πῶς ἢ νέα αὐτὴ ἐκρατοῦσε τὰ βιβλία κανενὸς ἐμπόρου; Ἦτον ἀπλῶς ἐν θαῦμα τοῦ οὐρανοῦ; καί, ἤμποροῦσε νὰ τὸ πῆ κανεὶς, ἕνα θαῦμα, ἕνα δράμα.

«Ἔτσι, ἔτσι λοιπόν!» εἶπεν ὁ ἀγαθὸς γέρον. Ἡ γαλήνη τοῦ μ' ἐστενοχωροῦσε. Ὁ θόρυβος τῆς φωνῆς τοῦ μὲξερέθιζε· εἶχα φθάσει εἰς τὸ σημεῖον νὰ μιῶ στα σοβαρά. Τὰ κλεμμένα δοκουμένα! ἢ διεθνῆς συνθήκη! δὲν τὰ ἐσκεπτόμουν πλέον. Τὸ μικρὸ πακέτο εὐρίσκετο ἐκεῖ δὲ μεταξὺ μας καὶ δὲν εἶχα πιά τὴν μικροτέραν περιέργειαν νὰ τὸ ἐρευνήσω, νὰ ἰδῶ τί περιεῖχε. Εἶχα ὄλος ἀφοσιωθῆ εἰς τὰς ἱστορίας μου, τὸ αἷμα μου ἀνέβαινε εἰς τὸ κεφάλι, κέφωναζα τὰς φαντασιοπληξίας μου χωρὶς καμμίαν ἐπιφύλαξιν.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν, ὁ γέρον ἐφάνη ὡς νὰ θέλῃ νὰ φύγῃ. Ἐσηκώθη καὶ διὰ νὰ μὴ φύγῃ χωρὶς νὰ πῆ τίποτε ἐπρόσθεσε :

— «Θὰ εἶναι πολὺ πλούσιος αὐτὸς ὁ Χαπολάτι; Τί λοιπόν αὐτὸς ὁ στραβούλιακας, αὐτὸς ὁ κακορρίζικος γέρον ἐτολμοῦσε νὰ παίξῃ μὲ τὸ παράξενον αὐτὸ ὄνομα τῆς ἐφευρέσεώς μου, τὸ ἐπανελάμβανεν ὡσὰν νὰ ἦτο συνηθισμένον ὄνομα, ποῦ θὰ ἤμποροῦσε κανεὶς νὰ διαβάσῃ εἰς τὴν πόλιν, εἰς καμμίαν ἐπιγραφὴν παντοπωλείου; Ἐπρόφερεν ὅλα τὰ γράμματα χωρὶς νὰ λησμονῆ κανένα· τὸ ὄνομα αὐτὸ ἦτο ριζωμένο μέσα εἰς τὸ μυαλό του. Εἶχα φουρκισθῆ ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον τίποτε δὲν ἤμποροῦσε νὰ στενοχωρήσῃ καὶ τοῦ ὁποῖου τίποτε δὲν ἤμποροῦσε νὰ κλονίσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην.

— Δὲν γνωρίζω τίποτε, ἀπεκρίθην, δὲν γνωρίζω ἀπολύτως τίποτε. Ἐξ ἄλλου, ὁ φίλος, ἐπιτρέψατέ μου νὰ σὰς πῶς ἀπαξ διὰ παντὸς ὅτι ὀνομάζεται Ἰωάννης Ἄρεντ—Χαπολάτι· σὰς εἶχα πῆ τὰ ἀρχικά του καὶ ὠφείλατε νὰ μαντεύσετε.

— Ἰωάννης Ἄρεντ—Χαπολάτι, ἐπανελάβεν ὁ ἄνθρωπος, κάπως ξαφνισμένος ἀπὸ τὸ ἀπότομον τῆς ἀπαντήσεώς μου.

Αἰσθανόμενον λύσσαν.

— Ἐγνωρίσατε τὴν γυναῖκα του; τοῦ εἶπα. Ὁχι; Δὲν σὰς φαίνεται ὅτι εἶναι λιγάκι δυνατὴ;

— Ναι, ναι πῶς ὄχι. Δὲν ἔλεγε τὸ ἐναντίον.

Ὁ γέρον μού ἀπεκρίνετο μὲ ἡρεμίαν καὶ γλυκύτητα· ἐζητοῦσε τὰς λέξεις του μίαν πρὸς μίαν, ὡς νὰ ἐφοβεῖτο μήπως εἶπῃ καμμίαν ἀνοησίαν καὶ μὲ ἐξερεθίσῃ.

Ἦμουν ἔξω φρενῶν ἤρχισα νὰ φωνάζω :

— Κύριε, εἰσθε καταχθόνιος, φαντάζεσθε ὅτι ἐκεῖνα ποῦ σὰς λέγω εἶν' ἐντελῶς ψέματα. Δὲν πιστεύετε ἀπολύτως ὅτι ὑπάρχει ἄνθρωπος ὀνόματι Χαπολάτι, δὲν εἶν' ἔτσι; Τί ἀναιδέια καὶ τί κακεντρέχεια γιὰ ἕνα γέρον ἀνθρώπων! Διάβολε! Πιστεύετε ἴσως ἀκόμη ὅτι εἶμαι κανένας θεόφτωχος καὶ ὅτι θὰ ἐστενοχωρούμην πολὺ ἂν ἐπρόκειτο νὰ βγάλω ἀπὸ τὴν τσέπη μου ἕνα κουτί μὲ σιγαρέττα; Δὲν εἶμαι συνηθισμένος σ' αὐτὰ τὰ καμώματα, σὰς διαβεβαιῶ ὅτι δὲν θὰ τάνεχθῶ ἐκ μέρους σας, οὔτε ἐκ μέρους ὁποιοῦδήποτε ἄλλου. Μάθετέ το καλά!

Ὁ γέρον ἐσηκώθη. Δὲν ἐτολμοῦσε νὰ κάμῃ βῆμα, ἀπέμενε ὀρθιος, ἐμβρόντητος, μὲ τὸ στόμα ἀνοικτό. Ὅταν ἐτελείωσα, ἐπῆρε ζωηρὰ τὸ πακέτο του καὶ ἀνεχώρησε, βαδίζων τόσο γλιγώρα, ὅσο τοῦ ἐπέτρεπαν τὰ γεροντικά του πόδια.

Ἐπαρτηροῦσα τὴν βράχην του, ἢ ὅποια ἐξηφανίζετο ὀλίγ' ὀλίγο καὶ ἢ ὅποια

μέσα εις τὴν ἀνηφορικὴν δεινδροστοιχίαν ἐφαίνετο ὡς νὰ καμπουριάζῃ ἐλοένα περισσότερο. Χωρὶς νὰ ξέρω γιατί, ἐφανταζόμουν ὅτι δὲν εἶχα ἴδῃ ποτέ μου βράχην τόσο ἀποτροπαίαν, πῶς κατεργάρικην ἀπ' αὐτὴν καὶ δὲν ἐμετανοοῦσα καθόλου ὅτι τὸν ἔλουσα πρὶν φύγῃ.

Ὁ ἥλιος ἐκατέβαινε εἰς τὸν ὄριζοντα· εἰς τὰ δένδρα ἐλόγουρά μου ἠκούοντο οἱ ἐλαφροὶ ψίθυροι ποῦ προμηνύουν τὸ τέλος τῆς ἡμέρας. Οἱ παραμάννες, ποῦ ἦσαν καθισμένες ὅλες μαζί πλησίον τοῦ περιπτέρου τῆς βασιλίσσης, ἐσηκώθησαν κέφυγαν σπρώχνουσαι τὰ ἀμαξάκια τῶν μικρῶν τους. Ὁ ἐρεθισμὸς μου ἐλοένα ἠλαττώνετο. Ἀπέμενα μίαν στιγμὴν χωρὶς νὰ στοχάζωμαι τίποτε. Ἐνύσταζα. Δὲν ἐστενοχωροῦμην πλέον ἀπὸ τὴν μεγάλην ποσότητα ψωμιοῦ ποῦ εἶχα φάγει τὸ πρωῦ. Αἰσθανόμουν τὸν ἑαυτὸν μου πολὺ καλὰ ἀκκουμποῦσα στὸν πάγκον τὴν πλάτην μου, ἔκλεισα τὰ μάτια καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπεκοιμήθην.

Εἶχ' ἀποκοιμηθῆ ὅταν ἕνας ἀστυφύλαξ ἔδαλε τὸ χέρι του στὸν ὦμον μου καὶ μοῦ εἶχε :

— Δὲν κάνει νὰ κοιμηθῆτε ἐδῶ.

— Ἐχετε δίκιο. Κέσηκώθηκα.

Ὅταν ὁ φρουρὸς ἀπεμακρύνθη, ἄρχισα νὰ συλλογίζωμαι τὴν τρομερὰν θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρισκόμουν, ἔπρεπε νὰ κάμω κάτι, ἔπρεπε νὰ ζητήσω ! Εἶχα τρέξει πολὺ, εἶχα ζητήσῃ, ἀλλ' αἱ συστάσεις ποῦ παρουσίαζα ἦσαν ἀπῶς παλαιαὶ καὶ προήρχοντο ἀπὸ πρόσωπα ὅχι πάρα πολὺ γνωστά. Ἄλλως τε αἱ συχναὶ ἀτυχίαι μου κατὰ τὸ θέρος μὲ εἶχαν ἀπογοητεύσει.

Ἐπῆρα τὸ μολύδι μου καὶ χαρτί καὶ ἐπάνω εἰς ὅλας τὰς γωνίας ἔγραψα μηχανικῶς 1848, χωρὶς νὰ βλέπω κὰν τί γράφω. ὦ ! ἂν καμμία σκέψις πρὸς στιγμὴν μοῦ ἤρχετο, ἂν ἄρχιζε νὰ μουγκρίζῃ μέσα στὸ μυαλό μου, ἂν μοῦ ἤρχοντο τὰ λόγια ! Αὐτὸ μοῦ εἶχε συμβῆ ἄλλοτε. Εἶχα στιγμάς, κατὰ τὰς ὁποίας ἠδυνήθην χωρὶς καμμίαν προσπάθειαν νὰ γράψω ἕνα μεγάλο ἄρθρον.

Ἦμουν πάντοτε καθισμένος στὸν πάγκον μου γράφων ἀπειρες φορές, γράφων τὴν χρονολογίαν αὐτὴν κατὰ μήκος, κατὰ πλάτος, ἀνάποδα, καθ' ὅλους τοὺς τρόπους, περιμένων νὰ μοῦ ἔλθῃ καμμία ἰδέα ποῦ νὰ μπορῶ νὰ χρησιμοποιήσω. Ἐνα σμῆνος ἀορίστων σκέψεων ἐστριφογύριζαν εἰς τὴν κεφαλὴν μου, ἡ ἡμέρα ἀπέθνησκε, τὸ αἶσθημα τοῦ τέλους αὐτοῦ τῆς ἡμέρας μὲ καθίστα μελαγχολικόν.

Τὸ φθινόπωρον εἶχεν ἔλθει καὶ ἤρχιζεν ἤδη νὰποκαρῶνῃ τὸ πᾶν· τὰ ἔντομα ἐσύροντο ἀγωνιωδῶς· εἶχαν αἰσθανθῆ τὰς πρώτας προσβολὰς· ψηλὰ εἰς τὰ δένδρα, κάτω ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἄκουε κανεὶς θορύβους ζωῆς, ζωῆς ἡ ὁποία ἐπάλευεν, ἡ ὁποία ἐπάσχιζε νὰ μὴν ἀποθάνῃ. Ὅλα τὰ ὄντα ἐπροσπαθοῦσαν νὰ κινηθοῦν ὡσὰν διὰ τελευταίαν φορὰν. Κάθε λουλουδί ἐφερε φανερὰ τὰ ἔχνη τῆς ἐπιδράσεως τοῦ πρώτου φύχους, ξηρὰ ξέθωρα τὰ χόρτα ὀρθώνοντο πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ τὰ πεθαμένα φύλλα ἔπεφταν σφουρίζοντα κατὰ γῆς καὶ ὁ θόρυβός των ὁμοίαζε πρὸς τὸν ἦχον ποῦ κάμνει ὁ μεταξοσκώληξ περιπατῶν. Ἦτο φθινόπωρον, τὸ καρναβάλι τῆς φθαρτῆς ζωῆς. Τὰ τριαντάφυλλα εἶχαν ὑποστῆ τὸ πρῶτον κτύπημα· μίαν γραμμὴν ὠχρὰ, φρικτὸν σύμπτωμα ἐξαντλήσεως, ἐνεφανίζετο ὑπεράνω τοῦ ἐρυθροῦ, ὑπεράνω τοῦ ὀραίου αἱματοκοκκίνου χρώματος.

Καὶ μοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἐγὼ ἐπρόκειτο νὰ πέσω, καταληφθεὶς ἀπὸ τὴν φθοράν,

ἡ ὁποία ἀπειλοῦσε τὸ ἀποκοιμημένον αὐτὸ σύμπαν. Ἐσηκώθηκα, ὠθούμενος ἀπὸ ἕναν ἀλλόκοτον φόβον. Ἐκαμα μερικὰ βίαια βήματα. Ἐκτύπησα μὲ τὴν πτέρναν.

— Ὅχι ! Ἐκραύγαζα μὲ τοὺς γρόνθους συνεσφιγμένους, πρέπει νὰ τελειώσῃ αὐτὴ ἡ ἱστορία. Ἐξανακάθισα, ἐξαναπῆρα τὸ μολύδι μου . . . Ἦθελα ὀπωσδήποτε νὰ τελειώσω τὸ ἄρθρον μου. Εἶναι ἀνωφελὲς νὰποθαρρύνεται κανεὶς ὅταν δὲν ἔχει πληρωμένο τὸ νοῦν του.

Σιγὰ, πολὺ σιγὰ αἱ σκέψεις μου συνεκεντρώθησαν. Σταθμίζων αὐτὰς προσεκτικὰ ἔκαμα ἕνα εἶδος εἰσαγωγῆς. Αἱ σελίδες αὐταὶ τῆς εἰσαγωγῆς ἠμποροῦσαν νὰ χρησιμεύσουν ὡς ἀρχὴ εἰς κάποιον ἔργον, εἰς καμμίαν περιγραφὴν ταξιδιοῦ, εἰς κανένα πολιτικὸν ἄρθρον, ἢ εἰς ὅτιδήποτε. Ἦτον μίαν πάρα πολὺ καλὴ εἰσαγωγὴ χρήσιμη γιὰ ὅτιδήποτε γράψιμον.

Ἄρχισα νὰ σκέπτομαι ἤδη περὶ θέματος πραγματείας, ἕνα ζήτημα, τὸ ὁποῖον θὰ ἐκαταπιανόμουν. Δὲν ἠμποροῦσα νὰ εἴρω τίποτε.

Μέσα εἰς τὰς ἀνωφελεῖς μου αὐτὰς προσπάθειας, αἱ σκέψεις μου ἄρχισαν νὰ μεπερδεύονται. Ὁ ἐγκέφαλος δὲν ἤθελε νὰ ξεκινήσῃ, τὸ κεφάλι ἦτον ἀδειανόν, ἀδειανόν τὸ αἰσθανόμουν ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους μου, ἐλαφρὸν ὡς νὰ μὴν περιεῖχε τίποτε μέσα του. Καὶ δὲν ἦτο μόνον ἡ κεφαλὴ μου, τὴν ὁποίαν αἰσθανόμην ἀδειανήν, ἀλλὰ ὀλόκληρον τὸ σῶμα μου, μοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἦμουν ἀδειος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

«Κύριε, θεὲ μου καὶ πατέρα μου !» ἐφώναζα μέσα εἰς τὴν λύπην μου, κέπα-νελάμβανα τὴν κραυγὴν αὐτὴν πολλὰς φορές.

Ὁ ἄνεμος ἔσειε τὰ φύλλα, ὄλο καὶ βιαιότερα. Θύελλα ἐπρομηνύετο. Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἐπαρτηροῦσα τὸ χαρτί μου μὲ μάτι ἀπελπισμένον, κατόπιν τὸ ἐξαναδίπλωνα σιγὰ—σιγὰ. Ἄρχιζε ψύχρα καὶ γιλέκο πλέον δὲν εἶχα· ἐκούμπωσα τὸ σακκάκι ἕως τὸν λαιμὸν κέβαλα τὰ χέρια μου στὶς τσέπες. Ἀκολούθως ἐσηκώθηκα κέφυγα.

Ἄν ἐπιτύχαινα αὐτὴν τὴν φορὰν, μόνον αὐτὴν τὴν φορὰν ! Κατ' ἐπανάληψιν ἤδη ἡ σπιτονοικοκυρὰ μου μὲ εἶχεν ἐρωτήσῃ μὲ τὸ βλέμμα, καὶ ἐδέησε νὰ περᾶσω γλιγῶρα, χαμημῶνων τὴν κεφαλὴν, ἀφοῦ προηγουμένως τὴν ἐχαιρέτησα στενοχωρημένος. Ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐπαναληφθῆ τὸ ἴδιο. Τὴν πρώτην φορὰν ποῦ θὰ ἐσυναντοῦσα τὰ μάτια τῆς, θάφινα τὸ δωμάτιόν μου.

Εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ πάγκου εἶδα τὸν γηραιὸν νάνον, τὸν ὁποῖον ἡ μανία μου εἶχε κάμει νὰ φύγῃ προτροπάδην. Ἦ μυστηριώδης ἐφημερὶς ἦτον ἀνοιχτὴ εἰς τὸ πλάγι τοῦ ἐπάνω σῆναν πάγκον, ἦτο γεμάτη ἀπὸ διάφορα τρόφιμα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὁ γέρος ἔπερνε κέτρωγε. Κατ' ἀρχὰς ἐστοχάσθηκα νὰ τὸν πλησιάσω καὶ νὰ τοῦ ζητήσω συγγνώμην, ἀλλ' ἐκεῖνα ποῦ ἔτρωγε μέκράτησαν εἰς ἀπόστασιν· τὰ γηρασμένα δάκτυλά του ἔμοιαζαν μὲ δέκα νύχια ἀρπακτικῶν ὀρνέων χωμένα μέσα στὰ σαλτσισότα, τὸ θέαμα αὐτὸ μοῦ ἐπροξένησεν ἀηδίαν, κέπερασα χωρὶς νὰ τοῦ πῶ τίποτε. Δὲν μὲ ἀνεγνώρισε, ἂν καὶ τὰ μάτια του ἦσαν καρφωμένα ἐπάνω μου ἀλλ' ἡ ὄψις του δὲν ἠλλαξεν ἔκφρασιν.

Κέξηκολούθησα τὸν δρόμον μου.

(Συνέχεια)

(Μετάφρασις Σ. Ρ.)

KNOYT XAMSOYN

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΕΙΡΗΝΙΚΟ

Μελάγχολος, μα ήσύχασες ἀπὸ τὰ πάντα πλέον
ἀπ' τῆ βοερῆ τὴν ἄσοφῃ ζωῇ τῶν ἀνθρωπίσκων
στὴν πόλιν, ἀπὸ τοὺς καπνοὺς καὶ τὶς φωνὲς τῶν ὄχλων
ἀπὸ τὰ μεθοκόπια τοὺς τὰ πονηρά.

Στὸ σπίτι σου τὸ φτωχικὸν ἢ ἀδερφή σου ξέρει
Νὰ κάμνη σε νὰ ξεστοχῆς τὰ πάντα κ' ἢ μητέρα
ξέρει μὲ τὴν ἀγάπῃ τῆς τῆ γλύκα νὰ σοῦ στάξῃ
μέσ' στὴν ἀγλύκαντῃ καρδιά.

Καὶ γύρω ἀπὸ τὸ φτωχικὸ σπιτάκι σου τὰ δένδρα
καὶ τὰ πουλιά τὰ ἔαρινά, τ' ἀδρὰ τοῦ κάμπου μῦρα
δίνουνε τῆς ἀλησμονιάς τὸ εἰρηνικὸ μεθύσι,
δένδρα καὶ μῦρα καὶ πουλιά.

Μελάγχολος καὶ εἰρηνικός. Εἰς τῶναιρό σου ξέρεις
νὰ σμίγῃς τῆ βαθύτατῃ τῶν κάμπων ἠρεμία
ξέρεις νὰρμόζῃς στὸ σιγὸ παράπονο τοῦ γιῶνῃ
κάποια τραγούδια εἰρηνικά.

29 Μαρτίου 1909.

Ο Δ Υ Ν Η

Πάντα μέσ' τὴν ἑσπερινῇ μοναχικῇ γαλήνῃ
ποῦ τῶν βατράχων ἢ φωνῇ τὸν ἄτρεμον ἐδόνει
ἀντίλαλον, ἐπήγαινε κέλεα μιὰ τέτοια ὀδύνη
πῶς ἠμπορεῖ μιὰ ἀδύναμη καρδιά νὰ τῆ σηκώνῃ ;

Κενόμιζα ὁ ἐνδόμυχος ὁ πόνος μου νάπλώνῃ
τὴν ταραχὴν ὀλόγυρα στὴν ἔαρινὴν εἰρήνῃ
ὡς τὸ στερέωμα φθάνοντας στὴν πράσινῃ Σελήνῃ
ποῦ μοναχὰ τῶν βατραχῶν ἢ φωνῇ τὸν ἀέρα ἐδόνει.

Καὶ τώρα ἀκόμη μοναχός, ὅταν γυρνῶ στὸ σπίτι
στὶς ἀνοιξιὰτικες βραδιὲς καὶ τῆ γλαυκῇ γαλήνῃ,
τὸ μονοπάτι πέρνοντας στοῦ Κηφισσοῦ τὴν κοίτη
δίπλα, μὲ τὴν ἀνάμνησι τὴν ἐδική σου, μπαίνει
μέσ' στὴν ψυχῇ μου ἢ τρικυμία ἢ ἄλλοτινῇ καὶ μένει
ἢ ἀβάσταχτῃ γιὰ μιὰ καρδιά τρανῇ, ὦ ἀγάπῃ, ὀδύνη.

30 Μαρτίου 1909.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΚΑΜΠΑΝΗΣ

W. B. YEATS

Ο ΣΟΥΛΛΙΒΑΝ ΡΟΥΑ ΣΤΗΝ ΜΑΡΙΑ ΛΟΒΕΛ

“Όταν σὲ σφίγγουν τὰ χέρια μου, ἀκουμπῶ
τὴν καρδιά μου στὴν ὠραιότη
ποῦ ἀπὸ πολλοὺς καιροὺς χάθημε ἀπ' τὸν κόσμον :
Οἱ βαρεῖες ἀπὸ στολίδια κορόνες, ποῦ κάπιοι ρηγάδες ἔρριξαν
σὲ βάλτους σκοτεινοὺς, ὅταν τ' ἀσκέρια τοὺς ἔφευγαν.
Τὰ παραμῦθια τῆς ἀγάπης σκεδιασμένα μὲ μεταξοκλωστὲς
ἀπ' ὄνειροπλανεμένες κυράδες, σὲ στόφρες
μὲ τὶς ὁποῖες πάχυνε τὸ ἔξολθρευτικὸ σκουλήκι.
Τὰ ρόδα, ποῦ στοὺς παλιούς καιροὺς,
ἐπλεχταν ἢ κυράδες μὲ τὰ μαλλιά τους
πρὶν πνίξουν τὶς ματιὲς τῶν καλῶν τους
σὲ θαμπόφωτο ποῦ ἀναταράζουν κρυφὸν ἀναστεναγμόν.
Τὰ κρῖνα πῶφερναν οἱ κυράδες κρύα ἀπ' τὴν δροσάν
στὸ μακρὸς διαδρόμων ἱερῶν,
ὅπου ἀνυψώνεται ἓνα λιβάνισμα τόσο ὑπνοφόρο
ποῦ μόνα τὰ μάτια τοῦ Θεοῦ δὲν θάκλιναν σ' αὐτό.
Γιατὶ αὐτὸ τὸ σκοτειδιασμένο μέτωπο κ' αὐτὸ τὸ ἀποκαρωμένο χέρι
ἔρχονται ἀπὸ μία χώρα βαρύτερη ἀπ' ὄνειρα,
ἀπὸ καιροὺς βαρύτερους ἀπ' ὄνειρα, ἀπ' τοὺς τορινοὺς.
Κι' ὅταν μέσ' στὰ φιλιὰ σου ἀναστενάξῃς,
καὶ τῆ χλωμῇ Ὁμορφιὰ ἀκούω τῆ ἀναστενάξῃ
λογιάζοντας στὶς ὥρες ποῦ ὅλα θαναθαθοῦν σὰν τῆ δροσιά,
ὡς ὅτου τίποτα δὲν θ' ἀπομείνῃ, παρὰ θρόνοι σὲ θρόνους
ἀγγέλων, ποῦ καθέννας τοὺς μοναχικὸς θὰ μελετᾷ,
μ' ἓνα σπαθὶ ἀπιθωμένο ἀνάμεσ' ἀπ' τὰ σιδερένια γόνατά του,
τὰ πιδ κρύφια τῆς μυστήρια.—

ΜΙΜΗΣ ΛΥΜΠΕΡΑΚΗΣ

ΟΜΙΛΙΑΙ «ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ»,

Ἡ τετάρτη ὁμιλία «τοῦ Πανός» ἀφιερῶθη εἰς τὴν νεοελληνικὴν λυρικὴν ποίησιν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Σολωμοῦ μέχρι τοῦ Βαλαωρίτη. Ἡ ὁμιλία αὕτη τοῦ κ. Ἀρίστου Καμπάνη θὰ δημοσιευθῆ εἰς τὸν Πᾶνα.

Ἡ πέμπτη ὁμιλία «τοῦ Πανός» τοῦ κ. Ἀγγέλου Σικελιανοῦ ἀφιερῶθη εἰς τὸν Ὀμηρικὸν Ὀδυσσεῆ. Ὁ ποιητὴς τοῦ «Ἀλαφροχαιώτου» εὗρηκεν εἰς τὸν Ὀμηρικὸν ἥρωα αὐτὴν τὴν ἐνσάρκωσιν τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ιδεώδους.

Ὁ ὁμιλητὴς παρηκολούθησε τὴν μορφήν τοῦ ἥρωος διὰ μέσου τῶν μεταμορφώσεων, τὰς ὁποίας υπέστη αὐτὴ εἰς τὰς διαφόρους ποιητικὰς δημιουργίας. Μόνον ὁ Σοφοκλῆς εἰς τὸν Αἴαντα καὶ ὁ Δάντης ἠμπόρεσαν νάντιληφθῶν τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς τοῦ πολυτρόπου Ἰθακησίου, τὸν ὅποιον ἀνυμνεῖ τὸ ὑψηλότερον ἑλληνικὸν ποίημα, ἴσως δὲ τὸ ὑψηλότερον ἀνθρώπινον ποίημα.

Ἡ ἕκτη — καὶ τελευταία τῆς σειρᾶς — ὁμιλία ποῦ ἔκαμεν ὁ διευθυντὴς «τοῦ Πανός» περιστράφη εἰς τὴν ἀρχαίαν τραγωδίαν. Καὶ ἡ ὁμιλία τοῦ κ. Καμπάνη θὰ δημοσιευθῆ εἰς τὸν Πᾶνα.

Τραγοῦδία τοῦ Ἀπρίλη ὑπὸ Ῥήγα Γκόλφη. — Ὁ νέος ποιητὴς φαίνεται μαθητὴς τοῦ κ. Παλαμᾶ κληρονομήσας ἀπὸ τὸν διδάσκαλον τὸν ἰσχυρὸν ρουμειωτικὸν στίχον. Κάποια ὑπερβολαὶ γλωσσικαὶ του εἶναι ἀναγκαῖα ἐπακολουθήματα τοῦ γλωσσικοῦ συστήματος, τὸ ὅποιον πρεσβεῖται ποιητῆς. Κάποια δροσιά ἀγροικὴ διαπνέει αὐτοῦς τοὺς στίχους. Ἴσως θὰ ἦτον ἀναγκαῖα κάποια ἀδύρια. Ἡ συλλογὴ τοῦ νέου ποιητοῦ ἠμποροῦσε νὰ περιορισθῆ εἰς τὸ ἤμισυ. Αἱ στιγμαὶ τῆς ποιητικῆς δημιουργίας εἶνε ἐκλεκταὶ καὶ σπάνια. Καὶ κανεὶς μας δὲν ἔχει τὴν πλουσίαν ἐδιοσυγραφίαν ἐνὸς Σικελιανοῦ, ὁ ὅποιος διμιουργεῖ ὡς ἄλλοι ἀναπνέουν, ἢ ἐνὸς Δ' Ἀννούτσιου. Ὁ Μαλλαρμὲ ἔλεγε: Πρέπει νὰ γράφωμεν εἰς τὰς «στιγμὰς τῶν ψυχικῶν κρίσεων». Θὰ ἔλεγα ἀπλοῦστερα. «Ὁφείλομεν νὰ γράφωμεν ὅταν αἰσθανόμεθα κάποιαν ψυχικὴν ἐνδιάθετον παρόρμησιν.» Ὁ νέος ποιητὴς εἰς τὰ περισσότερα μέρη τοῦ ἔργου του στιχοῦργεῖ κανονικὰ σύμφωνα μὲ κάποιον τρόπον ποῦ ἐδιδάχθη, ἀλλὰ δὲν φαίνεται ὅτι τὸ κάμνει πάντοτε θέλων νὰ οικονομῆσῃ ἐσωτερικὴν του ἀνάγκην. Ἀπὸ τοῦς νέους περιμένομεν εὐλικρινεῖαν περισσότεραν.

P. Σ.

Μετὰ χαρᾶς χαιρετίζομεν τὴν «Ἐπιθεώρησιν τῶν κοινωνικῶν καὶ νομικῶν ἐπιστημῶν», τὸ ὄργανον τῆς νέας ἐπιστήμονος γενεᾶς. Καὶ τὴν ἐκδηλωθεὶν ἰδιαιτάτα ὡς ἀπαρχὴν μελέτης καὶ διὰ τὴν πτωχὴν ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην Ἑλλάδα. Ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐκδοθῆ ἡ Ἐπιθεώρησις ὡς καθολικὴ ἐπισκόπησις τῶν ἀνακινουμένων ἢ ἀνακινηθέντων ἀλλὰ ἀγνώστων εἰς τοὺς πολλοὺς ζητημάτων.

Εἰς τὰ κοκκινωχρῶμου ἐξωφύλλου μέχρι σήμερον ἐκδοθέντα δύο τεύχη τῆς ἀνεγνώσαμεν οἰκονομικὰς, πολιτικὰς καὶ νομικὰς μελέτας. Ἰδίας μελέας χρῆζουσιν: τὰ περὶ μεθοδολογίας ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ κ. Παπαναστασίου, ἢ περὶ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Βυζαντίου τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀνδρεάδου, μετάφρασις τῆς παρισίνης ἀνακοινώσεώς του ἐν τῇ Ecole Française, ἢ τοῦ κ. Τριανταφυλλοπούλου, ἢ περὶ ἐμπορικῆς ναυτιλίας τοῦ κ. Θαλῆ Κουτούπη, ἢ περὶ ὀλισθητικῆς θεωρίας τῆς ἱστορίας τοῦ κ. Ἐλευθεροπούλου, ἢ περὶ τοῦ νέου ἐν Τουρκίᾳ καθεστώτος τοῦ κ. Παπαναστασίου, ἢ περὶ βραχυπροθέσμων παραγραφῶν τοῦ κ. Ἀραβαντινοῦ, ἐν exitrail τῆς μελέτης τοῦ Michels περὶ τῶν ὀλιγαρχικῶν τάσεων τῆς Κοινωνίας, καὶ αἱ κριτικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν interpolations τοῦ Ἰουστινιανοῦ νομοθετήματος ὑπὸ τοῦ κ. Μυλωνᾶ.

Ἀν ἐξαιρέση ὁ ἀναγνώστης τὴν μελέτην τοῦ κ. Ἀνδρεάδου, ἥτις παρ' ὅλον τὸ ξηρὸν τοῦ θέματος διηυλακώθη ἐνδιαφερόντως καὶ μὲ ἀρκετὸν πνεῦμα καὶ παρατήρησιν, τὴν κριτικὴν τῶν παρεμβλημάτων τοῦ κ. Μυλωνᾶ, καὶ τὸ exitrail τῆς μελέτης Michels, ἥτις

εἶνε τὸ ἄκρως ἐπιστημονικὸν στόλισμα τῆς Ἐπιθεώρησεως, εἰς τὰς λοιπὰς καθὼς καὶ τὸ ὅλον περιοδικὸν δὲν δύναται νὰ χαιρετίσῃ κανεὶς ἢ τὴν ἐδῶκον ἀπαρχὴν καὶ μόνην.

Ὁ ἀδοτηρὸς ὀφθαλμὸς διακρίνει, ὡς ὁμολογῆθῆ ἐν εὐλικρινείᾳ, ἑλλείψιν ἀδρότητος εἰς νοήματα, ἡκιστα βᾶθος ἐρεῦνης, καὶ μοῖν σκυθρωπῆς ἐπιστήμης Ἑλλείπει πρὸ παντός ὁ πλοῦσιος καὶ ἀφομοιωτικὸς χειρισμὸς τῶν ἐνοιῶν. Ἡ κοινωνιολογία κατέστη θεωρητικῶς ἀσθηρὰ παρ' ὅλον τὸ νεάζον τῆς ἐμφανίσεώς της αὐτοτελῶς· διὰτὶ ἐνταῦθα τόσον πενιχρὰ ἢ παράστασις της; Ἡ θεωρητικὴ τοῦ δικαίου ἀνδρῶνται δσημέραι, διὰτὶ καὶ αὕτη νὰ μὴ ἀντιπροσωπευθῆ δεόντως; μήπως διὰ νὰ διαπιστωθῆ ἡ ἑλλείψις Subtilitatis ἐπιστημονικῆς ἢ φιλοσοφικοῦ πνεύματος;

Τὸ κοινὸν δυστυχῶς εἶναι τοιοῦτον· καὶ ἐπειδὴ ἡ Ἐπιθεώρησις ἀπευθύνεται πρὸς τὸ κοινὸν πρέπει νὰ τύχῃ δικαιολογίας.

Σ.

ΜΙΚΡΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

— Εἰς τὸ Ζάππειον ἔγεινε ἕνα ἔκθεσις ζωγραφικῶν πινάκων καὶ γλυπτικῶν ἔργων. Περὶ ταύτης θὰ γράψῃ εἰδικὸς συνεργάτης μας εἰς τὸ προσεχές.

— Ὁ κ. Θωμᾶς Οἰκονόμου καταρτίσας δραματικὸν θέατρον μετέβη εἰς Πάτρας καὶ Κεφαλληνίαν, ὅπου θὰ δώσῃ τοὺς «Βρυκόλακας», εἰς τοὺς ὁποίους, ὡς γνωστὸν, ὁ ἴδιος παίζει τὸν Ὀσβάλδον.

— Ὁ θέατρος Φῆρον — Κοτοπούλη δίδει σειράν παραστάσεων εἰς τὸ Βασιλικὸν Θέατρον. Μεταξὺ ἄλλων ἔδωκε τὸ «Ὀνειρο θερινῆς νυκτός» τοῦ Σαίξπηρ, τὸν «Φάουστ» τοῦ Γκαίτε καὶ τὸν «Οἰδίποδα» κατὰ τὴν οἰκτρὰν μετάφρασιν τοῦ κ. Α. Βλάχου. Ἡ διδασκαλία τοῦ «Οἰδίποδος» ὁμοιάζει μὲ παρῶδιαν.

— Ὁ κ. Ἡλίας Βουτιεριδης, ὁ γνωστὸς λόγιος καὶ δημοσιογράφος, μεταφραστὴς δὲ δόκιμος ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων, μᾶς ἀναγγέλλει ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην, ὅπου διαμένει, τὴν ἐκδοσὴν τῶν «Χρονικῶν», δεκαήμερου ἐπιθεωρήσεως πολιτικῆς καὶ φιλολογικῆς. Εἰς τὸν φίλον συνάδελφον εὐχόμεθα ἐπιτυχίαν. Ἔνα ἔθνικὸν περιοδικὸν, μὴ ὁμοιάζον πρὸς τάνθητα περιοδικὰ τῆς Ἀλεξανδρείας ἢ τῆς Σμύρνης καὶ τὰ περιοδικὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. ἐκδιδόμενον εἰς κέντρον ἑλληνικόν, ὅπως ἡ Θεσσαλονίκη, θὰ παράσχη ἀληθινὰς ὑπηρεσίας εἰς τὰ Ἑλληνικὰ συμφέροντα.

— Ὁ Ἀπαστολὸς Μελαχροινὸς ἀπὸ τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἐξέδωκε τὴν «Ζωὴν» μηνιαῖον φιλολογικὸν περιοδικόν. Μεταξὺ τῶν περιεχομένων του σημειώνομεν ἕνα διήγημα τοῦ Leconte Del' Isle καθὼς καὶ μίαν μελέτην περὶ τοῦ Γύζη τοῦ συνεργάτου μας κ. Μίμη Λυμπεράκη.

Ἀπέθανεν ὁ Ἄγγλος ποιητὴς Swinburn. Περὶ τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου τούτου διδασκάλου, ἐπιφυλασσόμεθα νὰ γράφωμεν εἰς τὸ προσεχές.

Ἡ νέα τραγωδία τοῦ D' Annunzio εἰς τὴν Ἰταλίαν διδαχθεῖσα ἐσχάτως δὲν εἶχε τὴν κοινωνικὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπρόσμενε κανεὶς ἀπὸ ἕνα ἔργον τοῦ μεγαλυτέρου τῶν συγγραφέων ποιητῶν. Ὁ Δ' Ἀννούτσιου ἐτοιμάζει διὰ τὸ μέλλον καθὼς μανθάνομεν μίαν κωμῶδιαν.

ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΙ — ΚΑΣΜΗΡΙΑ

Ἐκ τῶν καλυτέρων ἐργοστασίων τῆς Ἀγγλίας, μὲ χρωματισμοὺς ἐντελῶς νέους καὶ στερεοὺς ὁ καλλιτέχνης ράπτῃς μας κατασκευάζει ἐνδυμασίας μὲ ἐφαρμογὴν τελείαν καὶ ἀπαράμιλλον γούστο. Αἱ τιμαὶ τῶν ὀρίσθησαν ἀπὸ 80 δραχ. καὶ ἄνω.

Α ΝΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ 1909

4 ΔΡΑΧΜΑΙ ΕΚΑΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΝ ΙΣΧΥΟΝ ΔΡΑΧ. 900,000 ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ ΕΚΑΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΝ ΙΣΧΥΟΝ ΔΙΑ ΜΙΑΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΚΑΙΡΩΣΕΩΝ

4	Μέγαρα κέρδη	εξ	100,000	εκ	400,000 Δραχμῶν
4	Κέρδη	εξ	25,000	εξ	100,000 »
4	Κέρδη	εκ	10,000	εκ	40,000 »
12	Κέρδη	εκ	5,000	εξ	60,000 »
20	Κέρδη	εκ	1,000	εξ	20,000 »
1644	Κέρδη	εξ	100	εξ	164,000 »
2312	Κέρδη	εκ	50	εξ	115,000 »
4000	ἐν ὄλῳ Κέρδη ἀξίας δραχμῶν					900.000

Ἡ πρώτη κλήρωσις γνήσεται τῇ 2ῃ Ἀπριλίου (9 Ματοῦ 1909), ἡ δευτέρα τῇ 28 Ἰουνίου (11 Ἰουλίου 1909, ἡ τρίτη τῇ 25 Ὀκτωβρίου (7 Νοεμβρίου) 1909 καὶ ἡ τετάρτη τῇ 31 Δεκεμβρίου 1909 (13 Ἰανουαρίου 1910).

Γραμματῖα πωλοῦνται· εἰς τὰ δημόσια ταμεῖα καὶ λοιπὰς δημοσίας ἀρχάς, εἰς τὰς Τραπεζάς, εἰς τοὺς σταθμάρχας καὶ στασιάρχας τῶν σιδηροδρόμων, τοὺς διαχειριστὰς τῶν μονοπωλείων καὶ τὰ πρακτορεῖα τῶν ἐφημερίδων πρὸς ΔΡΑΧΜΑΣ ΤΕΣΣΑΡΑΣ ἑκαστον, ἰσχύον διὰ τὰς τέσσαρας κληρώσεις καὶ πρὸς ΔΡΑΧΜΗΝ ΜΙΑΝ ἑκαστον γραμματίον, ἰσχύον διὰ μίαν ἐκ τῶν τριῶν τελευταίων κληρώσεων.

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἢ ζήτησιν γραμματίων ἀπευθυντέον εἰς τὸ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΟ ΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ, ΟΥΡΓΕΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΘΗΝΑΣ.

Ἡ πώλησις τῶν γραμματίων ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς 15/28 Ἰανουαρίου 1909.

Ὁ ἐπιτεθὼν Τμηματάρχης Γ. Ν. ΚΟΦΙΝΑΣ
Δημοσιευθῆτω μόνον κατόπιν ἐγγράφου ἐντολής.

Ἡ Ἀμοιβαια,

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Ἐγκριθεῖσα διὰ Β. Διατάγματος. Ἰδρυθεῖσα τὸ 1907. Ἐδρεύουσα ἐν Ἀθήναις

ἩΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 40,000,000

Ἀποθεματικὸν Κεφάλαιον παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος 2,000,000

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΔΙΟΝ

Ι. Χαράλαμπος, Α. Θε. Α. Ζαΐμης, Δ. Βορές, Ν. Οικονομίδης, Γ. Στρέιτ, Π. Σκουζές, Γ. Οικονομίδης Γενικὸς Διευθυντής.

Ἐποκαταστήματα καὶ Πρακτορεῖα καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΡΩΣΣΙΑ

ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΑ ΔΙ' ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ 21 ΜΑΪΤΙΟΥ

ΕΛΡΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΙ

Ἐν τῷ ἰδιοκτῆτῳ αὐτῆς μεγάρῳ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐγκριθεῖσα διὰ Βασιλικῆς Διατάγματος τῆς 8ης Μαρτίου 1902

ΕΤΑΙΡΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ἐξ ὀλοκλήρου καταβληθὲν φρ. χρ. 10,666,610
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ἄνω τῶν 180,000,000

Ἀποζημιώσεις καὶ κεφάλαια πληρωθέντων
ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας εἰς τοὺς παρ' αὐτῆς ἀσφαλισθέντας
523,557,000

Ἀσφάλιστρα καὶ τόκοι εἰσπραχθέντα τῷ 1906 107,455,000

Ἡ Ἐταιρεία «ΡΩΣΣΙΑ» συνομολογεῖ ὑπὸ ὄρους συμφερωτάτους :

Ἀσφαλείας ἐναντίον πυρκαϊᾶς.

Ἀσφαλείας ἐναντίον κινδύνων μεταφορῶν.

Ἀσφαλείας ἐναντίον δυστυχημάτων πάσης φύσεως.

Ἀσφαλείας ἰσοβίου ἐναντίον δυστυχημάτων ἐν ταξιδίοις δι' ἀτμοπλοίων
ἢ σιδηροδρόμων.

Ἀσφαλείας ἐναντίον θραύσεως ὑέλων.

ΔΙΑ ΠΑΣΑΝ ΠΑΡΟΦΟΡΙΑΝ ΑΠΕΥΘΥΝΤΕΟΝ

Ἐποκαταστήμα, ὁδὸς Σταδίου 21.

Τὰ καλύτερα καπνὰ καὶ σιγαρέττα

ΠΑΝ

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ
ΜΕΓΑ ΚΑΠΝΟΠΩΔΕΙΟΝ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

66 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 66

Η "ΑΓΚΥΡΑ,"
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ
ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΔΙΑ Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΕΔΡΕΥΟΥΣΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΣ ΠΟΛΕΙΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΚΑΙ ΑΙΓΥΠΤΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΤΑΙΡΙΑΣ: Δεωφόρος Πανεπιστημίου 49.

ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ
ΚΑΙ ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

ΚΑΙ ΙΑΤΡΕΙΟΝ ΣΥΦΙΛΙΔΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ
Όδος Κλεισόβης 9 (Πάρδος πλατείας Κάνιγγος)

Διευθυντής και χειρουργών|ιατρός
ΑΓΓΕΛΟΣ ΜΩΡΕΤΤΗΣ

ΜΑΙΕΥΤΗΡ-ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΟΣ-ΣΥΦΙΛΙΔΟΛΟΓΟΣ
Υφηγητής του Έθνικού Πανεπιστημίου

Ό κ. Μωρέτης δέχεται καθ' έκαστην 8—9 π. μ. 10—1 και 4—5 μ. μ. τους πάσχοντας εκ συφιλιδικών και γυναικολογικών νοσημάτων, καθώς επίσης και τους πάσχοντας υπό ανικανότητος, σπερματορροίας, άκρατείας ούρων, αιμορροϊδων, παθήσεως οδρήθρας, προστάτου και εν γένει πάσης νόσου των γεννητικών οργάνων άμφοτέρων των φύλων.

Άσφαλής θεραπεία της στειρώσεως εφ' όσον οφείλεται εις την οργανικήν πάθησιν. Όσαι εκ των εξετασθεισών κυριών έχουσιν ανάγκην εγχειρήσεως, γίνονται δεκταί όπως εγχειρησθώσιν.

Εν τῇ ἰδίᾳ Κλινικῇ γίνονται δεκταί και επίτοκοι όπως γεννήσωσιν εν όλως ιδιαιτέρῳ διαμερίσματι, όπου μόνον τῷ Διευθυντῇ και τῇ Μαίᾳ τοῦ καταστήματος ἐπιτρίπεται ἡ εἴσοδος.

ΟΔΟΣ ΚΛΕΙΣΟΒΗΣ 9.

ΚΑΤΩ Η ΚΗΛΗ
ΤΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΡΙΖΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ
ΑΝΕΥ ΕΓΧΕΙΡΗ

Οι θέλοντες την σωτηρίαν των ως άπευθυνθώσιν εις τό φαρμακείον «
Πλατεία Άγ. Θεοδώρων Νο 5 Άθήναι, παρά τῷ ὀρθοπαιδικῷ μηχανικῷ

Χίλια ἐπιτυχία και ἄπειρα πιστοποιητικά ἰατρῶν.

ποι»
ΡΩ